

Vho Angie Mutshekga vha Muhasho wa Pfunzo ya Muteo

Vho Enver Surty Muthusaminista wa Pfunzo ya Muteo

Bugu idzi dzo ṅwalelwa vhana vha Afrika Tshipembe, mushumo wa hone wo rangiwa phanḓa nga Minista wa Pfunzo ya Muteo, Vho Angie Motshekga na Muthusaminista wa Pfunzo ya Muteo, Vho Enver Surty.

Bugu dza u shumela dza Rainbow ndi tshipiḓa tsha zwe Muhasho wa Pfunzo ya Muteo wa ita zwa u khwiṋisa vhukoni ha vhagudi vha Afrika Tshipembe vha giredi dza rathi dza u ranga. Sa tshiṅwe tsha zwithu zwihulwane zwa Pulanetshumisi (Action Plan) ya Muvhuso, thandela iyi yo konadzea nge ya lambedzwa lu sa vhudziswi nga Muhasho wa Gwama ḽa Lushaka (Thirezhari).

Hezwi zwo ita uri Muhasho u kone u bveledza bugu idzi, dzi kha nyambo dzoṱhe dza tshiofisi, dzi tshi waniwa mahala.

Ri na fulufhelo ḽauri bugu idzi dzi ḓo thusa vhadededzi (vhagudisi) mushumoni wavho wa u funza wa ḓuvha ḽiṅwe na ḽiṅwe khathihi na u vha na vhuṱanzi uri vha khunyeledze kharikhuḽamu yoṱhe. Ro ita nga vhuronwane uri ri sumbedze nḓila vhadededzi kha mishumoitwa (nyito) nge ra shumisa aikhoni dzi no sumbedza uri mugudi u tea u ita zwifhio.

Ri na fulufhelo ḽi no bva ḽi mbiluni uri vhana vha ḓo ḓiphiṋa nga u shumisa bugu idzi zwenezwi vha tshi khou aluwa na u guda, khathihi na uri na vhonevho, sa mudededzi, vha ḓo ḓiphiṋa na vhana avha.

Ri ri kha vhone na vhagudi vhavho, ngavhe zwi tshi vha nakela musi vha tshi shumisa bugu idzi. Zwi pfumbe.

a b c d e
f g h i j
k l m n o p
q r s t u
v w x y z

Rainbow WORKBOOKS

TSHIVENḒA HOME LANGUAGE
GRADE 3 – BOOK 1
TERMS 1 & 2
ISBN 978-1-920458-36-2

THIS BOOK MAY NOT BE SOLD.

TSHIVENḒA LUAMBO LWA HAYANI – Gireidi ya 3 Bugu I

ISBN 978-1-920458-36-2

TSHIVENḒA LUAMBO LWA HAYANI

Bugu I
Kotara I & 2

Gireidi ya 3

Dzina:

Kiḽasi:

basic education
Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

Minwe i ḓo ni thusa u vhala

Tshiṅwe tshifhinga musi ni tshi vhala, ni ḓo ṱangana na maipfi ane ni sa a ḓivhe. Musi zwi tshi itea ngaurali, minwe yaṋu i ḓo ni thusa u vhala. Muṅwe na muṅwe wa minwe yaṋu u nga ni thusa uri ni pfesese uri ipfi ḽi bulwa nga nḓilaḓe, na u pfesesa uri ipfi ḽi amba mini.

VHUḒIFHINDULELI HA VHASWA VHA AFRIKA TSHIPEMBE

Ndingano

Farani muthu muṅwe na muṅwe nga u linganana na u fana.
Ni songo ṱalula.

Tshirunzi tsha muthu

Ṱhonifhani muthu muṅwe na muṅwe.
Ni vhe na vhuhwavho na u vhavhalela.

Vhutshilo

Hulisani na u ṱhonifha vhabebi vhaṋu.
Funanani na u fulufhedzea muṱani wa haṋu. Vhutshilo hoṱhe ndi mpho.
Vhu ṱhonifheni.

Hayani

Thusani kha mishumo ya hayani.

Pfunzo

Jenani tshikolo, ni gude ni shumese.
Tevhedzani milayo ya tshikolo.

U shuma

Vhana vha songo kombetshedzwa u ṱoḓa mishumo.

Mbofholowo na tsireledzo

Ni songo vhaisa, u shengedza kana u shushedza vhaṅwe, nahone ni songo tenda vhaṅwe vha tshi zwi ita. Tandululani phambano nga mulalo.

Ndaka

Ṱhonifhani ndaka ya vhaṅwe vhathu.
Ni songo tshinyadza ndaka nahone ni songo tswa.

Vhurereli, lutendo na mihumbulo

Ṱhonifhani lutendo na mihumbulo ya vhaṅwe vhathu.

Tsireledzo

Vhavhalelani ḽifhasi. Ni songo tambisa maḓi na muḓagasi.
Tsireledzani zwipuka na zwimela.
Kunakisani miḓi ya haṋu na zwitshavha zwa haṋu.

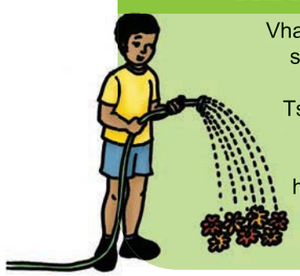

Vhudzulapo

Ivhani mudzulapo wa Afrika Tshipembe wa vhukuma na u fulufhedzea.
Tevhedzani milayo, ni vhe na vhuṱanzi uri na vhaṅwe vha ita ngauralo.

Mbofholowo ya u amba

Ni songo ṱuṱuwedza mazwifhi na vengo. Ivhanani na vhuṱanzi uri vhaṅwe vhathu vha songo nyadziwa kana u vhaiswa.

Published by the Department of Basic Education
222 Struben Street
Pretoria
South Africa

© Department of Basic Education
Third edition 2013

ISBN 978-1-920458-36-2

The Department of Basic Education has made every effort to trace copyright holders but if any have been inadvertently overlooked, the Department will be pleased to make the necessary arrangements at the first opportunity.

This book may not be sold.

Datumu: _____

Ndo vhuya tshikoloni

Kha ri ambe

Kha ri sedze tshifanyiso ri ambe nga zwine ra khou vhona.

Kha ri vhale

Ro takala ro phasela kha Gireidi 3.
"Ndi ḓo vha mugudisi waṋu naṅwaha," hu amba mugudisi Vho Patel.
"Ni shume nga nungo dzoṱhe kha Gireidi 3," vha ralo.
"Hu na vhaṅwe vhana vhaswa vhavhili kiḽasini ndi Maanḓa na Lufuno," vha isa phanḓa.
Lufuno u tshimbila nga tshidulo tsha milinga.
Riṋe vhaṅwe ri tea u mu thusa a tshi mona na tshikolo.

Kiḽasi yashu a i na mashika.
Kiḽasirumu yo naka na u kuna.
Phositṱara kheiḽa luvhondoni ya u ri humbudza uri tshikolo tshashu tshi dzule tsho kuna.

Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo
Ni kone u shumisa maipfi a 5 kha u ṅwala mafhungo aṇu inwi muṇe buguni yaṇu ya ṋowedzo.

phasela	ṇaṅwaha	phanda	kiḽasi	mashika
phakha	ṅwalela	maanda	ḽifhasi	mushonga
phepho	muṅwalo	nnda	ḽela	mashaka

Kha ri ṅwale

Fhindulani mbudziso idzi ni fhedzise mafhungo. Ni elelwe u fhedza fhungo nga tshiga tsha u awela.

Vha kha gireidi ifhio zwino?

Vha kha

Ndi nnyi a no ḓa tshikoloni nga tshidulo tsha milinga?

Ndi nga mini hu na phositṱara khulwane kiḽasini?

Ndi ya u vha humbudza

Ndi vhafhio vhana vhavhili vhaswa?

Ndi na

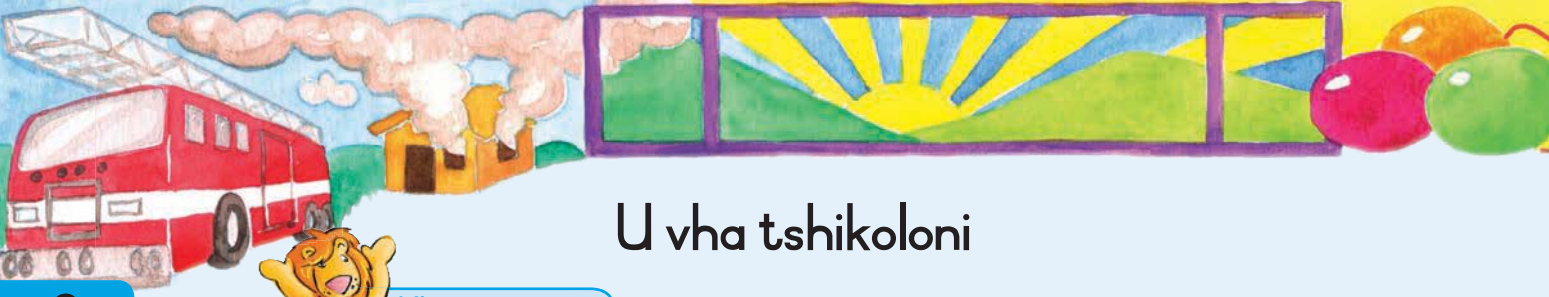

U vha tshikoloni

2

Kha ri ite nyito

Vhudzani khonani yaṋu nga zwipotso na mitambo ine na i funesa.

Kha ri ṅwale

Ṅwalani madzina a khonani dzaṋu dza 4 a tshi tou tevhekana nga a̓lifabethe dzao.

1		3	
2		4	

Divhamaipfi

Tangedzelani madzina ane a tea u thoma nga ma̓le̓deredanzi. T̓alani maipfi ane a vha madzina a vhathu kana a fhethu.

sogisi	lambamai	zwienda	durban
mudau	ntakadzeni	sam	lwanzhe
mugudisi	nn̓du	swondaha	phando
cape town	thuthuthu	bisi	polokwane

Fhedzisani garaṱa i no amba nga inwi.

Kha ri di̓phiṋe

Dzina l̓anga ndi_____.

Ndi kha Gireidi _____. Ndi na miṅwaha ya _____.

Dzina l̓a khonani yanga ndi _____.

Mutambo une nda u funesa ndi _____.

Kha ri ṅwale

Ṅwalani mafhungo mavhili nga ha inwi muṋe, nga zwine na takalela khathihi na uri khonani dzaṋu ndi vhonnyi.

Maipfimaḓivhiwa

fhano
vhana
mafhi

Kha ri ḓiphiṋe

Lavhelesani phosiṱara iyi uri ni kone u ita uri tshikolo tshi dzule tsho kuna. Ṱalutshedzani khonani yaṋu uri phosiṱara i ri vhudza uri ri ite mini. Ni nga engedza mańwe mafhungo kha phosiṱara a no amba nga ha u sa lakatedza. Ni shumise muńwalo wa u naka.

Litshani u nga nguluvhe ya vhuaḓa.

Ivhani nguluvhe ya vhudele.

Tshikolo tsha haṋu tshi dzule tsho kuna.

Ni dobele mabammbiri.

Shumisani bini.

Teacher:
Sign:
Date:

Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz

Datumu: _____

Mugudisi vho bebwa n̂amusi

Kha ri ambe

Kha ri sedze tshifanyiso ri ambe nga zwine ra khou vhona.

Kha ri vhale

N̂amusi l̂o vha l̂i d̂uvha l̂a mabebo l̂a mugudisi washu. Khekhe yo vha yo tou fhome nga makhand̂ela.

Musi mugudisi Vho Patel vho no dzima makhand̂ela, ro imba ra l̂a khekhe ro†he.

Ra vha fha mpho ya phukha ya d̂aka. Vha i vhand̂a vho takala vha ri vha d̂o i shumisa kha u tika vothi.

Ra ṅwala madzina ashu kha khal̂enda ya mad̂uvha a mabebo.

L̂a Ndamulelo ndi l̂a T̂hafamuhwe, l̂a Vhonani ndi l̂a Fulwi. L̂a Lufuno ndi l̂a Lambamai.

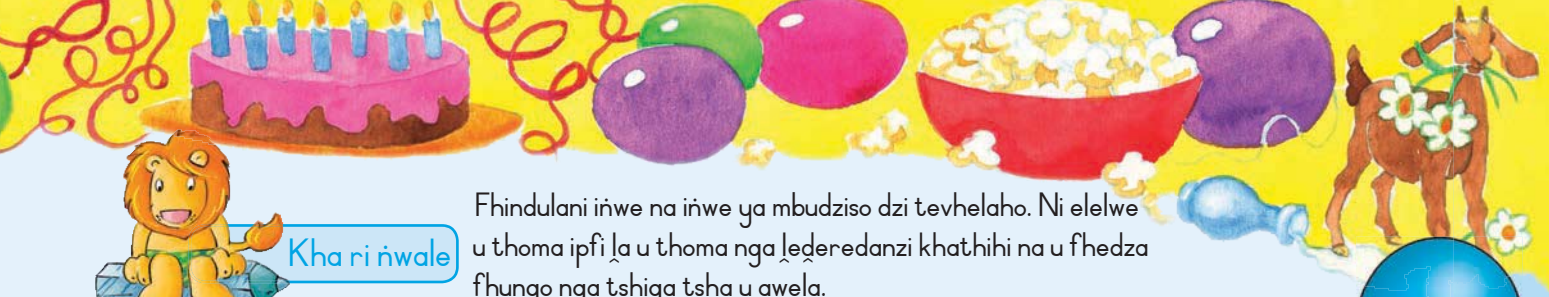

Kha ri ṅwale

Fhindulani iṅwe na iṅwe ya mbudziso dzi tevhelaho. Ni elelwe u thoma ipfi ḽa u thoma nga ḽeḓeredanzi khathihi na u fhedza fhungo nga tshiga tsha u awela.

Ndi nnyi we a bebwa ṋamusi?

Ndi nnyi ane ḓuvha ḽawe ḽa mabebo ḽa ḓa nga Ṱhafamuhwe?

Ndi nnyi ane ḓuvha ḽawe ḽa mabebo ḽa ḓa nga Lambamai?

Ḓivhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.
Ni kone u shumisa maipfi a 5 kha u ṅwala mafhungo aṋu inwi muṋe buguni yaṋu ya ndowedzo.

makhanḓela	mpho	shumisa	ṅwala
vhanḓa	phopha	shusha	ṋaṅwaha
khwanḓa	phanga	shela	luṅwalo

Kha ri ṅwale

Ni tshi shumisa mafhungo aya, a ṅwaleni kha garaṱa dzone.

Luaṋame
Ntakadzeni

tshienda

tshikolo

Durban

Ntakadzeni

Cape Town

peni

desike

Polokwane

MUTHU	TSHITHU	FHETHU

Kha ri ṅwale

Zwino ṅwalani lutamo lune na vha nalwo lwa ḓuvha ḽaṋu ḽa mabebo.

Dayari Yanga

Datumu _____

Maipfimaḓivhiwa

malo

tshone

yanga

Kha ri ḓiphiṋe

Jenisani madzina a khonani dzaṋu dzoṱhe kha ṅwedzi une wa vha wa maḓuvha avho a mabebo.

Khaḽenda ya maḓuvha a mabebo

Phando	Luhuhi	Ṱhafamuhwe
Lambamai	Shundunthule	Fulwi
Fulwana	Ṱhangule	Khubvumedzi
Tshimedzi	Ḽara	Nyendavhusiku

Teacher:
Sign:
Date:

Ḓuvha ḽa zwipotso

Datumu: _____

Kha ri ambe Kha ri sedze tshifanyiso ri ambe nga zwine ra khou vhona.

Kha ri vhale

"Ri tea u thusa roṱhe nga Ḓuvha ḽa Zwipotso," ndi mudededzi vha tshi ri vhudza. Lufuno o ri u ḓo thusa nga u fara phosiṱara mudavhini."

"Ndi ḓo ita mathuthuba a u rengisa", hu amba Ndamulelo.

"Ha pfi mathuthuba a pfi makipukipu", hu amba Ndumeliso.

"Nne ndi a vhidza uri mathuthuba", hu fhindula Ndamulelo.

"Ho lugaha. Nne ndi ḓo jenisa mathuthuba phakhetheni" hu fhindula Ndumeliso

"Nṋe ndi ḓo sima nyimbo ra imba ri tshi tshina", hu amba Ntakadzeni."Nṋe ndi ḓo ima thamboni nda vhona vha tshi wina", hu amba Ndumeliso.

"Ndi ḓo sumbedza vhathu ha u dzula musi vha tshi fhira na u jena nga gethe", ndi Pieter a no ralo.

Kha ri ṅwale

Paḓulani maipfi aya a bve mibvumo.

rangela | bono | mathuthuba | kunda | phakhethe | murahu ha

Zwino a ṅwaleni a tshi tevhekana nga alifabethe.			
1		4	
2		5	
3		6	

Ḓivhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.
Ni kone u shumisa maipfi a 5 kha u ṅwala mafhungo aṋu inwi muṋe buguni yaṋu ya nḓowedzo.

thusa	fhira	vhidza	nyimbo
mathuthuba	fhindula	vhudza	lupenyo
gethe	fhasi	sumbedza	nyala

Kha ri ṅwale

Lavhelesani mutevhe wa zwithu zwine zwa tea u itiwa. Jenisani uri ndi nnyi a no tea u ita mini. Bulani uri izwo zwithu zwi tea u itiwa u rangela Ḓuvha ḽa Zwipotso.

Ndi mushumoḓe?	U ḓo itwa nga nnyi?	U itiwa u rangela Ḓuvha ḽa Zwipotso naa kana nga Ḓuvha ḽa Zwipotso?
Itani phositara.	Lufuno	U rangela
U ita mathuthuba a u rengisa.		
U jenisa mathuthuba phakhetheni.		
U sima nyimbo.		

Ḓuvha ḽa u ḓiphiṋa tshikoloni

Kha ri ite nyito

Vhudzisani khonani dzaṋu mbili uri vha funesa mutambo ufhio. Jenisani madzina avho ni ṅwale mutambo une vha u funesa nga fhasi ha dzina.

Dzina	Tshedza			
Dzina ḽa mutambo u funeswaho	Netibolo			

Kha ri ṅwale

Ṅwalani nomboro kha tshigwada tshiṅwe na tshiṅwe tsha maipfi u itela u sumbedza kutevhekanele kwao nga alifabethe.

1	rokho
3	ratha
2	runga

	hama
	hoṋa
	hoko

	bola
	bambelo
	bako

Shumani mbalo dza maipfi idzi.

Kha ri ṅwale

khuhu	+	mulambo	=	khuhumulambo
nngwe	+	khulu	=	
thavha	+	khulu	=	
nndwa	+	maṱo	=	

Kha ri ṅwale Ṅwalani mafhungo mararu nga mutambo une na u funesa.

Maipfimaḓivhiwa

fara
ima
mudavhini

Kha ri ḓiphiṋe Thusani Lufuno kha u ita phosiṱara ya Ḓuvha ḽa Zwipotso. Jenisani dzina ḽa tshikolo tsha haṋu. Olani zwifanyiso kha phosiṱara u sumbedza zwine zwa ḓo bvelela nga Ḓuvha ḽa Zwipotso. Jenisani zwiṅwevho zwe zwa ṱahela. No no fhedza ni sumbedze khonani yaṋu phosiṱara.

Tshikolo tsha _____

ḒUVHA ḼA ZWIPOTSO

Ḓuvha ḽa u ḓiphiṋa tshikoloni nga Mugivhela

wa ḽa 5 Thafamuhwe

Hu thomiwa nga 10:00

Teacher:
Sign:
Date:

Mathuthuba

Datumu: _____

Zwipotso zwo pfuvha

Kha ri ambe Lavhelesani tshifanyiso ni ambe nga zwine na khou vhona.

Kha ri vhale

Ro vha ro takala ri tshi khou ḓiphiṋa nga zwipotso. Ho vha hu tshi khou ḓifha luṅwe. Hu hone mapfeṋe o tsitsa vhana. Muṅwe na muṅwe a tshi khou imba na u vhanda zwanḓa. Thimu yashu i tshi khou wina. Ha pfala mubvumo wa mvula. I khou ḓa i tshi bva vhukovhela. Lupenyo lwa penya ra vhona hu khwiṋe ri tshi shavhela holoni ra lindela. Muya wa hwala phosiṱara na zwidulo.

Ya na na tshifhango na muhashela tshifhinga tshilapfu. Ro ṱuwa ra ya hayani musi yo no fhira. Zwipotso zwo pfuvha.

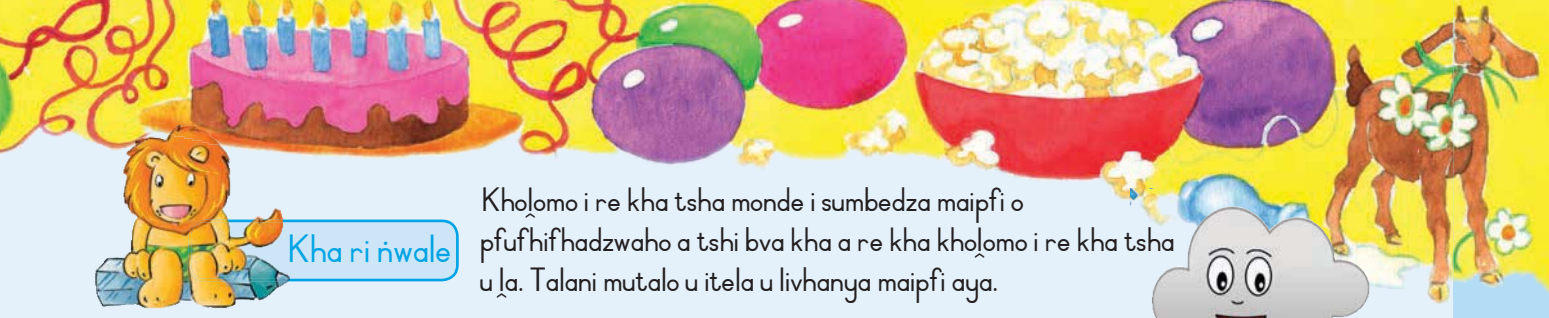

Kha ri ṅwale

Kholomo i re kha tsha monde i sumbedza maipfi o pfufhifhadzwaho a tshi bva kha a re kha kholomo i re kha tsha u la. Talani mutalo u itela u livhanya maipfi aya.

thi	ḓivhi
fhi	a thi
ḓi	mini
ni	ngafhi

Ḓivhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.
Ni kone u shumisa maipfi a 5 kha u ṅwala mafhungo aṋu inwi muṋe buguni yaṋu ya ndowedzo.

mvula	luṅwe	mapfeṋe	yashu	khwiṋe
mvumi	muṅwe	pfala	muhashela	mathukhwi
muṱamvu	ṅwando	pfuvha	shavhela	khwikhwidza

Kha ri ṅwale

Fhindulani mbudziso idzi. Ipfi la u thoma la phindulo yaṋu li tea u thoma nga leḓeredanzi. Ni elelwe u fhedza fhungo nga tshiga tsha u awela.

Ndi mini tsho pfuvhisaho Ḓuvha la Zwipotso?

Musi vhathu vha tshi shavha mvula vho shavhela ngafhi?

Ni vhona u nga vho vha vho thetshelesa mvumbo ya mutsho? Ndi nga mini ni tshi ralo?

Ṅwalani ṱhoho i no takadza ya itshi tshiṱori.

Nga tsha matshelo

Kha ri ite nyito

Itani ḽitambwa ḽa zwe zwa bvelela nga Ḓuvha ḽa Zwipotso musi mvula i tshi thoma u na.

Kha ri ṅwale

Zwino ṅwalani zwine muthu muṅwe na muṅwe a amba ni kone u shumisa zwiga zwa u vhala.

I khou thoma u na.

Ann o ri, " _____ "

Ndi a kona u gidima nga luvhilo.

Ntakadzeni o ri, " _____ "

Honani o ri, " _____ "

Ndi pfana na u tamba netibolo.

Jenani kiḽasini u swikela mvula i tshi tsha.

Mugudisi vha ri, " _____ "

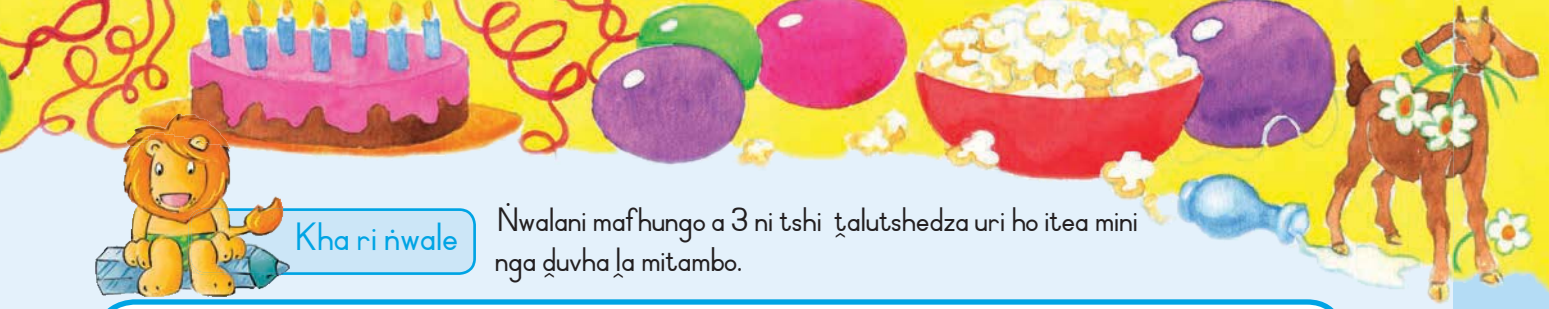

Kha ri ṅwale

Ṅwalani mafhungo a 3 ni tshi ṱalutshedza uri ho itea mini nga ḓuvha ḽa mitambo.

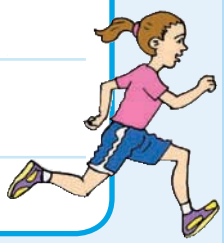

Kha ri ḓiphiṋe

Thusani kha u pulanela Ḓuvha ḽa Zwipotso. Ṅwalani mihumbulo yaṋu kubogisini kuṅwe na kuṅwe kha mepe ya maipfi (mihumbulo).

U pulanela ḓuvha ḽa Zwipotso

Mbambe ya gumba na lebula
* elelwani:
- gumba ḽo vhiliswaho
- lebula

Elelwani

Duvha:
Ṱhifhinga?

Ndi ḓo ḽa mini?

Zwine nda ḓo ita arali ya nga na?

Ndi inyi ane a ḓo thusa?

Maipfi maḓivhiwa

pfuvha
vhanda
ya
luwa

Teacher:
Sign:
Date:

Datumu: _____

Shede ya tshikolo i khou swa

Kha ri ambe

Kha ri sedze tshifanyiso ri ambe nga zwine ra khou vhona.

Kha ri vhale

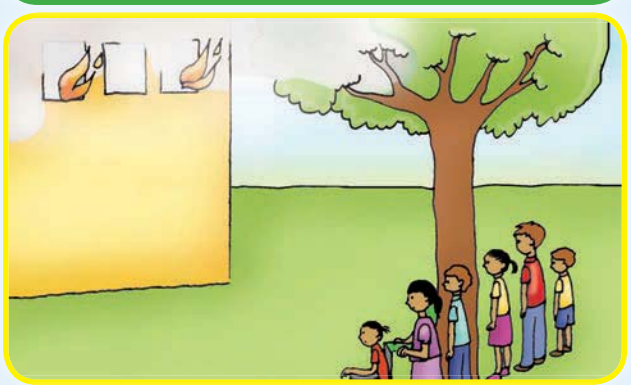

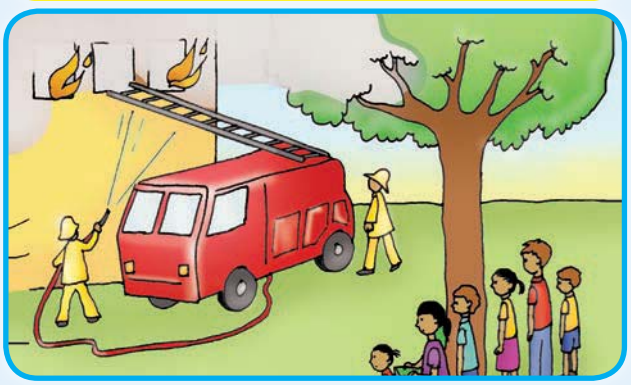

Ro thoma u pfa nga munukho wa vhutsi musi ri kilasini. Ndinde ya thoma u nukhedza. Hu khou nukha mini?

Ra ṱodzimela ri tshi ṱoḓa u vhona na u bvela nnḓa. Mugudisi vha ri ri songo bvela nnḓa. Vha ri bvisa nga muthihi nga muthihi ra ima fhasi ha muri ro ita muduba.

Ra ṱodzimela ri tshi ṱoḓa u vhona na u bvela nnḓa. Mugudisi vha ri ri songo bvela nnḓa. Vha ri bvisa nga muthihi Mugudisi vha founela 10177. Nga muthihi ra ima fhasi ha muri ro ita muduba.

Ha swika vhanna vha rathi vha zwidzimamulilo vha dzima mulilo. Vho vha vho kungela mabannda mahulu na mbaḓo vho ambara masiki maṱoni na kha milomo.

Ḽori yavho yo vha i tswuku. Vho dzima mulilo nga mapaipi mahulu. Vho shumisa phaiphi ndenya, ndapfu vha kona u dzima mulilo.

Kha ri ṅwale

Tangedzelani maipfi a re tshibogisini ane a amba nga vhathu vha no fhira muthihi.

nṋe	riṋe	vhone	ene	avha	yaṋu	vhoiwe
iwe	inwi	zwanga	yawe	zwavho	ene	yaṋu

Nangani ni tingedzele ipfi ḽo teaho.

Kha ri ṅwale

Ene	u	vha	dzula fhano.
Bongi	u	vha	na luvhilo.
Vha	u	vha	tshikoloni.
Vhana	u	vha	khou tamba
Ene	u	khou	vhala.
Ndumeliso	u	khou	tamba.

Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.
Ni kone u shumisa maipfi a 5 kha u ṅwala mafhungo aṋu inwi muṋe buguni yaṋu ya ndowedzo.

munukho	vhutsi	bvela	swa	maanḓa
nukhedza	tsini	bvisa	swika	phanḓa
nukha	tsitsa	bvuma	phuluswa	zwanḓa

Fhindulani mbudziso idzi. Ipfi ḽa u thoma ḽa phindulo yaṋu ḽi tea u thoma nga ḽeḓeredanzi.
Ni elelwe u fhedza fhungo nga tshiga tsha u awela.

Kha ri ṅwale

Ho vha hu tshi khou swa mini?

Ho swika vhadzimamulilo vhangana?

Ndi nga mini mugudisi Vho Patel vho vhudza vhana uri vha ime nga muduba fhasi ha muri?

Ngauri

Nomboro dza luṱingo lwa vha zwidzimamulilo ndi ifhio?

U tsireledzea kha mulilo ...

Kha ri ite nyito Nomborani zwifanyiso izwi u bva kha I u swika kha 4 ni tshi sumbedza u tevhekana hazwo nga ngona.

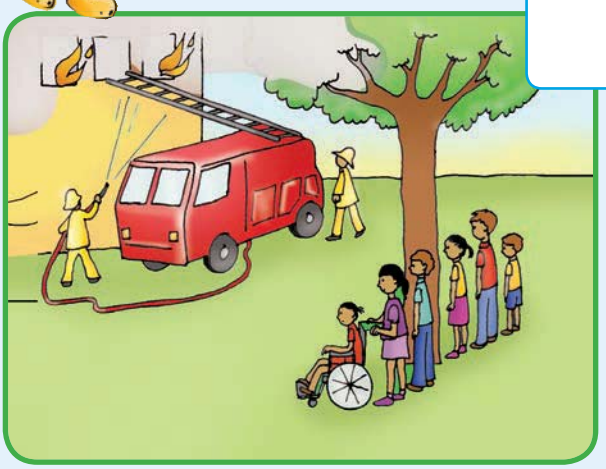

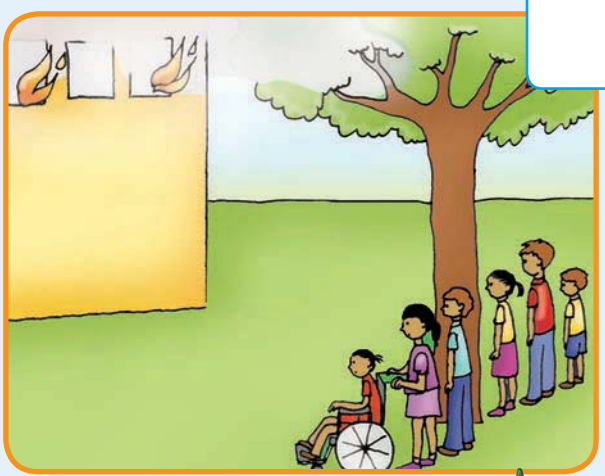

Kha ri ṅwale Ṅwalani fhungo nga tshiṅwe na tshiṅwe tsha izwi zwifanyiso.

Kha ri ṅwale

Jenisani zwiga zwa u vhala zwo teaho.

Shumisani tshigambudziso ? kana tshigagarukela ! kana tshiga tsha u awela .

Tshete	!
Thusani shede i khou swa	
Zwa mulilo zwo bvelela lini	
Mulilo u ngafhi	
Vho dzimisa hani mulilo	

Maipfi maḓivhiwa

vhona
muthihi
bvisa
vhutsi

Ḓivhamaipfi

Talelani maipfi ane a tea u thoma nga maḽeḓeredanzi. Ni kone u shumisa maipfi a 5 kha u ṅwala maf'hungo aṋu inwi muṋe buguni yaṋu ya ndowedzo.

vhonani	ntshavheni	phando	tshimange	metshe
cape town	ndumeliso	musumbuluwo	tamba	ḽavhuraru
tshiḓula	mpumalanga	east london	johannesburg	kelengende
sundani	ntakadzeni	peni	mpumalanga	penisela

Kha ri ḓiphiṋe

Thusani vhadzimamulilo uri vha wane ndila ya u ya zwifhaṱoni zwi na muvhala mutswuku, mudala na wa lutombo.

Teacher:
Sign:
Date:

Datumu: _____

Ḓuvha ḽa ḽaiburari

Kha ri ambe Kha ri sedze tshifanyiso ri ambe nga zwine ra khou vhona.

Kha ri vhale Wanani ni tangedzele mubvumo sh.

Ṋamusi riṋe ro vha ro ya ḽaiburari musi tshikolo tsho no bva.

Na Lufuno ro ṱuwa nae ri tshi thusana u kungulusa tshidulo tsha milinga tshawe. Ḽaiburari hu na bugu nnzhi. Ndi dzine dza vhalwa nga vhathu vhanzhi.

Ndo takadzwa nga bugu ya mafhungo a bere tshena. Ndi bere i no kona u bambela lwanzheni i sa mbwandameli.

Vhonani o hadzima bugu i no amba nga mupfuluwo wa Vhavenḓa vha tshi bva Afrikakati. U funesa ḓivhazwakale.

Langalanga o ḓuḓumela bugu a zwi pfa ngauri ndi mupfufhi. Ndinde yo sala nnḓa yo ṱungufhala.

Mmbwa a dzi tendelwi ngomu ḽaiburari.

Zwi na vhuṱungu zwa mmbwa.

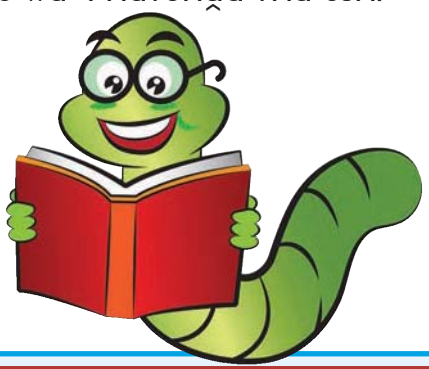

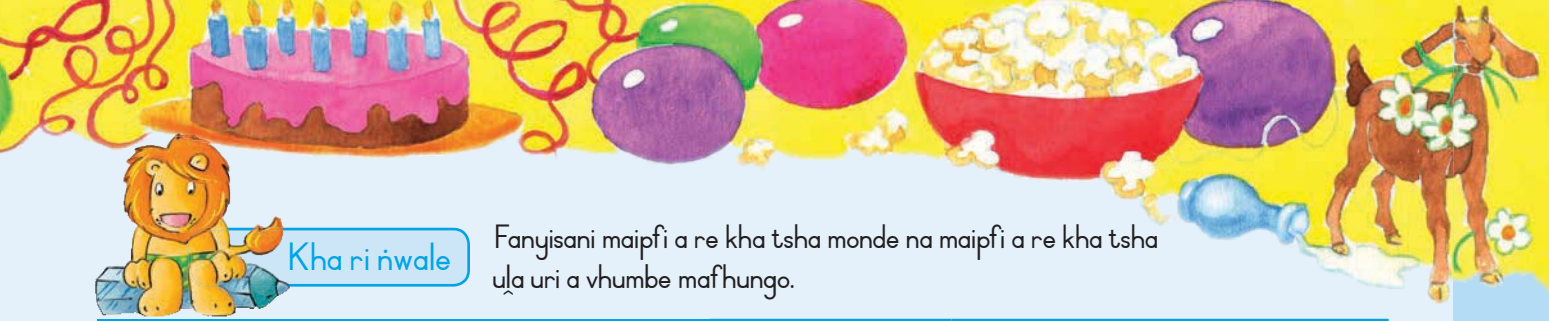

Kha ri ṅwale

Fanyisani maipfi a re kha tsha monde na maipfi a re kha tsha ula uri a vhumbe mafhungo.

Ho ngo ya tshikoloni ngauri		ho vha hu na ḓuvha.
Ndo ambara jesi ngauri		yo vha itshi sumbedza u na.
Ndo bva na tshisambureni ngauri		o vha a tshi khou lwala.
Ndo tamba nnḓa ngauri		ho vha hu na phepho.

Ḓivhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.
Ni kone u shumisa maipfi a 5 kha u ṅwala mafhungo aṋu inwi muṋe buguni yaṋu ya ndowedzo.

vhanzhi	mbwa-ndamela	mupfuluwo	tendelwa	mini
lwanzhe	vhumbwa	mupfufhi	lwala	ngani
milenzhe	mbwanana	pfuka	lwendo	lini

Kha ri ṅwale

Fhindulani mbudziso idzi nge na fhedzisa fhungo liṅwe na liṅwe.
Ni elelwe u fhedza fhungo nga tshiga tsha u awela.

Ndi nga mini tshindulo tsha milinga tsha Lufuno tsho vha tshi tshi lemela?
Ngauri o
Ndi nga mini Langalanga o konḓelwa nga u swikela bugu sheḽifuni?
Ngauri o
Ndi nga mini Vhonani o hadzima bugu ya mupfuluwo wa Vhavenḓa?
Ngauri u
Ndi ngani Ndinde yo sala nnḓa?
Ngauri yo

U vhala bugu

Kha ri ite nyito

Ṅwalani dzina ḽa bugu ye na i takalela.

Olani tshifanyiso tshi no sumbedza zwine bugu ya amba ngazwo.

Muṅwali:

Kha ri ṅwale

Ṅwalani mafhungo mararu ni tshi bula zwe zwa ni takadza buguni iyi.

Kha ri ṅwale

Fanyisani ipfi ḽiṅwe na ḽiṅwe ḽi re kha tshibogisi tsha lutombo na ḽine ḽa vha na mutevhetsindo naḽo ḽi re kha tshibogisi tsha ṱaḓa.

lila		fula
ḓisa		isa
lela		elela
pana		fana

dzula		fhala
lilisa		ḽisa
ṱolela		fhela
tala		dzwala

Maipfimaḓivhiwa

lini
inwi muṋe
zwino
ṋamusi

Kha ri ḓiphiṋe

Olani tswayo dzo imelaho tshiṅwe na tshiṅwe tsha zwithu zwi tevhelaho ni ṱalutshedze khonani yaṋu zwine luswayo lwa amba.

A hu jeni mmbwa.

A hu lidzwi mavuvuzela.

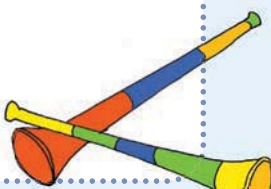

A hu shumiswi selefounu.

A ho ngo tendelwa mbudzi.

Teacher:
Sign:
Date:

Datumu: _____

Zwithu zwine ra zwi funesa

Kha ri ambe

Kha ri sedze tshifanyiso ri ambe nga zwine ra khou vhona.

Vhonani u fundedza vhaṅwe vhana u ita mathuthuba.

Kha ri vhale

Mutshini wa mathuthuba

Zwine na ḓo shumisa
zwilebula zwa 2 zwiṱuku zwa oiḽi
Hafu ya khaphu ya tshikoli
Muṋo.

Zwine na tea u ita
Shelani oiḽi panini
Shelani tshikoli panini.
Vheani pani kha tshiṱofu tshi no khou fhisa kana muliloni.
Ni vhone ni sa ḓo swa.
Thetshelesani mathuthuba a tshi thuthuba.
Tibulani pani musi a si tsha thuthuba.
Dzimani tshiṱofu kana mulilo.
Shelani mathuthuba tshidishini ni ṋuṋedze muṋo. Ni dzinginyise tshidishi.
Ḓikandeni.

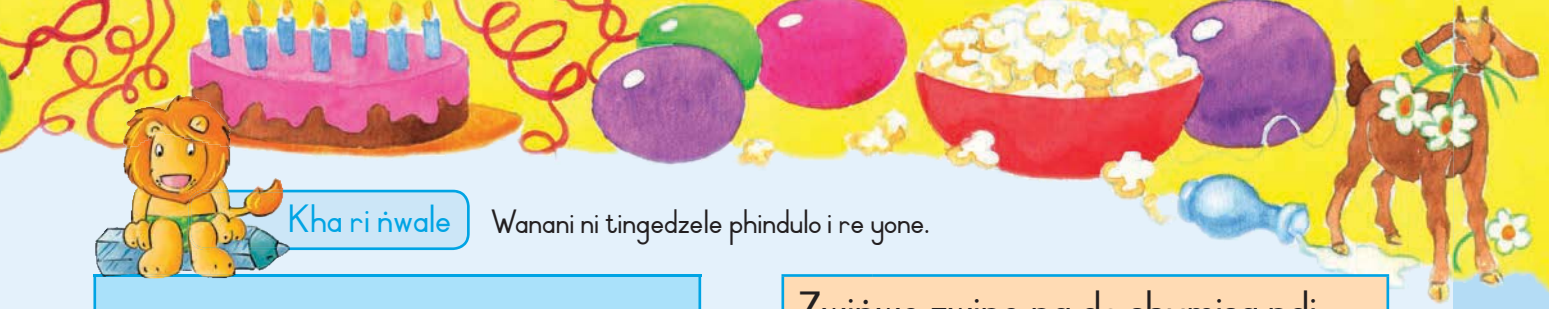

Kha ri ṅwale

Wanani ni tingedzele phindulo i re yone.

Ni shumisa oiḽi nngafhani?	
A	Ya lebula ṱhukhu nthihi
B	Ya lebula ṱhukhu mbili
C	Ya lebula ṱhukhu tharu

Zwiṅwe zwine na ḓo shumisa ndi zwifhio?	
A	Mathuthuba
B	Mathuthuba na muṇo
C	Muomva

Ndi nga mini ni tshi tea u londa musi ni tshi khou ita mathuthuba?
Ni ḓo zwi ḓivha hani uri mathuthuba o vhibva?

Ḓivhamaipfi

Wanani ni tangeledze phindulo yo teaho. Zwi a ḓifha naa?
Ni kone u shumisa maipfi a 5 kha u ṅwala mafhungo aṇu inwi muṇe buguni yaṇu ya ndowedzo.

panini	tshiṱofu	swa	tshidishini	dzinginyisa
kupula	watshi	swole	shela	gonya
mukope	tshikoli	swiswina	shasha	nyimbo

Kha ri ṅwale

Zwithu zwi tevhelaho zwi na muḓifhoḓe?
Wanani ni tangeledze phindulo yo teaho.

A	ṇambiṱela
B	dunga
C	vhavha
D	muṇo

A	ṇambiṱela
B	dunga
C	vhavha
D	muṇo

A	ṇambiṱela
B	dunga
C	vhavha
D	muṇo

A	ṇambiṱela
B	dunga
C	vhavha
D	muṇo

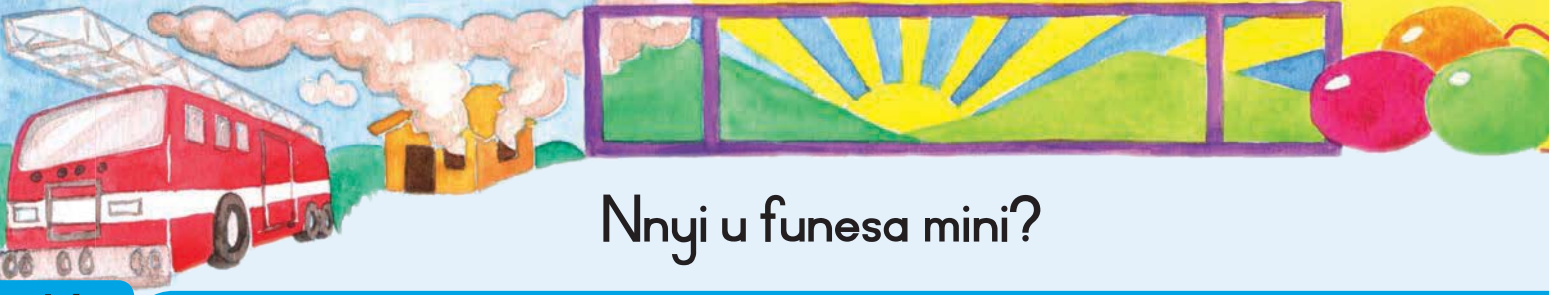

Nnyi u funesa mini?

Ni funesa	ḓuvha ḽi funeswaho kha vhege?	zwipotso kana mutambo u funeswaho?	bugu i funeswaho?
Dzina			
Dzina ḽa khonani			
Dzina ḽa khonani			

Kha ri ṅwale Talani mutalo u no ṱanganya fhungo ḽi re kha bogisi ḽa muvhala wa lutombo na fhungo ḽi re kha bogisi ḽa ṱaḓa.

Yo vha i tshi nga i nga na.		Nda founela vha zwidzimamulilo.
Ho vha hu tshi nga hu ḓo rothola.		Nda ṱuwa na jesi tshikoloni.
Ndo vha ndi tshi khou ya u tamba bola.		Nda ya nda jia ḽeri.
Bisi yo vha i tshi khou swa.		Nda tshetshelela vhurotho.
Tshimange tsho vha tsho gonya muri tshi si tsha kona u tsa.		Nda ya tshikoloni na tshisambureni.
Ndo vha ndi tshi ṱoḓa u ita sangweji.		Nda lugisa ḓaraṱa.
Ho vha hu ḓuvha ḽanga ḽa mabebo.		Nda ṱuwa na khokho tshikoloni.
Mbudzi yo jena nga tshivhana ḓaraṱani.		Nda ṱuwa na khokho dzanga tshikoloni.

Kha ri ṅwale

Jenisani zwithu zwine na zwi funesa. Zwino vhudzusani khonani mbili zwithu zwine dza zwi funesa.

zwiliwa zwi funeswaho?	phurogireme ya TV kana radio i funeswaho?	muthu a funeswaho?

Maipfimaḓivhiwa

zwiliwa
bugu
radio
zwipotso

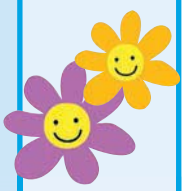

Ṅwalani risipi yaṋu. **Kha ri ḓiphiṋe**

Risipi _____

Zwine nda ḓo shumisa _____

Zwine nda fanela u ita _____

Teacher:
Sign:
Date:

Datumu: _____

Mueni muṅwevho tshikoloni tshashu

Kha ri ambe

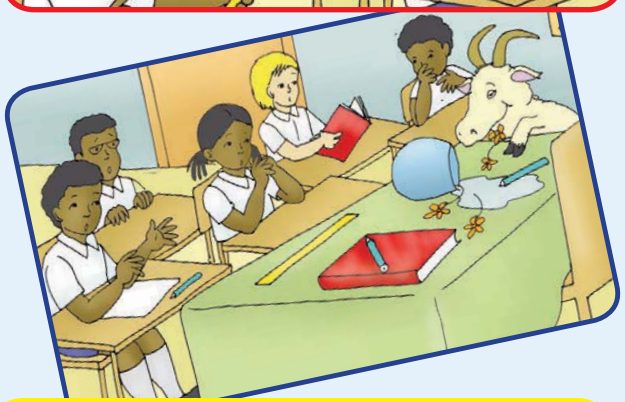

Kha ri vhale

MATHOMO A TSHIṰORI

Ro vha ri tshi khou shuma mushumo washu. Musi ri tshi khou ṅwala Vhonani a ri ḽantshi yawe yo tswiwa, fhedzi ri si zwi tende ngauri ro vha ri songo vhona hu tshi jena muthu kiḽasini.

MUTUMBU WA TSHIṰORI

Ndumeliso a ri bugu yawe yo kherulwa naho ri songo vhuya ra vhona muṅwe muthu o fara bugu yawe.

Nga murahu ra wana uri maluvha a mugudisi o ngalangala hone ra mangala uri ho bvelela mini khao.

Ra kona u vhona uri muiti wazwo ndi nnyi. Ho vha hu ḽibudzi ḽihuluhulu ḽe ḽa jena tshikoloni ngauri ḓaraṱa yo vha yo ṱhukhuwa. Ḽo vha ḽi na ndala zwino ḽa ḽa tshiṅwe na tshiṅwe tshine ḽa ṱangana natsho.

MAGUMO A TSHIṰORI

Ho thusa Ndinde ye ya ḽi pandamedza. Yo ḽi pandamedza i sa humi nahone i sa homelwi. Nga murahu roṱhe ro thusa kha u vala tshivhana.

Kha ri ite nyito

Tambani ḽitambwa ḽa tshiṱori tsha mbudzi i tshi jena tshikoloni.

Ḓivhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.
Ni kone u shumisa maipfi a 5 kha u ṅwala mafhungo aṋu inwi muṋe buguni yaṋu ya nḓowedzo.

ḽantshi	ngalangala	bvelela	nnyi	homelwi
tshintsha	ngomu	bvuma	nnyala	lwela
ntshela	nguvho	vhubva	nnyamba	elelwa

Kha ri ṅwale

Fhindulani mbudziso idzi. Ipfi ḽa u thoma ḽa phindulo yaṋu ḽi tea u thoma nga ḽeḓeredanzi. Ni elelwe u fhedza fhungo nga tshiga tsha u awela.

Bulani zwithu zwiraru zwe mbudzi ya ḽa.

1.

2.

3.

Mbudzi yo jenisa hani tshikoloni?

Ndi nnyi we a pandamedza mbudzi?

Ṱoḓani ṱhoho yavhuḓi ya itshi tshiṱori ni i ṅwale hafha.

Mbudzi tshikoloni

Kha ri ṅwale

Ṅwalani nomboro kha zwifanyiso izwi nga mutevhe wone.
Ni kone u nwala fhungo ḽa tshifanyiso tshiṅwe na tshiṅwe.

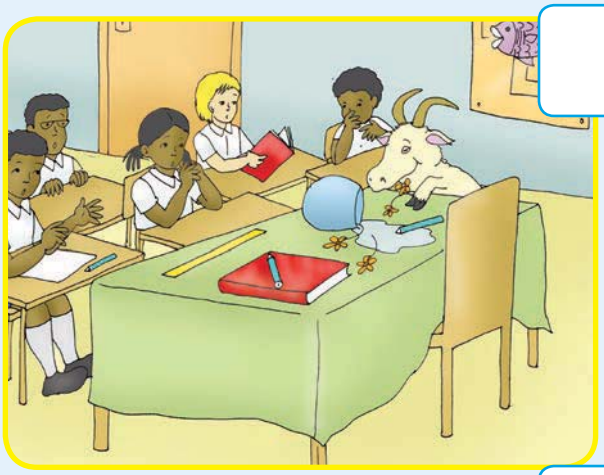

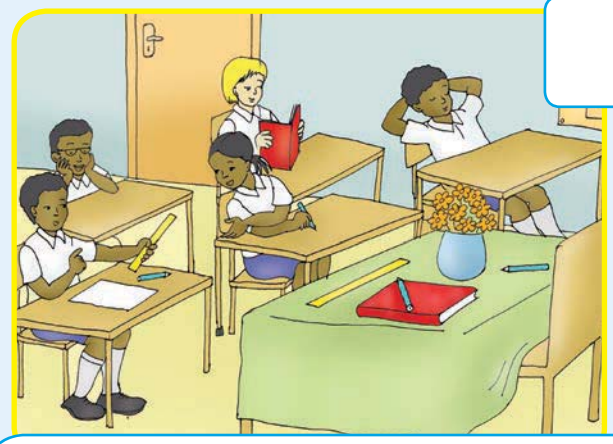

Kha ri ḓiphiṋe

Ṅwalani tshiṱori tshaṋu inwi muṋe kha tshibammbiri. Tshiṱori tshi tea u vha na mathomo, mutumbu na magumo. Humbelani khonani yaṋu a ni thuse nga u tshi lulamisa. Zwino ni khou ya u ita bugu yaṋu. Gerani siaṱari ḽi tevhelaho buguni iyi. Gerani ni tshi tevhedzela zwithoma. Petani siaṱari kha zwithoma. Ṅwalani dzina ḽa bugu kha khavara. Ṅwalani dzina ḽaṋu nga fhasi ha dzina ḽa bugu, ngauri muṅwali wayo ndi inwi. Olani tshifanyiso kha khavara. Zwino ṅwalani tshiṱori tshaṋu buguni.

KHAVARA YA MURAHU

NGA HA MUŅWALI

Ņwalani dzina ḽaṋu

Miṅwaha yaṋu

Hune na dzula hone

8

Ḽiga ḽa 4: Gerani kha mutalo nga murahu ha musi no siṱepula bugu yaṋu.

IKHAVA

Olani tshifanyiso hafha.

Ḽiga ḽa 1: Petani kha mutalo wa zwithoma.

Ḽiga ḽa 3: Siṱepulani kha sia iḽi Ḽiga ḽa 2: Petani kha mutalo wa zwithoma.

Ņwalani dzina ḽa bugu hafha.

Jenisani dzina (ndi inwi muṅwali).

1

Ḽiga ḽa 1: Petani kha mutalo wa zwithoma.

shifanyiso hafha.

Nwalani mutumbu wa tshiḽoṅi tshaṋu hafha vhukati ha
siaḓani ḽa 5.

4

Isani phanḓa tshiḽoṅi tshaṋu hafha.

Olani tshifanyiso hafha.

5

Olani tshifanyiso.

Thomani u ṅwala tshiṱori tshaṋu hafha kha siaṱari ḽa 3.

2

Olani tshifanyiso.

Fhedzisani tshiṱori tshaṋu.

7

Olani tshifanyiso hafha.

Isani phanḓa tshiḽori tshaṋu hafha.

3

Nwalani uri hu bvelela mini maguvhoni a tshiḽori tshaṋu hafha.

6

2

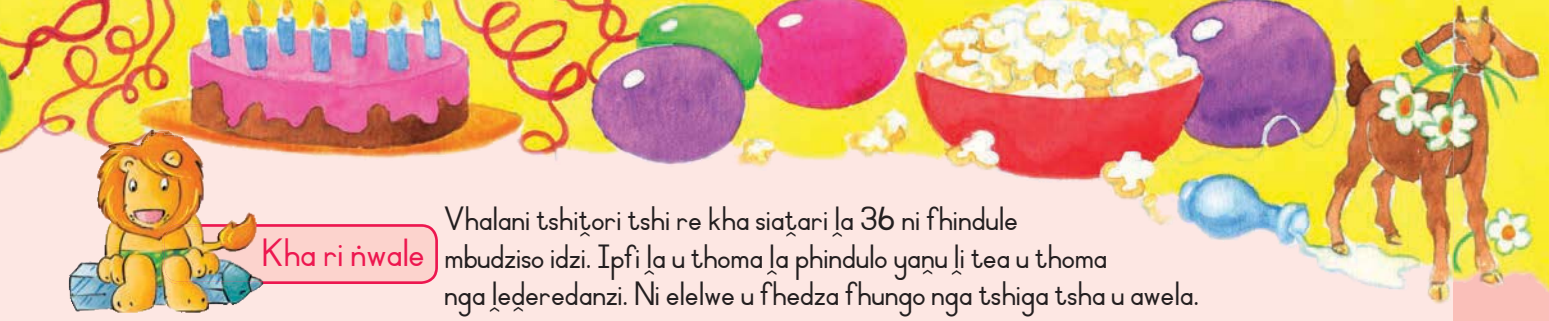

Kha ri ṅwale

Vhalani tshiṱori tshi re kha siaṱari ḽa 36 ni fhindule mbudziso idzi. Ipfi ḽa u thoma ḽa phindulo yaṋu ḽi tea u thoma nga ḽeḓeredanzi. Ni elelwe u fhedza fhungo nga tshiga tsha u awela.

Ndi nnyi o ṅwalaho ulu luṅwalo?
Luṅwalo lu khou ya kha nnyi?

Maipfimaḓivhiwa

dalela
ḓiphiṋa
vhatambi

Lwo ṅwaliwa nga ḓuvha ḽifhio?
Luṅwalo ulu lu amba nga mini? Ṅwalani zwithu zwivhili.
1.
2.
Tshamaano u ḓo ita zwifhio khontsatini?

Ḓivhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo yao.
Ni kone u shumisa maipfi a 5 kha u ṅwala mafhungo aṋu inwi muṋe buguni yaṋu ya ndowedzo.

muzwala	hangwa
ngazwo	ngwana
zwino	ngweṋa

inwi	khontsati
nwela	ntsa
nwisa	ntsisa

waṋu
ṋula
ṋukala

Muzwala wanga

Kha ri ite nyito

Ambani na khonani yaṉu nga zwiṅwe zwa zwithu zwine na ita musi ni tshi khou tamba na vhaṅwe vhana. Hu na mitambo ine na tamba ine ya nga ni vhangela khombo? Ambani nga (nyusi) mafhungomaitei ane na vha nao a no kwama muṱa na tshikolo.

Kha ri ṅwale

Ṅwalelani muzwala waṉu luṅwalo. Mu vhudzeni zwine na khou ita tshikoloni khathihi na mafhungo a no kwama muṱa wa haṉu.

Jenisani ḓirese yaṉu _____

_____

_____

Jenisani ḓuvha ḽa ṉamusi _____

Ha _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Waṉu, _____

_____ Jenisani dzina ḽaṉu.

Kha ri ḓiphina

Olani muri wa mashaka. Jenisani madzina a mashaka afho muṱani.

Vhazwala

Vhomalume/
vhokhotsimunene/
vhokhotsimuhulu

Vhomakhadzi/
Vhommane/
vhommemuhulu

Vhabebi

Vhakomana/
vharathu

Vhakomana/
vharathu/
khaladzi

Vhomakhulu

Khaladzi

Vhomakhulu

Vhabedi

Vhomakhulu

Muri wa Lushaka

Tshifanyiso tsha mashaka

Teacher:
Sign:
Date:

Datumu:

U dalela mashaka

Kha ri ambe Kha ri sedze tshifanyiso ri ambe nga zwine ra khou vhona.

Kha ri vhale

Mme a Tshamaano vha khou lwala. Vhonani na mme awe vho ya u vha ṱolela. Vha ḓo ṱuwa nga thekhisi. Vhonani o takala ngauri u khou dalela muzwala wawe, Tshamaano.

Bege dzavho dza pakiwa nga matsheloni. Vhonani o rengela Tshamaano tshifhiwa nahone o dzula o ita garaṱa ya u tamela mme a Tshamaano mashudu a uri vha ṱavhanye u fhola.

Thekhisi i ḓo tshimbila vhusiku hoṱhe ngauri fhethu ha hone ndi kule. Thekhisi i na mavhone avhuḓi.

Matshelo ḽi tshi tsha Vhonani na muzwala vha ḓo tamba vha ḓiphina vha tshi bambela na u fula mitshelo.

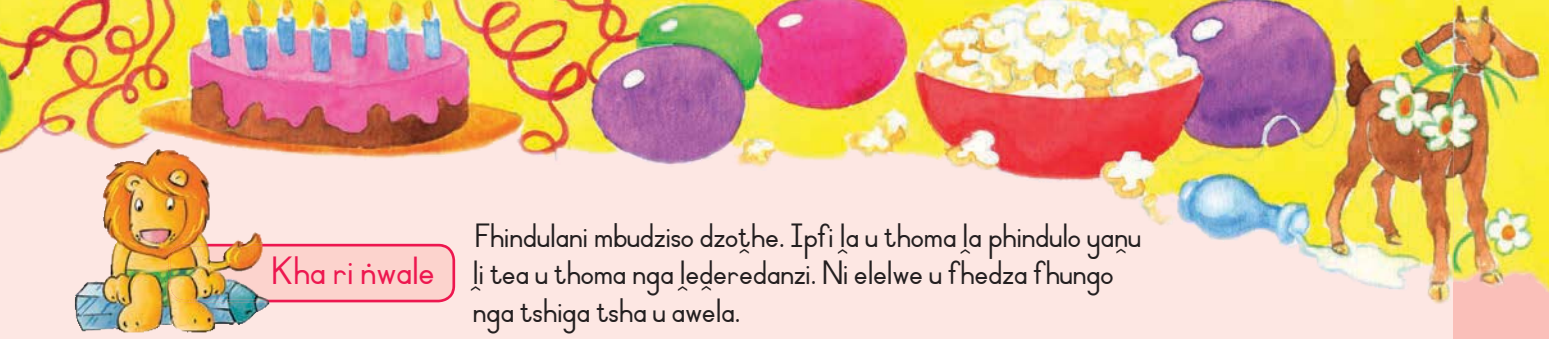

Kha ri ṅwale

Fhindulani mbudziso dzo̱the. Ipfi la̱ u thoma la̱ phindulo yaṉu li̱ tea u thoma nga le̱de̱redanzi. Ni elelwe u fhedza fhungo nga tshiga tsha u awela.

Vhonani u khou ya ngafhi?

U khou ṯuwa na nnyi?

Ndi nga mini vha tshi khou ya u dalela Tshamaano?

Vha d̨o ṯuwa nga mini?

Vha d̨o ṯuwa nga tshifhingad̨e?

Vhonani u d̨o ita mini o no swika ha Tshamaano?

Maipfimad̨ivhiwa

lwala
thekhisi
bambela

D̨ivhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.
Ni kone u shumisa maipfi a 5 kha u ṅwala mafhungo aṉu inwi muṉe buguni yaṉu ya nd̨owedzo.

thekhisi	mashaka	matsheloni	mad̨autsha	t̨anganedzwa	khovhe
thikhithi	shango	tshimbila	d̨iphin̨a	dzwala	nd̨evhe
khakhathi	mushumo	matshelo	zwid̨ula	vhudzwa	vhala

Ndilani ya u ya u dalela muzwala wanga

Kha ri ite nyito

Itani garaṱa ya u tamela mulwadze mashudu. Ṅwala mulaedza wa tshipentshela nga phanḓa ha garaṱa. Ni u ṅwale kha tshipiḓa tshi re nṯha ha tshifanyiso ni kone u ṅwala nga ngomu mulaedza wa tshipentshela wa u tamela mulwadze mashudu.

Kha ri ṅwale

Ṅwalulani ḽiṅwe na ḽiṅwe ḽa mafhungo aya, ḽi thome nga Matshelo. Ro dzula ro ni itela ḽa u thoma.

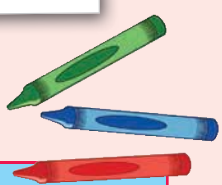

Ndi ḽa zwiḽiwa.

Matshelo ndi ḓo ḽa zwiḽiwa.

Ndi ya ha Tshamaano.

Matshelo ndi ḓo

Ndi tamba na Tshamaano.

Matshelo ndi

Ri tshimbila nga thekhisi.

Matshelo ri

Kha ri ṅwale

Ṅwalani fhungo ḽi no ri vhudza uri ndi mini tshi no ita uri ni pfe no takala, ṱungufhala, sinyuwa na u ofha.

	Ndi mini tshi no ita uri ni pfe no takala?
	Ndi mini tshi no ita uri ni pfe no ṱungufhala?
	Ndi mini tshi no ita uri ni pfe no sinyuwa?
	Ndi mini tshi no ita uri ni pfe ni tshi ofha?

Kha ri ḓiphiṋe

Ṱalutshedzani khonani yaṋu uri ha Tshamaano hu yiwa nga ndilaḓe. Ambani uri khonani yaṋu u tea u khonela lini kha tsha monde kana tsha u ḽa.

Teacher:
Sign:
Date:

Datumu: _____

Ro vhuya ra swika

Kha ri ambe Kha ri sedze tshifanyiso ri ambe nga zwine ra khou vhona.

Kha ri vhale

Thekhesi ya mbo swika ha Tshamaano.

Ndi musi yo no rwa iri ya malo vhusiku ho no vha na swiswi.

"Ro swika mmawe," hu amba Vhonani o takala.

Vhonani o pfa o takala musi a tshi vhona muzwala wawe.

"Tshamaano wangavho!" ndi Vhonani a tshi vhidzelela.

"Iḓani ni Vhone zwiḓula zwiṱuku mulamboni, Tshamaano o ambela nṱha". "Hai, ni ḓo farwa nga muṱambuṱambu.

Ni ḓo tamba fhano hayani no thoma na ḽa", hu amba mme a Tshamaano.

"Izwo ri ḓo ya u tamba mirini," Vhonani u fhindula nga u ṱavhanya. "Hai, ni ḓo wa na vunḓekana.

Ni ḓo tamba fhano hayani no thoma na ḽa," ndi mme a Vhonani vha no ralo.

Kha ri ṅwale

Fhindulani mbudziso dzo̱the. Ipfi la̱ u thoma la̱ phindulo yaṉu li̱ tea u thoma nga le̱de̱redanzi. Ni elelwe u fhedza fhungo nga tshiga tsha u awela.

Thekhisi yo swika nga tshifhinga̱de ha Tshamaano?
Tshamaano o ri vha d̨o ita mini nga tsha matshelo?
Vhonani o ri ene u t̨o̱da u ita mini?
Vhomme avho vha khou t̨o̱da avha vhana vha tshi ita zwifhio?

D̨ivhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo. Ni kone u shumisa maipfi a 5 kha u ṅwala mafhungo aṉu inwi muṉe buguni yaṉu ya n̨owedzo.

swika	rwa	mmawe
swiswi	farwa	mme
vuswa	rwisa	mmila

Maipfima̱divhiwa

badela

mambule

mut̨ambut̨ambu

fasha	t̨avhanya
fusha	bonya
shambo	nyala

vhala	fhisa
vhavha	vhifha
vhofho	fhat̨uwa

Zwe ra ita roṱhe

Kha ri ite nyito

Tambani ḽitambwa ḽa Tshamaano na Vhonani vha tshi ṱoḓa u ya u tamba. Ni sumbedze uri mme a Tshamaano vho ri mini.

Kha ri ṅwale

Ṅwalululani fhungo iḽi ni tshi shumisa zwiga zwa u vhala zwo teaho.

bongi na takalani vha tamba nga migivhela

sam u ḓo fara miṅwaha ya rathi nga ṅwedzi wa fulwi

Kha ri ṅwale

Ṅwalululani mafhungo a tevhelaho ni tshi a thoma nga Mulovha. Shumisani maipfi aya uri a ni thuse.

ndo vha | ro vha | kadzinga | o baka | ndo tamba

Ndi tshikoloni.

Mulovha

Ndi tamba na khonani dzanga.

Mulovha

U kadzinga gumba.

Mulovha

U baka khekhe.

Mulovha

Ri tshikoloni.

Mulovha

Kha ri ḓiphiṋe

Ri gidimela ha Tshamaano

Ndi nnyi ane a ḓo thoma u swika ha Tshamaano? Thosani nga khoini. Ya wa nga ṱhoho ni pfuka zwibuḽoko zwivhili ni tshi ya phanḓa. Ya wa nga mutshila ni tshimbila tshibuḽoko tshithihi fhedzi ni tshi ya ha Tshamano. A no thoma u swika ha Tshamano ndi ene we a wina. Ipfi ḽine na swika khaḽo ni a ḽi vhala. Wanani uri ndi maipfi mangana ane na a vhala nga nḓila yone.

Teacher:
Sign:
Date:

Datumu:

Mpho ye ya xela

Kha ri ambe Kha ri sedze tshifanyiso ri ambe nga zwine ra khou vhona.

Kha ri vhale Vhalani tshiṱori. Zwino tangedzelani maipfi ane a vha na vh na dz.

Ha Tshamaano ho vha hu tshi khou takadza nga maanḓa.
Tshamaano o mpha mpho musi ri tshi vho ṱuwa.
Yo vha i mpho ya tshipuka tshavhuḓi tsha vhukuse hu no suvhelela.
Ndi tshivhingwi.
Ra jena thekhisini ri tshi vhuya hayani. Mvula ya thoma u na hu na phepho. Mme anga vha mpfukedza nguvho nda dudelwa.
Ndo ṱoḓa u ya thekhisini u ya u i sedza.
Nda lila mbilu yanga i tshi khou vhavha.
Ro vho i wana yo putelwa nga nguvho.
Nda takala vhukuma.

Kha ri ṅwale

Nangani phindulo yo teaho.

Vhonani ndi nnyi?	
A	Vhonani ndi musidzana.
B	Vhonani ndi mutukana.
C	Vhonani ndi tshivhingwi.

Maipfi maḓivhiwa

mpho
ṱuwa
vhukuse

Mutsho wo vha wo ima nga ndila ifhio tshiṱorini itshi?	
A	Ḽo fhisa ḓuvha ḽoṱhe.
B	Ḽo fhisa, ha rothola, mvula ya na.
C	Yo na ḓuvha ḽoṱhe.

Vhonani o ya nga mini hayani?	
A	Nga tshidimela.
B	Nga thekhisi.
C	Nga baisigira.

Ṅwalani phindulo dza mbudziso idzi.

Vhonani o ḓipfa hani musi o vhona u nga mpho yawe yo xela?

Ni zwi ḓivha nga mini?

O wana mpho yawe ngafhi?

Ḓivhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.
Ni kone u shumisa maipfi a 5 kha u ṅwala mafhungo aṋu inwi muṋe buguni yaṋu ya ndowedzo.

mpha	tshivhingwi	phepho	mpfukedza	xela
mpho	ngweṋa	phapha	mpfo	xaxara
mphura	khangwa	phanḓa	mpfu	xoya

U wana zwithu

Kha ri ite nyito Nomborani zwifanyiso nga u tevhekana hazwo.

Kha ri ṅwale Zwino ṅwalani fhungo ḽi no sumbedza uri hu khou bvelela mini kha tshifanyiso tshiṅwe na tshiṅwe, zwi tshi tevhekana nga ngona.

Kha ri ṅwale

Fanyisani maipfi a re kha tshifhinga tsha zwino na a re kha tsho fhiraho.
Ni tale mutalo u itela u ṱanganya dziphere.

u imba

zwo ḓa

u amba

o amba

ni reila

vho tamba

ro tshimbila

ri tshimbila

o imba

tshi lila

ndi humbula

no reila

zwi ḓa

tsho lila

ndo humbula

Kha ri ḓiphiṋe

Wanani phambano.

Teacher:
Sign:
Date:

Datumu:

Mulanga a tshi xela

Kha ri ambe

Kha ri sedze tshifanyiso ri ambe nga zwine ra khou vhona.

Kha ri vhale

Vhonani na Ann vha khou ṱoḓa murathu wa Vhonani, Mulanga. Mulanga u na miṅwaha miṋa.

Mulanga o vha a tshi khou tamba na Ndinde.

Vhonani na Ann vho mangala vha tshi vhona vothi ḽo aṱama. Mulanga na Ndinde vho ngalangala.

Vha gidima vha tshi tsa na tshiṱaraṱa vha tshi vhidzelela.

Vho vha vho tshuwa ngauri ḽo vha ḽi tshi vho swifhala.

Musi vha tshi swika huṅwe kha iṅwe khona vha vhona Mulanga na Ndinde vho dzula na mukegulu wa tshiphaza.

Mulanga na Ndinde vho vha vha tshi khou ḽa maapula.

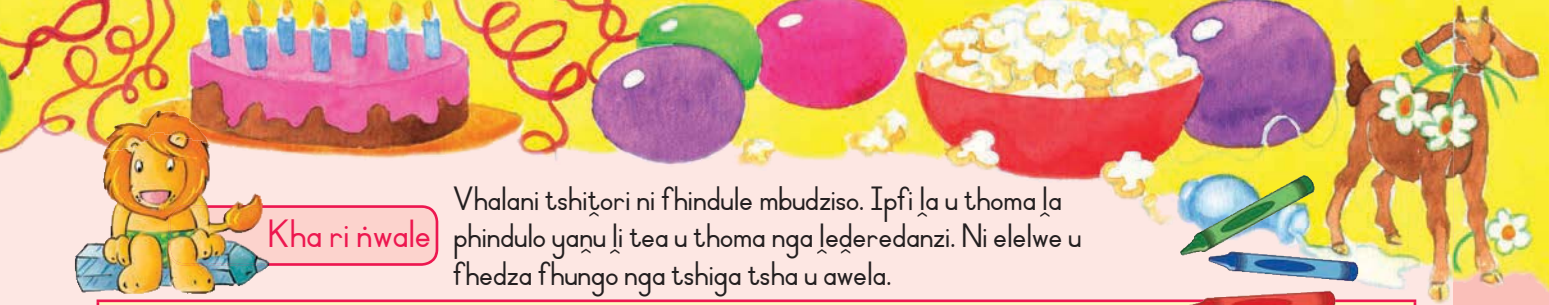

Kha ri ṅwale

Vhalani tshiṱori ni fhindule mbudziso. Ipfi ḽa u thoma ḽa phindulo yaṋu ḽi tea u thoma nga ḽeḓeredanzi. Ni elelwe u fhedza fhungo nga tshiga tsha u awela.

Ndi nnyi we a vha a siho?
Ndi ngani Vhonani na Ann vho vha vho tshuwa?
Vho vha vho tshuwa ngauri
Mulanga vho mu wana lini?
Mulanga vho mu wana musi
Mulanga vho mu wana ngafhi?
Mulanga vho mu wana
Mulanga o vha a tshi khou ita mini musi vha tshi mu wana?
O vha

Ḓivhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo
Ni kone u shumisa maipfi a 5 kha u ṅwala mafhungo aṋu inwi muṋe buguni yaṋu ya ndowedzo.

murathu	miṅwaha	vhidzelela	swifhala	mangala
vothi	huṅwe	dzula	swika	ngalangala
thuthuthu	iṅwe	mbudzi	swiswi	mulanga

Kha ri ṅwale

Talelani nyito fhungoni ḽiṅwe na ḽiṅwe. Ni ṅwale mulovha, ṋamusi kana matshelo, u itela u sumbedza uri nyito i khou itea lini.

Vha ḓo ya tshikoloni nga baisigira.	Matshelo
O ri bikela zwiḽiwa.	
Ri ḓo ṱavha miroho.	
U khou ṅwala buguni yawe.	

Maipfimaḓivhiwa

tshiphaza
tshuwa
vothi

U tsireledzea ha vhana

Kha ri ite nyito Olani tshifanyiso tsha zwe Mulanga a vha a khou ita musi a tshi waniwa.

Kha ri ṅwale Tangedzelani ipfi ḽi re ḽone.

Nne ndi/u khou ṱoḓa aisikhirimu.	Zwiṋoni zwi/tshi a fhufha.
Ene u/vha khou ṱoḓa maḓi.	Inwi ni/ndi a seisa.
Uyu u/tshi ya tshikoloni.	Vhone vha/ḽi khou ya hayani.

Kha ri ṅwale Fhedzisani haya mafhungo nga u jenisa ipfi ḽo teaho zwikhalani afho fhasi. Shumisani maipfi a re zwibogisini uri a ni thuse.

- ☐ Mulanga vha mu wana.
- ☐ Vha ya u ṱoḓa Mulanga.
- ☐ Mulanga o xela.
- ☐ Vhonani na Ann vho vha vha tshi khou lela Mulanga.

Kha ri ḓiphina

Talani mutalo wa u sumbedza nḓila ine vha tea u tshimbila ngayo.

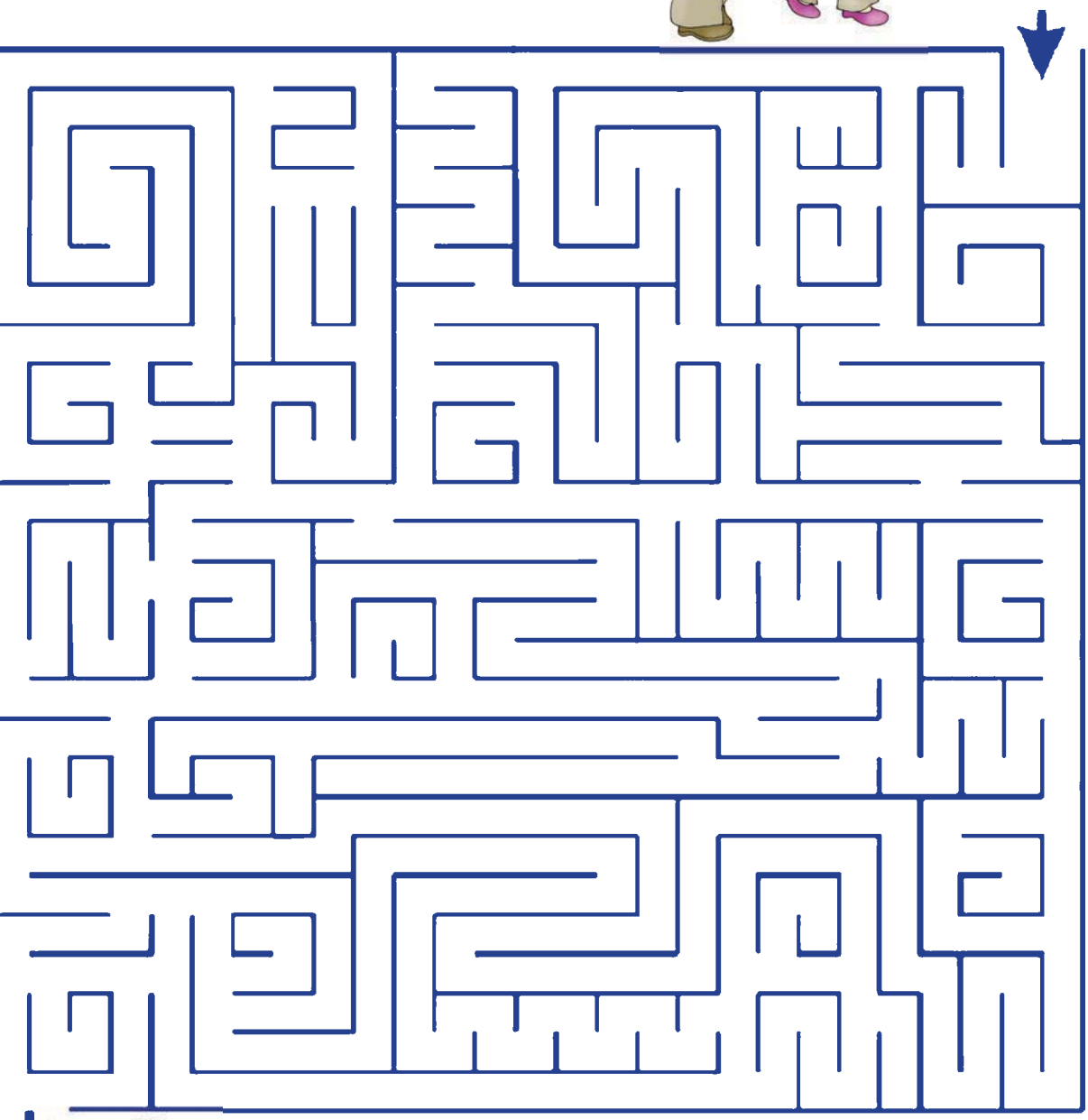

Teacher:
Sign:
Date:

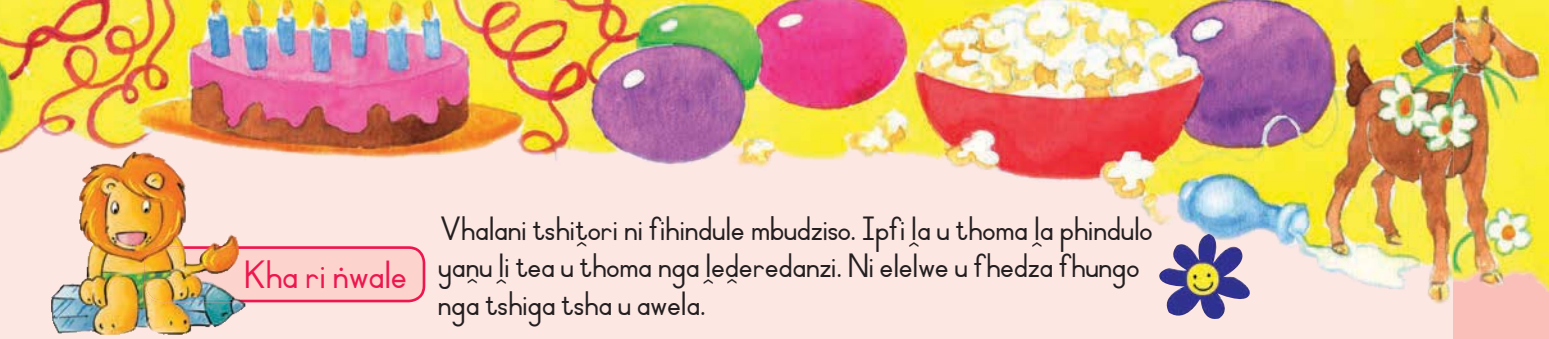

Kha ri ṅwale

Vhalani tshiṱori ni fihindule mbudziso. Ipfi ḽa u thoma ḽa phindulo yaṋu ḽi tea u thoma nga ḽeḓeredanzi. Ni elelwe u fhedza fhungo nga tshiga tsha u awela.

Ndi ngani hu na phikiniki?
Phikiniki i ḓo farelwa ngafhi?
Bisi i ḓo namedza vhathu nga tshifhingaḓe?
Vha ḓo ḽa mini phikinikini?
Vha ḓo tamba mitambo ifhio?

Maipfimaḓivhiwa

ḓo
lini
vha

Ḓivhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.
Ni kone u shumisa maipfi a 5 kha u ṅwala mafhungo aṋu inwi muṋe buguni yaṋu ya ndowedzo.

makhulu	matsheloni	maṱavhelo	khositshumu	shavha
kholomo	mitshelo	luvhondo	khavhitshi	shusha

Kha ri ṅwale

Ṅwalani mafhungo a re na maipfi aya.
Ni elelwe u fhedza nga tshigambudziso.

Lini
Ngafhi
Nnyi

Phathi na phikiniki

Kha ri ite nyito

Vhudzisani khonani dzaṋu mbudziso idzi. Jenisani madzina avho ni ṅwale phindulo dzavho nga fhasi.

Ni pfi nnyi?				
Ni dzula ngafhi?				
No bebwa lini?				
Khonani yaṋu ya mbiluni ndi nnyi?				
Ni mu funela mini?				
Mutambo une na u funesa ndi ufhio?				

Kha ri ṅwale

Tangedzelani maipfi a re kha tshifhinga tsho fhiraho.

u ṱuwa	uḽa	o ḽa	u tamba	o tamba
u nwa	o nwa	u reila	o reila	o ṱuwa

Zwino talami mutalo u no fanyisa maipfi a re kha khoḽomo ya ṱada na a re kha khoḽomo ya pinki.

Matshelo ndi ḓo		Mulovha ndo
nwa		ṱuwa
reila		tamba
ḽa		reila
tamba		ḽa
ṱuwa		nwa

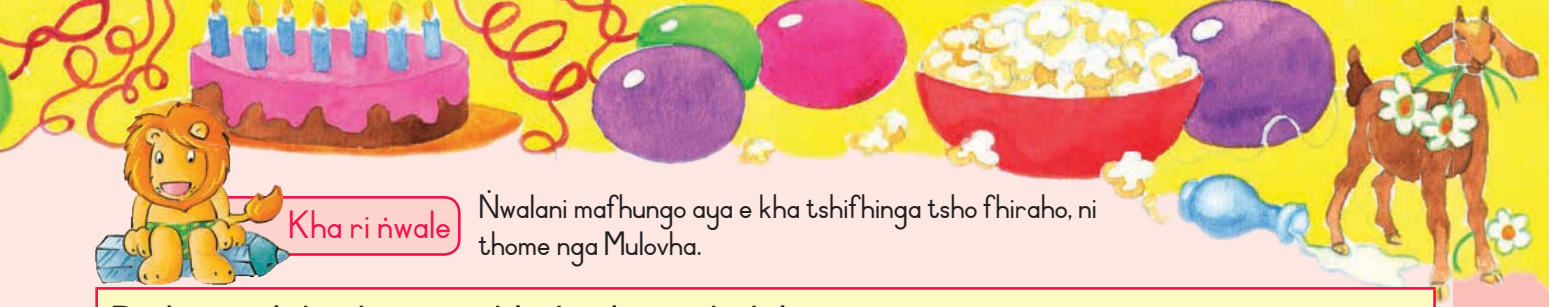

Kha ri ṅwale

Ṅwalani mafhungo aya e kha tshifhinga tsho fhiraho, ni thome nga Mulovha.

Ri ḓo ya phikiniki ya makhulu vha mukalaha.
Mulovha ro ya
Ri ḓo ḽa ṋama.
Mulovha ro
Ri ḓo tshimbila nga bisi.
Mulovha
Ri ḓo tamba bola.
Mulovha

Kha ri ṅwale

Nomborani tshigwada tshiṅwe na tshiṅwe tsha maipfi ni tshi sumbedza u tevhekana hao nga ngona kha alifabethe.

1	gamu
3	gunwe
2	gole

	bodo
	bisi
	banga

	pani
	peni
	piki

Kha ri ḓiphiṋe

1. Ṅwalani mulaedza wa u ramba vhathu.
2. Ambani uri ḽi ḓo vha ḓuvha ḽa nnyi ḽa mabebo.
3. Ambani uri phathi ndi ya lini.
4. Ambani uri phathi i ḓo vha i ngafhi.
5. Ambani uri phathi i ḓo thoma nga tshifhinga ḓe.

★ ḌUVHA ḼAVHUḌI ḼA MABEBO ★

1. Dzina: _____

2. Datumu: _____

3. Tshifhinga: _____

4. Fhethu: _____

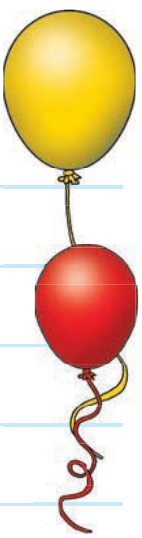

Teacher:
Sign:
Date:

Datumu: _____

Muṱa u re na mutakalo

Kha ri sedze tshifanyiso ri ambe nga zwine ra khou vhona.

Kha ri ambe

Kha ri vhale

A thi dzuli fhasi

6:30	Ndo vuwa
6:45	Nda ṱamba
7:00	Nda ḽa burekifasi
7:15	Nda ṱamba maṋo
7:30	Nda tshimbila ndi tshi ya tshikoloni
8:00	Nda shumesa kiḽasini
1:00	Nda tamba
2:00	Ndo ḽa ḽantshi
3:00	Ndo sheledza ngade ya miroho
4:00	Ndo ṅwala tshuṅwahaya.
6:30	Nda lalela.
7:45	Nda ṱamba maṋo
7:50	Nda gama mavhudzi
8:00	Nda eḓela

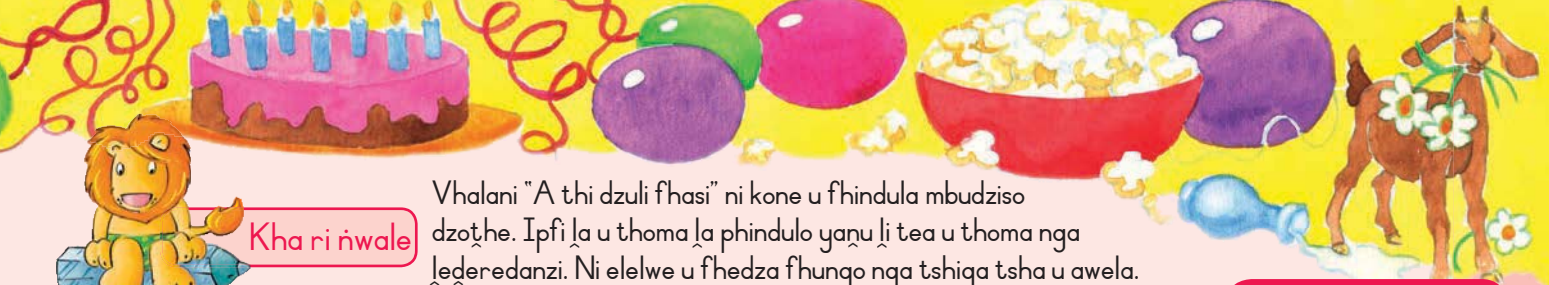

Kha ri ṅwale

Vhalani "A thi dzuli fhasi" ni kone u fhindula mbudziso dzoṱhe. Ipfi ḽa u thoma ḽa phindulo yaṋu ḽi tea u thoma nga ḽeḓeredanzi. Ni elelwe u fhedza fhungo nga tshiga tsha u awela.

Maipfi ma ḓivhiwa

fhaḽa
lini
ngafhi

Ntakadzeni o vuwa nga tshifhinga ḓe?

Zwo mu jiela tshifhinga tshingafhani u ḽa burekifasi?

O ṱamba maṋo lungana?

Ntakadzeni o ya nga mini tshikoloni?

O ḽa lungana?

Ḓivhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo. Ni kone u shumisa maipfi a 5 kha u ṅwala mafhungo aṋu inwi muṋe buguni yaṋu ya ndowedzo.

ṱamba	tshimbila	shumesa	ḽantshi	ṅwata
tshimbila	tshikoloni	fasha	thuntsha	ṅwala
tamba	ṋotshi	shaka	tshintshi	muṅwe

Kha ri ṅwale

Jenisani maipfi aya kha zwibogisi zwo teaho zwa maipfi.

vhubvo shanda bvuma tshililo zwanḓa shula shula khuni bvani khani zwizwa kholomo

bv	sh	kh	zw

U tshila nga tshifhinga

Kha ri ite nyito

Olani maṋanga a watshi ni tshi sumbedza uri ndi tshifhingaḓe.

Ntakadzeni a tshi ḽa

Ntakadzeni a tshi ya tshikoloni

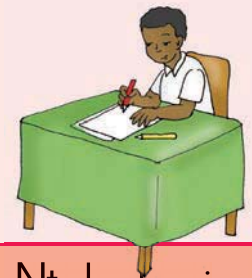

Ntakadzeni a tshi ita tshuṅwahaya yawe

Ntakadzeni a tshi sheledza ngade

Kha ri ṅwale

Ṅwalani zwithu zwe na ita ṋamusi.

A thi dzuli fhasi

Datumu: _____

Tshiṱori tsha makhulu vha mukegulu

Kha ri ambe

Kha ri sedze tshifanyiso ri ambe nga zwine ra khou vhona.

Kha ri vhale

Ndo guda hani u vhumba khali dza u naka ngaurali.

Kalekale musi ndi tshee muṱuku ndo vha ndi tshi dzula na mme anga na khotsi anga bulasini. Ro vha ri na kholomo nnzhi na nngu fhedzi ri tshi dzula kule na khonani dzashu. Ndo vha ndi si na wa u tamba nae. Ndi tshi dzulela u ṱalela mme anga vha tshi khou vhumba khali. Vho vha vha tshi bwa vumba vha ḽi ṱanganyisa na maḓi. Vha vhumba khali nga zwanḓa, vha dzi vhea ḓuvhani uri dzi ome. Ḽiṅwe ḓuvha vha ntendela uri ndi vhumbe yanga.

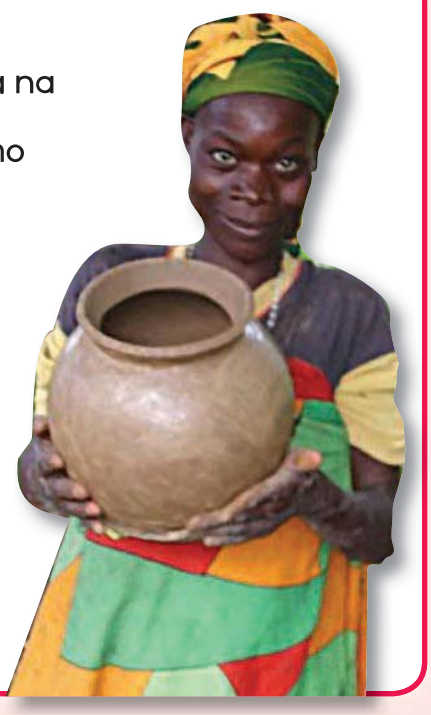

Nda i vhumba nda i vhea ḓuvhani. Ndi tshi eḓela nda hangwa u i jenisa ngomu nḓuni.

Vhusiku ha na mvula khulu. Ndi tshi vuwa nda wana khali yanga yo ṋoka hu vumba fhedzi.

Ndo fhedza ndo vhumba iṅwe.

Ha vha hone u guda hanga u vhumba khali dza u naka.

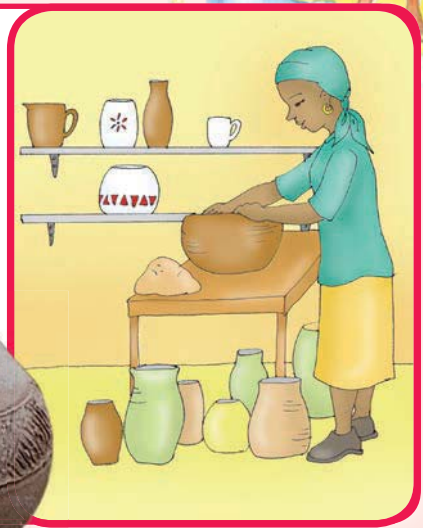

Kha ri ṅwale

Vhalani tshiṱori ni fhindule mbudziso. Ipfi ḽa u thoma ḽa phindulo yaṋu ḽi tea u thoma nga ḽeḓeredanzi. Ni elelwe u fhedza fhungo nga tshiga tsha u awela.

Maipfi maḓivhiwa

kale
khali
muṱuku

Ndi nnyi a no khou ṱalutshedza tshiṱori?

Ndi zwifhio zwe a si zwi londe?

Ho bvelela mini kha khali ye ya sala nnḓa vhusiku?

Ḓivhamaipfi

Wanani maipfi afho tshiṱorini a re na mibvumo iyi ni a jenise zwikhalani zwo teaho.Ni kone u shumisa maipfi a 5 kha u ṅwala mafhungo aṋu inwi muṋe buguni yaṋu ya ndowedzo.

dz	kh	vh	tsh

Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz

Tshiṱori tsha muṱa wa hashu

Kha ri ite nyito

Itani ḽitambwa ḽa tshiṱori tsha khali.

Nomborani mafhungo a re afho fhasi a tshi ya nga u tevhekana ha zwiwo tshiṱorini. Nomboro ya I no itelwa yone.

Kha ri ṅwale

	Ya thoma u na.
	O vha o ṱungufhala.
	A vhumba iṅwe khali.
	Khali ya ṋoka.
	A vhea khali ḓuvhani uri i ome.
I	Makhulu vha mukegulu vho vhumba khali yavho ya u tou thoma vha tshee musidzana.

Kha ri ṅwale

Itani pulane ya u ṅwala tshiṱori tshaṋu inwi muṋe. Vhudzani khonani yaṋu uri ni khou ḓo ṅwala nga mini ni jenise tshiṱori tshaṋu tshi re na mathomo, mutumbu na magumo.

Itani pulane ya u ṅwala tshiṱori tshaṋu

Mathomo

Thomani nga u amba uri zwo itea lini..

Mutumbu

Ambani uri ho itea mini kha mutumbu.

Ri tshee kha mutumbu

Ambani uri ho itea mini.

Magumo

Tshiṱori tsho fhela hani.

Kha ri ḓiphiṋe

Gerani siaṱari ḽi no tevhela. Itani bugu. Ṅwalani dzina ḽa bugu kha khavara. Ṅwalani dzina ḽaṋu nga fhasi ha dzina ḽa bugu, ngauri muṅwali wayo ndi inwi. Olani tshifanyiso kha khavara. Zwino ṅwalani tshiṱori tshaṋu tshi re na mathomo, mutumbu na magumo.

KHAVARA YA MURAHU

MUṄWALI

Ṅwalani dzina ḽaṋu

Miṅwaha yaṋu

Hune na dzula hone

8

Ḽiga ḽa 4: Gerani kha mutalo nga murahu ha musi no siṱepula bugu yaṋu.

IKHAVA

Olani tshifanyiso hafha.

Ḽiga ḽa 1: Petani kha mutalo wa zwithoma.

Ḽiga ḽa 3: Siṱepulani kha sia ili Ḽiga ḽa 2: Petani kha mutalo wa zwithoma.

Ṅwalani dzina ḽa bugu hafha.

Jenisani dzina (ndi inwi muṅwali).

1

Ḽiga ḽa 1: Petani kha mutalo wa zwithoma.

Olani tshifanyiso hafha.

Ṅwalani mutumbu wa tshiḓoni tshaṋu hafha vhukati ha siaḓani ḽa 5.

4

Olani tshifanyiso hafha.

Isani phanḓa tshiḓoni tshaṋu hafha.

5

Olani tshifanyiso.

Thomani u ṅwala tshiṱori tshaṋu hafha kha siaṱari ḽa 3.

2

Olani tshifanyiso.

Fhedzisani tshiṱori tshaṋu.

7

Olani tshifanyiso hafha

Isani phanḓa tshiṱori tshaṋu hafha

3

Olani tshifanyiso hafha.

Nwalani uri hu bvelela mini maguvhoni a tshiṱori tshaṋu hafha.

6

3

Datumu: _____

Fhethu hune ra nga dala

Kapa Vhukovhela

Dalelani Table Mountain. Ni gonye nga goloi ya khebulu. Ni tshi swika ṱhodzini ni ite phikiniki.

Ni vhone shaka, ndaulwanzhe na khovhe zwi re akhwariamu.

Gauteng

Diphineni Gold Reef City. Ni jene mugodini na u namela miswinki.

Ni songo ṱahela Soccer City.

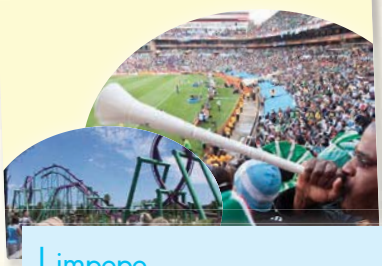

Devhula Vhukovhela

Swikani ngeno Pilanesburg Game Reserve. Ni namela ndou. Ni vhone ṱhudwa, mbidi na ndau.

KwaZulu Natal

Musi ni tshi swika uShaka ni do vhona dzidolifini dzi tshi tamba bola ngeno dzi phingwini dzi tshi khou tshina. Arali ni sa ofhi ni nga ita tshinwi na dzishaka.

Limpopo

Idani ni dale fhano Dataka ni la Vhanisamvula. Ni do vhona miri mihulu na milapfulapfu.

Ni songo hangwa u bva na renikhouthu na tshisambureni.

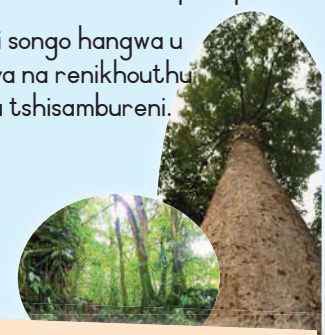

Kapa Devhula

Na da Kimberley ni do vhona dindi lihuluhulu lifhasini lothe.

Ni ite phikiniki fhethu hune ha dzulwa hone tsini na Dindifulu.

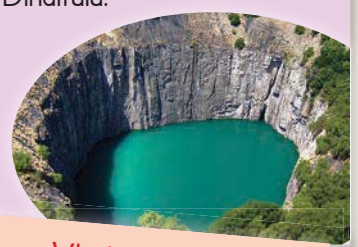

Mpumalanga

Fhedzani maduvha ni Vhugalaphukha ha Kruger. Mapuka Matanu a dzula henefha. Ni do vhona ndau, nngwe, ndou, tshugulu na nari. Ni tshi fhedza ni do ita phikiniki fhethu ho tsireledzeaho kule na phukha.

Fureisitata

Idani Sandfontein Park. Ni do vhona tshugulu, nari, thudwa na zwitoni.

Ni do ita na u bambela damuni lihulu.

Kapa Vhubvaduvha

Vhugalaphukha ha Addo Elephant Park hu na ndou nnzhi. Bitshini ya henefho tsini ni nga kona u vhona khovhevhimbi na shakha tshena!

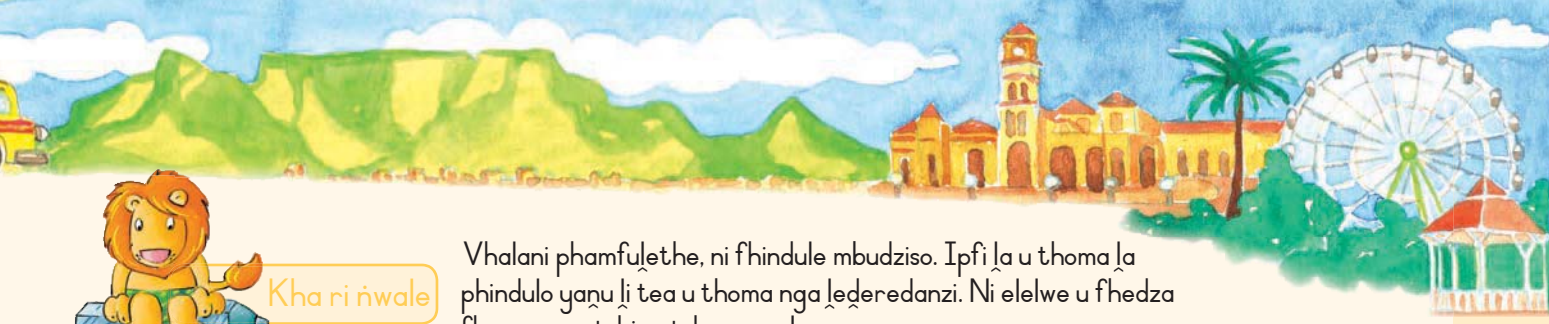

Kha ri ṅwale

Vhalani phamfuḽethe, ni fhindule mbudziso. Ipfi ḽa u thoma ḽa phindulo yaṋu ḽi tea u thoma nga ḽeḓeredanzi. Ni elelwe u fhedza fhungo nga tshiga tsha u awela.

Ndi lwendo lufhio lune na nga lu takalela vhukuma? Ngani?
Vhathu vha ḓo vhona mini Kapa Vhukovhela?
Vha ḓo
Vha ḓo vhona mini KwaZulu-Natal?

Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.
Ni kone u shumisa maipfi a 5 kha u ṅwala mafhungo aṋu inwi muṋe buguni yaṋu ya ndowedzo.

ṱhodzini	akhwariamu	ṱhuḓwa	phingwini	milapfulapfu
ḽoṱhe	khwaṱha	vhaḓwa	tshivhingwi	mapfeṋe
nṱha	khwivho	tshiḓuḓwane	ngweṋa	pfukaluhura

Kha ri ṅwale

Tangedzelani maipfi a re na mubvumo wa f.

fura	fara	posa	fhaṱa
pfana	fumi	fhufha	mapfeṋe
founu	fhungo	fuyu	mapfuvhi
fagi	foro	fola	fefe

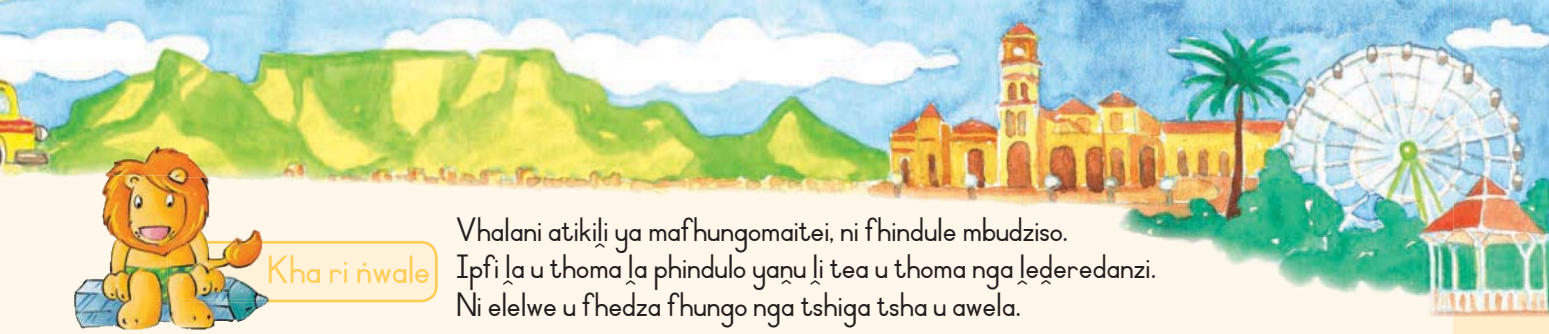

Kha ri ṅwale

Vhalani atikiḽi ya mafhungomaitei, ni fhindule mbudziso.
Ipfi ḽa u thoma ḽa phindulo yaṋu ḽi tea u thoma nga ḽeḓeredanzi.
Ni elelwe u fhedza fhungo nga tshiga tsha u awela.

Zwo vha jiela tshifhinga tshingafhani u swika nṱha ha thavha?

Ndi nga mini vho vha vho tea u ambara baji ndenya na miṅadzi ya vhududo?

Ngauri

Ni vhona u nga ndi nga mini thavha iyi i tshi pfi Table Mountain?

Ngauri

Ho bvelela mini kha Ndumeliso?

Ni vhona ṱhoho ya atikiḽi iyi i yavhuḓi? Ngani?

Ḓivhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.
Ni kone u shumisa maipfi a 5 kha u ṅwala mafhungo aṋu inwi muṋe buguni yaṋu ya ndowedzo.

maḓanzhe	baji	thuswa	bande
mulenzhe	jamu	swela	luvhondo
nzhinga	jege	vhuswa	ndishi

Kha ri ṅwale

Kha rou iṅwe na iṅwe, ndi afhio maipfi ane a bulwa a si na mibvumo i no fana na i re kha ipfi ḽi re tshibogisini tsha u thoma?

vhoṅwa	muṅwalo	gunwe	ṅwedzi	fhoṅwa	lumwa
zwala	swara	luzwa	lusa	mazwilu	tshizwa
thikhwa	khwanḓa	kwasha	pwasha	khwivho	thukhwi
phepho	thophi	tapwa	luphwaphwa	ṱhopha	phophisa

U ṅwala gurannḓa

Kha ri ṅwale

Tangedzelani mabulafhethu a re fhungoni ḽiṅwe na ḽiṅwe.
Ro dzula ro ni itela ḽa u thoma.

Vhana vho vha vho gonya nṱha ha thavha.

Vho vhona mbila fhasi ha matombo.

Vho jenisa garikitshidulo nga ngomu ha goloidembe.

Ndo vha ndi na penisela ngomu begeni.

Talelani mabulafhethu a re mafhungoni aya. Ro dzula ro ni i tela ḽa u thoma.

Kha ri ṅwale

Tangedzelani maipfi oṱhe a re kha tshifhinga tsho fhiraho. Ni kone u tala mutalo ni tshi livhanya tshifhinga tsha zwino na tshifhinga tsho fhiraho.

u gidima	tshimbila	ṅwala	vha awela	vha tshina
ri imba	ndi amba	ri tamba	ri ṱalela	u founa
o founa	vho tshina	zwo	o gidima	ro tamba
vho awela	ro imba	no tshimbila	ro ṱalela	ndo amba

Ṅwalani mafhungo aya ni tshi thoma nga mulovha. U ṅwala nga zwa kale kana zwa mulovha.

Ndi a tamba.

Mulovha

Ndi a tshimbila.

Mulovha

Ndi a amba.

Mulovha

Vha ṱalela TV.

Mulovha

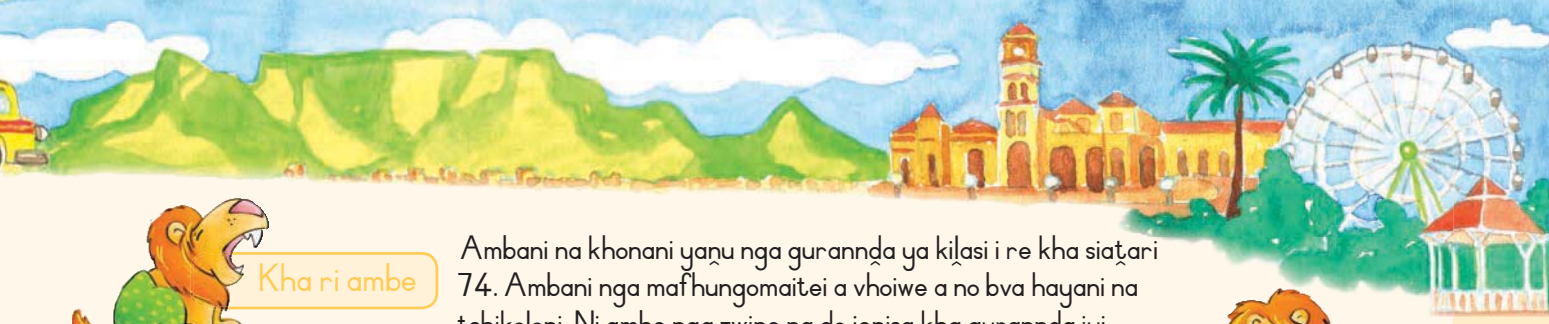

Kha ri ambe

Ambani na khonani yaṋu nga gurannḍa ya kiḽasi i re kha siaṱari 74. Ambani nga mafhungomaitei a vhoiwe a no bva hayani na tshikoloni. Ni ambe nga zwine na ḓo jenisa kha gurannḍa iyi.

Ṅwalani mihumbulo yaṋu.

Kha ri ṅwale

Ho itea mini?

Zwo itea lini?

Zwo itea ngafhi?

Ndi nga mini zwo vha zwi tshi takadza?

Kha ri ḓiphiṋe

Ṅwalani tshiṱori tshaṋu tsha mafhungomaitei afho fhasi.
Olani tshifanyiso tsha tshiṱori tshaṋu.

Dzina ḽa gurannḍa

Datumu

Ṱhoho ya tshiṱori

Ṅwalani mafhungomaitei aṋu hafha.

Olani tshifanyiso hafha.

Teacher:
Sign:
Date:

Datumu:

Sedzani khovhe dzoṱhe

Kha ri ambe

Lavhelesani tshifanyiso tsha akhwariamu na tsha phosiṱara.

Akhwariamu ndi fhethu hune ha vha na khovhe nnzhinnzhi. Vhathu vha a ḓa u vhona khovhe dzo fhambanaho.

Kha vha dale akhwariamu

Kha vha ḓe vha vhone haya ha khovhe.
Ri na khovhe nnzhinnzhi fhethu huthihi.
Vha ḓo vhona okutophasi, khovheṋaledzi,
zwibodelwanzhe na shaka.
Hu na ndaulwanzhe na doḽofini.
Vhaswike nga ḽantshi uri vha kone u
vhona shaka dzi tshi ḽa.

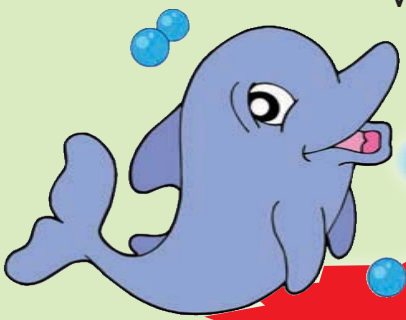

Hu vula nga iri ya 9
Hu vala nga iri ya 5

Vhahulwane ndi RIO
Vhana vha tshikolo a vha badeli.
Vha jena mahala.

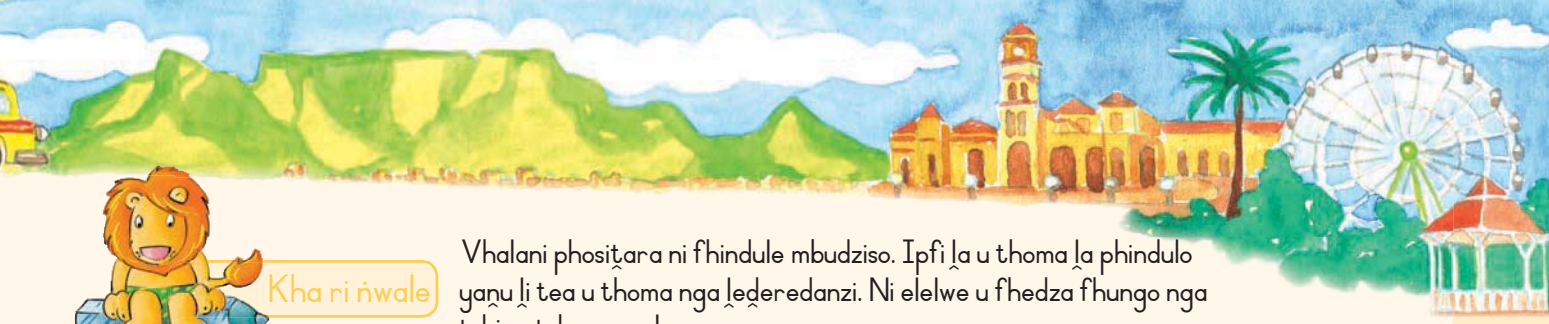

Kha ri ṅwale

Vhalani phosiṱara ni fhindule mbudziso. Ipfi ḽa u thoma ḽa phindulo yaṋu ḽi tea u thoma nga ḽeḓeredanzi. Ni elelwe u fhedza fhungo nga tshiga tsha u awela.

Ni ḓo vhona mini akhwariamu?
Akhwariamu i vula nga tshifhingaḓe?
I vala nga tshifhingaḓe?
Vhahulwane vha badela vhugai u jena Akhwariamu?
Vhana vha tshikolo vha badela vhugai u jena Akhwariamu?

Ḓivhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.
Ni kone u shumisa maipfi a 5 kha u ṅwala mafhungo aṋu inwi muṋe buguni yaṋu ya ndowedzo.

khovhe	ndaulwanzhe	lantshi
khunga	lwala	tshintshi
khulu	vhulwadze	ntshengedzeni

Maipfi maḓivhiwa

fasha
vhona
wana

jena	shula
juma	shango
phuja	shenga

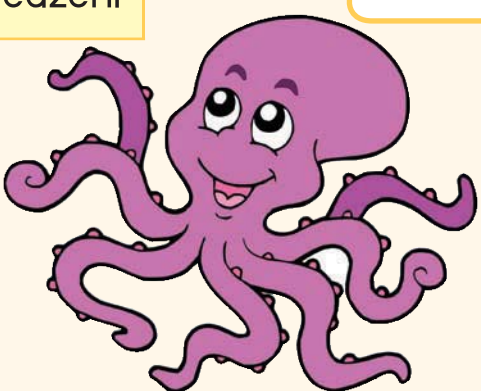

Akhwariamu

Kha ri ambe

Ambani na khonani yaṋu nga phosiṱara i re kha siaṱari ḽo fhiraho.
Phosiṱara i ni vhudza mini?
Ndi vho nnyi vhane na vhona vha tshi nga takalela u vhala phosiṱara iyi?
Vhana kana vhaaluwa? Ngani?
No no vhona phosiṱara dziṅwe dzifhio? Ndi afhio maṅwe mafhungo ane ra nga a wana kha dziphosiṱara?

Kha ri ṅwale

Tangedzelani maipfi a no ṱalutshedza khovhe.

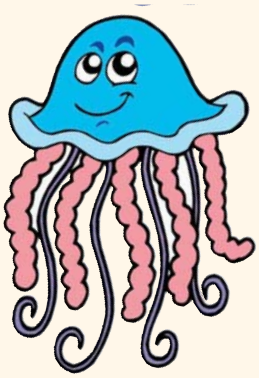

Kukovhe kuṱukuṱuku kwa tala kwa ṱuwa.
Shaka khulukhulu ya maṋo a tshireza ya ri sedza.
Khovhe ya jeḽi ya kongonyala i tshi fhira.
Doḽifini i no penya ya fhufha i tshi bva maḓini.
Mudededzi of asha bavhuri ḽitswu

Zwino ḓiambeni nga u tou ṅwala. Ambani uri no tou itisa hani.
Ni muthu mulapfu kana mupfufhi? Ni muthu mudenya kana musekene?

Kha ri ṅwale

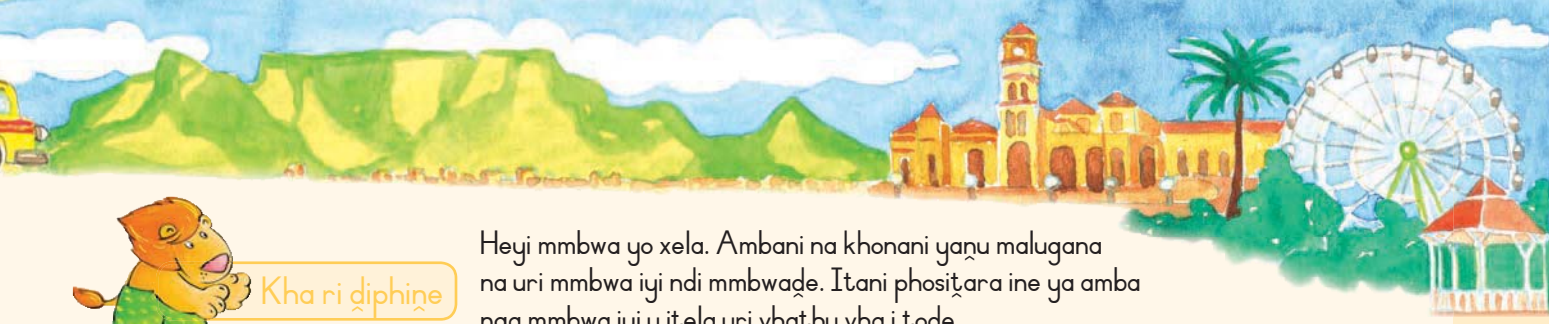

Kha ri ḓiphiṋe

Heyi mmbwa yo xela. Ambani na khonani yaṋu malugana na uri mmbwa iyi ndi mmbwaḓe. Itani phosiṱara ine ya amba nga mmbwa iyi u itela uri vhathu vha i ṱoḓe.
Bulani uri yo itisa hani, i ḓipfa hani khathihi na zwine ya lilisa zwone.

MMBWA YO XELAHO

Yo itisa hani.

I ḓipfa hani.

Dzina ḽayo.

Arali vha nga i wana vha founela.
(Jenisani dzina ḽaṋu)

Nomboro dzanga dza founu ndi.

Arali vha nga wana mmbwa yanga vha nga i ḓisa kha ḓirese heyi.

Teacher:
Sign:
Date:

Datumu:

Hapi̱lane

Kha ri vhale

Lavhelesani tshifanyiso tsha muvhali wa mafhungo ni ambe uri ni vhona u nga mafhungo ayo ndi mafhungo̱e.

Kha ri ambe

Mafhungo a no bva Vhugalaphukha ha Hapi̱lane khea.
MAFHUNGO Ḻavhuvhili I6 Fulwi.

Mulovha Vhugalaphukha ha Hapi̱lane ho swika vhana vha tshikolo nga bisi.
Vho vha vho ḓa u vhona nḓou na tshugulu na dziṅwe phukha dza ḓaka.
Vhana vho vhona nḓou dzi tshi khou pandamedzana.
Jim Smith o suvha a wa musi a tshi khou lingedza u bata lutshele ludala.
O vhaisala tshanḓa mugudisi vha mu isa ki̱li̱niki.
Nga murahu a wana lutshele lu ngomu tshikwamani tshawe tsha hemmbe.

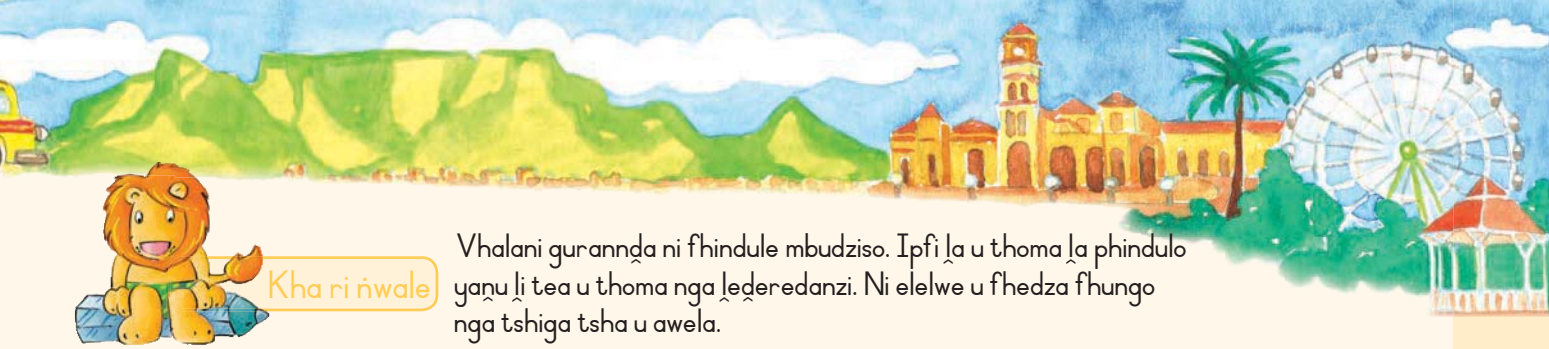

Kha ri ṅwale

Vhalani gurannḍa ni fhindule mbudziso. Ipfi ḽa u thoma ḽa phindulo yaṋu ḽi tea u thoma nga ḽeḓeredanzi. Ni elelwe u fhedza fhungo nga tshiga tsha u awela.

Vhana vho vhona mini Vhugalaphukha ha Hapiḽane?

Jim o vha a tshi khou lingedza u bata mini?

Jim o wana mini tshikwamani tshawe?

Vhana vho ya Vhugalaphukha ha Lushaka ha Hapiḽane nga ḓuvha ḽifhio?

Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.
Ni kone u shumisa maipfi a 5 kha u ṅwala mafhungo aṋu inwi muṋe buguni yaṋu ya nḓowedzo.

tshikolo	dziṅwe	pandamedzana	tshikwamani	nḓou
lutshele	ṅwaha	lingedza	tshikukwana	tshanḓa
tshawe	ṅwenda	mudededzi	kwambatela	phanḓa

Kha ri ṅwale

Tangedzelani maipfi oṱhe a re kha tshifhinga tsho fhiraho. Ni kone u tala mutalo u itela u livhanya maipfi a re kha tshifhinga tsho fhiraho, na maipfi a re kha tshifhinga tsha zwino.

ro wana	ro edzisa	u suvha	ri vhudzisa	ro amba
yo ḓa	ro ṱalela	o jia	vha lavhelesa	u jia
vha wana	i ḓa	ra ṱalela	ri sedza	ri edzisa
o suvha	ro lavhelesa	ro vhudzisa	amba	ro sedza

Ndilani ya u bva Vhugalaphukha ha Hapilane

Kha ri ite nyito

Itani mafhungo nga zwe zwa bvelela mulovha. Ni ḓiite muvhali wa mafhungo a TV, ni vhudze vhathu vhoṱhe zwe zwa bvelela.

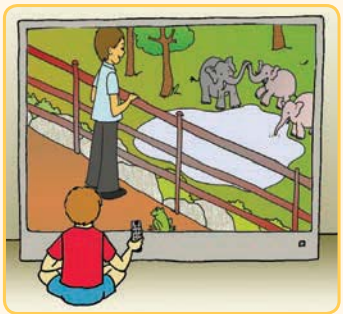

Kha ri ṅwale

Ṅwalani mafhungo aya e kha tshifhinga tsho fhiraho. Ni dovhe ni a ṅwale e kha tshifhinga tshi ḓaho.

Ndi ya tshikoloni.
Mulovha ndo
Matshelo ndi ḓo
U nwa mushonga.
Mulovha
Matshelo
Ri ṱalela TV.
Mulovha ro
Matshelo

Kha ri ṅwale

Shumisani zwiḓevhe kha u sumbedza zwine avha vhana vha khou amba.

Ann o ri "_____

_____."

Ri khou ya bisini

Sam o ri " _____ ."

Ntakadzeni o ri " _____ ."

Vho lenga u ya tshikoloni.

Ndi khonani yanga ya mbiluni

Lufuno o ri " _____ ."

Kha ri ḓiphiṋe

Lavhelesani itshi tshifanyiso tsha ndou dzi tshi khou nwa maḓi. Ṱalutshedzani khonani yaṋu zwine na khou vhona.

Ndou i nwisa hani maḓi?

I shumisa musingo wayo sa tshiṱirowo.

I thoma nga u hohela maḓi musingoni.

Ya jenisa musingo mulomoni.

Ya fhedzisela nga u vhudzulela maḓi ngomu mulomoni.

Teacher:
Sign:
Date:

Datumu:

Vhugalaphukha ha Nḓou dza Addo

Kha ri ambe

Kha ri sedze zwifanyiso ri ambe nga zwine ra khou vhona.

Kha ri vhale

Vhalani dayari ya Ndumeliso i no amba nga lwendo lwa u ya Vhugalaphukha ha Nḓou dza Addo.

Dayari yanga

Ṋamusi ḽo vha ḓuvha ḽihulwane kha nṋe. Ho vha hu ḓuvha ḽanga ḽa mabebo ḽa vhuṱahe. Nahone mugudisi washu vho ri isa Vhugalaphuka ha Nḓou dza Addo. Ndo pfa ndo takala nga maanḓa ndi na khonani dzanga, Ntakadzeni na Kanakana. Ro vhona nḓou nnzhi nga maanḓa. Ho vha hu na maṋanga malapfulapfu. Iṅwe nḓou yo vha i na luṋanga luthihi fhedzi. Hupfi luṅwe luṋanga lwo tou tswiwa nga vhathu. Ro vhona hafhu na kuḓou kuṱuku. Ra swika huṅwe fhethu ra awela nda vhona tswina tswuku i tshi fhira nga luvhilo. Nda bvula zwienda. Ṱhoho ya ḓa ya tswa tshithihi. Ndi tshi swika hayani ndo reshwa nga khekhe ya u naka.

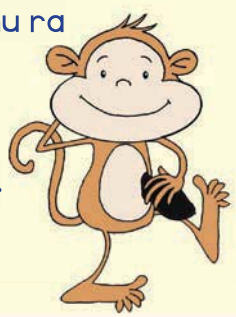

Sam

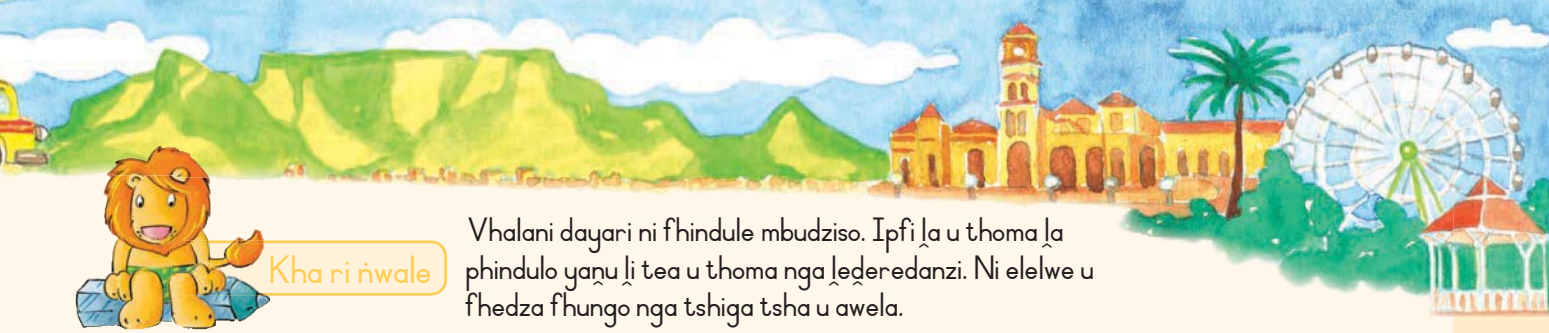

Kha ri ṅwale

Vhalani dayari ni fhindule mbudziso. Ipfi ḽa u thoma ḽa phindulo yaṋu ḽi tea u thoma nga ḽeḓeredanzi. Ni elelwe u fhedza fhungo nga tshiga tsha u awela.

Avha vhana vho vha vhe ngafhi?
Vho vha vhe
Ndumeliso o xedza mini vhugalaphukha?
O vhona
Ndi musi itsho tshithu tshi tshi khou ita mini?
Ho itea mini kha tshienda tsha Ndumeliso? Ndi nnyi we a ita izwo zwithu?
Tshienda tsha Ndumeliso tsho
Ndi nga mini Sam o pfa o takala a tshi swika hayani?
O vha o takala

Ḓivhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.
Ni kone u shumisa maipfi a 5 kha u ṅwala mafhungo aṋu inwi muṋe buguni yaṋu ya ndowedzo.

pfa	fhedzi	tswiwa	reshwa
malapfulapfu	hafhu	tswititi	fashwa
hupfi	fhethu	tswuku	zwifeshwa

Maipfimaḓivhiwa

tswa
awela
mirini

Kha ri ṅwale

Talani mutalo u fanyisa maifi a tshifhinga tsha zwino na a tshifhinga tsho fhiraho.

u ḓa	u sedza	u tswa	u vha	u ṱuwa	u vhona	u ima
o tswa	o ḓa	o sedza	o ṱuwa	o vha	o ima	o vhona

U pulanela vhege yanga

Kha ri ite nyito

Itani ḽitambwa ḽa zwe zwa bvelela kha Sam ngei Addo Elephant Park. Irini muṅwe wa khonani dzaṉu a vhe ṱhoho.

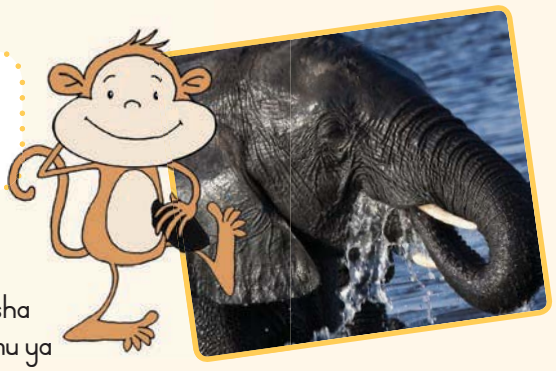

Kha ri ṅwale

Livhanyani maipfi a re kha khoḽomu ya tsha monde, na maipfi o teaho a re kha khoḽomu ya tsha u ḽa, uri ni vhumbe fhungo.

Arali na sia zwienda mulamboni	ni ḓo swa.
Arali na ita tshuṅwahaya yaṉu	ni ḓo swika tshikoloni nga tshifhinga.
Arali na ṱavhanya u eḓela	ṱhoho i ḓo zwi tswa.
Arali na tamba nga mulilo	mugudisi waṉu vha ḓo takala.

Kha ri ṅwale

Ṅwalani zwine na ḓo ita ino vhege. Ni kone u ṉekana bugu na khonani yaṉu uri ni vhone uri hu na maḓuvha ane ngao na ita zwithu zwi no fana naa.

Dayari

Dzina ḽanga		Ṅwedzi
Datumu	Ḓuvha kha vhege	Zwine nda ḓo ita

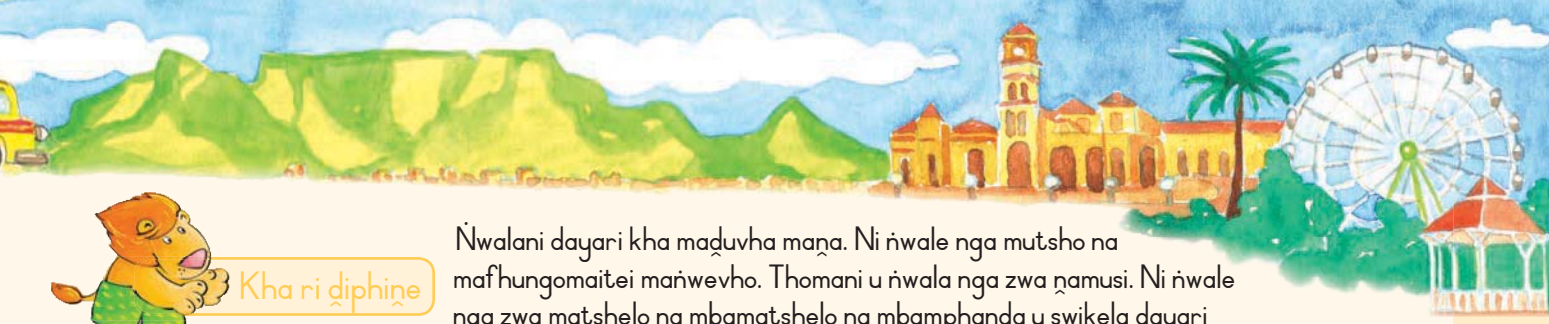

Kha ri ḓiphiṋe

Ṅwalani dayari kha maḓuvha maṋa. Ni ṅwale nga mutsho na mafhungomaitei mańwevho. Thomani u ṅwala nga zwa ṋamusi. Ni ṅwale nga zwa matshelo na mbamatshelo na mbamphanḓa u swikela dayari yaṋu i tshi ḓala.

Dayari yanga	Datumu

Dayari yanga	Datumu

Dayari yanga	Datumu

Dayari yanga	Datumu

Teacher:
Sign:
Date:

Datumu:

Gold Reef City

Kha ri ambe

Sedzani tshifanyiso ni ambe nga zwine na khou vhona.

Ha Tshamaano

Posikarata ya u naka kheyo. Ndo i renga musi ro ya u dala Gold Reef City ngei ḓoroboni ya Johannesburg.

Ḓoroboni ya Johannesburg hu na vhathu vhanzhi na goloi nnzhi. Ro vhona Soccer City. Ndi tshiṱediamu tshihulwane vhukuma. Tshi dzula vhathu vha no swika 90 000 lune vhathu vhanzhi vha nga ṱalela bola na ragibii henengei.

Ngei Golf Reef City ro jena mugodini wo tsesaho. Ho vha hu na swiswi ḽihulu lwe ra vho tou shumisa thotshi uri ri kone u vhona. U bva afho ro ya ra namela kharoseḽe ya mivhalavhala. Ndo pfa ndo tshuwa ngauri yo vha i tshi khou gidimesa.

Ndi tama arali ro vha ri tshi nga ṱuwa roṱhe tshifhingani tshi ḓaho.

Muzwala waṋu

Vhonani.

12 Steve Biko Rd
Soweto
South Africa
3219

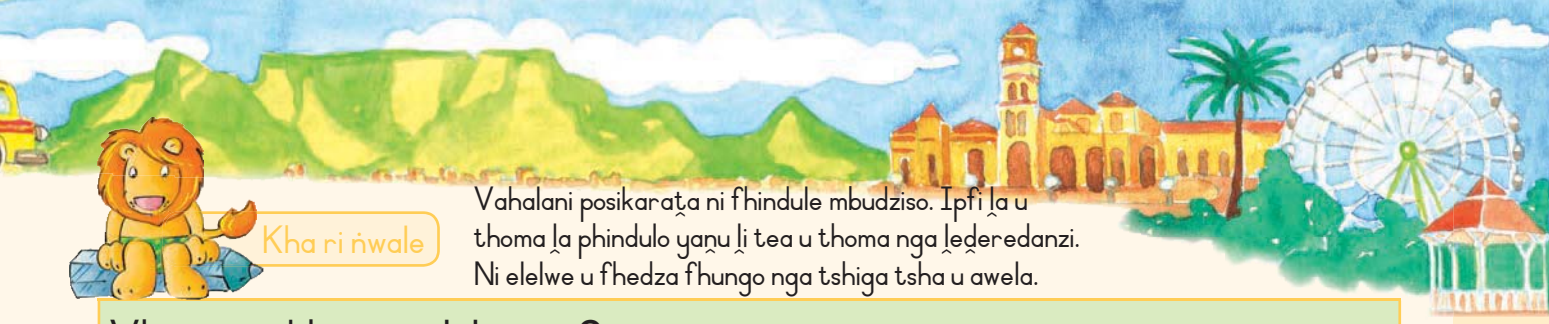

Kha ri ṅwale

Vahalani posikaraṱa ni fhindule mbudziso. Ipfi ḽa u thoma ḽa phindulo yaṋu ḽi tea u thoma nga ḽeḓeredanzi. Ni elelwe u fhedza fhungo nga tshiga tsha u awela.

Vhonani u khou ṅwalela nnyi?

Vhonani o vha o ya u dala ngafhi?

Ndi zwithu zwifhio zwe a zwi vhona?

Ngei fhasi mugodini ho vha ho tou ita hani?

Vhonani o ṅwala lini posikaraṱa?

O ḓiphiṋa naa he a vha e hone? Ndi ngani ni tshi ralo?

Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.
Ni kone u shumisa maipfi a 5 kha u ṅwala mafhungo aṋu inwi muṋe buguni yaṋu ya ndowedzo.

kheyo	swika	shumisa	roṱhe
kharoseḽe	swiswi	malasha	ṱhakha
akha	maswi	shasha	ṱhaṱha

Kha ri ṅwale

Jenisani sh kana sw kana kh maipfini aya u itela uri a fane na zwifanyiso zwo teaho.

__ iri	__ uhu	__ ango	__ enda	__ ura

Kha ri ḓiphiṋe

Kha ri ṅwale

Fanyisani maipfi a re tshibogisini tsha pinki na a re one a re tshibogisini tshidala uri ni vhumbe fhungo.

Ndo tshuwa ngauri	Iwe ra vho tou shumisa thotshi.
Ho vha hu na swiswi ḽihulu	hu sa rotholi.
Yo vha i tshi khou na fhedzi	kharoseḽe yo vha i tshi khou gidimesa.

Kha ri ṅwale

Vhalani posikaraṱa ni kone u fhedzisa mafhungo aya.Shumisani maipfi aya uri a ni thuse. Fhedzisani mafhungo aya.

tshihulwane | mivhalavhala | wo tsesaho | u re na swiswi

Soccer City ndi tshiṱediamu _____.

Ro namela kharoseḽe ya _____.

Ro jena mugodini muhulu _____.

Kha ri ṅwale

Nangani ni tangedzele maipfi uri ni ite uri fhungo ḽiṅwe na ḽiṅwe ḽi takadze. Maipfi aya a shuma u ṱalula vhathu kana zwithu.

Mugudisi a no dina/wa vhulenda o amba na musidzana a sa pfi/wa vhuṱali.
Goloi khulwane/ṱhukhu yo tshimbila tshiṱaraṱani tsho fhumulaho/tsha thavhithavhi.
Munna musekene/mudenya o pandamedza nguluvhe ṱhukhu/khulwane.
Musidzana wa u naka/wa u vhifha o jena nḓuni ya tshika/yo kunaho.
Ngade yo kunaho/ya tshika yo vha yo ḓala zwimela zwo faho/zwo takalaho.

Kha ri ṅwale

Zwino ṅwalani maf'hungo aṇu inwi muṇe ni tshi ṭalula muthu kana tshithu.

Kha ri ḓiphiṇe

Ṅwalelani khonani dzaṇu mbili dza mbiluni posikaraṭa. Ni vha vhudze zwine muthu a nga ita ngei Gold Reef City

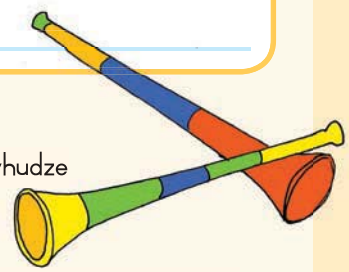

Teacher:
Sign:
Date:

Kha ri ṅwale

Vhalani itsho tshiṱori ni kone u fhindula mbudziso.

Tshiendedzi	Tshi vhonala tshi hani?	Tsho tshimbilisa hani?	Vhana vho ḓipfa hani?
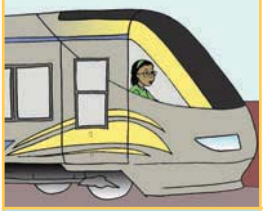	Ndi tshipfufhi tshiseṱha	Nga luvhilo luhulu	Vho takalesa
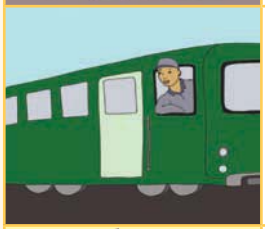			
			
			

Ḓivhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.
Ni kone u shumisa maipfi a 5 kha u ṅwala mafhungo aṋu inwi muṋe buguni yaṋu ya ṋḓowedzo.

tshigwada	tshilapfulapfu	ongolowa
gwadama	pfufhi	songolowa
magwada	pfa	masongesonge

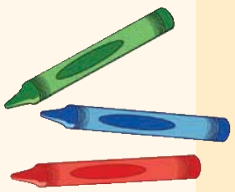

tshimbidzwa	penndwa
dzwala	nndwa
fhedzwa	nndwela

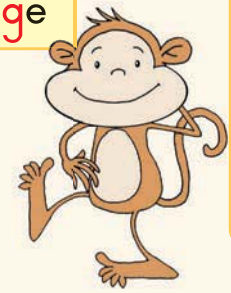

Maipfi maḓivhiwa

ḓiphiṋa
kumedza
tshimbila

Lwendo lwashu

Kha ri ambe

Kotara yaAmbani na khonani yaṋu nga tshaka idzi mbili dza vhuendedzi. Zwi ita zwithu zwifhio zwi no fana? Zwi fhambana ngafhi?

Kha ri ṅwale

Fanyisani maipfi a re tshibogisini tsha pinki na a re one a re tshibogisini tsha ṱaḓa uri ni vhumbe fhungo.

Tshidimela tshilapfulapfu	yo mona na masongesonge.
Tshidimela tshiseṱha tshipfufhi tsha Gauṱireni	yo enda i tshi lila na nḓila yoṱhe.
Gariki ṱhukhu ya mabulannga ya donngi.	tsho gidima nga luvhilo luhulu.
Bisi ya ṱaḓa	tsho tshimbila tshi tshi songolowa.

Kha ri ṅwale

Olani tshifanyiso tsha tshipuka kana lushaka lwa tshiendedzi. Ṅwalani mafhungo mavhili a u ṱalutshedza itsho tshithu.

Izwi zwithu zwi fanela nnyi? Bulani uri zwi fana na mini, ni kone u tala mutalo u tshi bva kha maipfi u tshi ya kha tshifanyiso.

- nngwe
- ndou
- ndau
- thudwa
- tshugulu
- mbidi
- dolifini
- okitophasi
- khovhe
- mbila
- phingwini
- ndaulwanzhe

Teacher:
Sign:
Date:

Datumu:

Kha ri ṅwale tshiṱori

Kha ri ambe

Kha ri sedze zwifanyiso ri ambe nga zwine ra khou vhona.

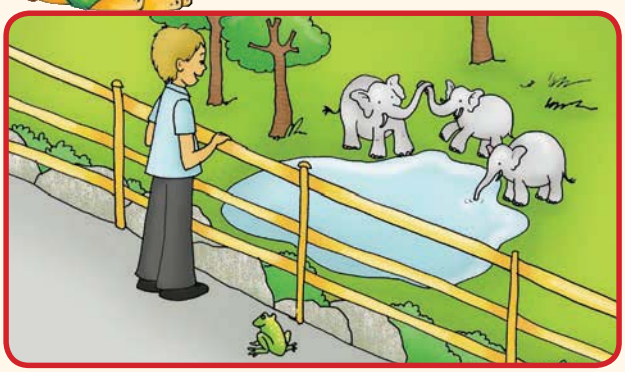

Kha ri ambe

Mathomo

Ndo ima tsini na mulambo ndi tshi khou vhona nḓou dzi tshi khou nwa maḓi.

Mbili dzadzo dzi tshi khou lwa nga misingo.

Mutumbu

Husi kale nda vhona lutshele ludala.

Nda ri ndi lu gidimedze.

Musi ndi tshi khou gidimedza lutshele, nda suvha nda wela dindini.

Nda ḓitshea tshanḓa, tsha thoma u bva malofha.

Magumo

Mugudisi wanga vha nyisa ha dokotela. Dokotela o runga tshilonda tshanga, a nṱhavha jekhiseni a jenisa tshanḓa tshanga kha tshiḽiṅi.

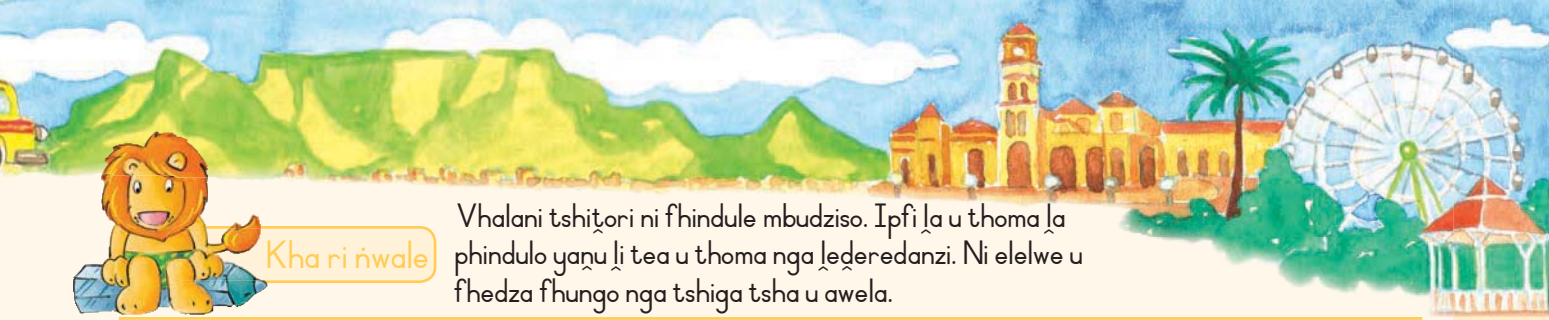

Kha ri ṅwale

Vhalani tshiṱori ni fhindule mbudziso. Ipfi ḽa u thoma ḽa phindulo yaṋu ḽi tea u thoma nga ḽeḓeredanzi. Ni elelwe u fhedza fhungo nga tshiga tsha u awela.

Hupfi Jim o vha a tshi khou ita mini mathomoni a tshiṱori?

Zwo ḓa hani uri Jim a ḓivhaise?

Vho Dokotela vho ita mini Jim?

Ni vhona u nga Jim o ḓipfa hani musi e ha dokotela?

Ṱhoho yavhuḓi ya itshi tshiṱori ndi ifhio?

Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.
Ni kone u shumisa maipfi a 5 kha u ṅwala mafhungo aṋu inwi muṋe buguni yaṋu ya ndowedzo.

nwa	dindini	nṱhavha	bva	jegiseni
tshinwi	tshilonda	nṱha	vhubva	baji
tshinwiwa	danda	nṱhu	bvuṅwa	jasi

Kha ri ṅwale

Tangedzelani dzina.

O fula mafula.

O ḽa fula.

Tangedzelani ḽiiti.

Vho luṅwa nga thatha.

Vho mu thatha hayani.

Tangedzelani dzina.

U ri mala a khuhu a a ḓifha.

Malume vho mala Vondwe.

Ri ṅwala nga zwe ra vhona

Kha ri ambe

Ambani nga mafhungomaitei a inwi muṋe. Toolelani khonani dzaṋu mafhungo a no bva hayani haṋu. Ambani nga tshiṱori tshine na nga tshi ṅwala.

Ni ḓo ṅwala mini kha mathomo?
Ni ḓo ṅwala nga mini kha mutumbu?
Ni ḓo fhedza hani tshiṱori tshaṋu?

Kha ri ṅwale

Mathomo	Mutumbu	Magumo

Kha ri ṅwale

Ni tshi vhale na u tshi khakhulula ni sa athu tshi ṅwala bugu ni yaṋu.

Kha ri ḓiphiṋe

Gerani siaṱari ḽi tevhelaho. Itani bugu. Kha khavara, ṅwalani dzina ḽa bugu. Ṅwalani dzina ḽaṋu fhasi ha dzina ḽa bugu, ngauri ni muṅwali. Olani tshifanyiso kha khavara. Ni kone u ṅwala tshitori tshaṋu tshi na mathomo, mutumbu na magumo.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm

KHAVARA YA MURAHU

NGA HA MUṄWALI

Ṅwalani dzina ḽaṋu

Miṅwaha yaṋu

Hune na dzula hone

8

IKHAVA

Olani tshifanyiso haf'ha.

Ṅwalani dzina ḽa bugu haf'ha.

Jenisani dzina (ndi inwi muṅwali)..

1

Liga la 1: Petani kha mutalo wa zwithoma.

Liga la 2: Petani kha mutalo wa zwithoma.

Liga la 3: Siṱepulani kha sia ili Liga la 2: Petani kha mutalo wa zwithoma.

Liga la 4: Gerani kha mutalo nga murahu ha musi no siṱepula bugu yaṋu.

Olani tshifanyiso haf'ha.

Isani phanḓa tshiḓoni tshaṋu haf'ha.

5

Nwalani mutumbu wa tshiḓoni tshaṋu haf'ha vhukati ha siaḓari ḽa 5.

4

Olani tshifanyiso.

Thomani u ṅwala tshiṱori tshaṋu hafha kha siaṱari ḽa 3.

2

Olani tshifanyiso.

Fhedzisani tshiṱori tshaṋu.

7

Olani tshifanyiso hafha.e.

Isani phanḓa tshiṱori tshaṋu hafha.

3

Olani tshifanyiso hafha.

Nwalani uri hu bvelela mini maguvhoni a tshiṱori tshaṋu hafha.

6

4
DUDE

Datumu: _____

Ḽidau na kubevha

Kha ri ambe

Makhulu wa Kanakana vha mu anetshela lungano lune vha lu funesa. Kha ri lavhelese zwifanyiso ri ambe uri ri vhona u nga lungano ulu lu amba nga mini.

Kha ri vhale

Ḽidau na kubevha

Ḽiṅwe ḓuvha kubevha kwo khakha kwa karusa ḽidau ḽo eḓela. Ḽidau ḽa vhomba ḽa ri, "Ndo karuswa nga kubevha kuṱukuṱuku. Ndi ḓo ku zhota nṋe."

Ḽa pata mutshila wakwo nga shimba ḽaḽo ḽihuluhulu.

"Hai nandi Vho Ndau," ndi kubevha ku tshi tshema. "Vha songo nndya, nandi. Ndi tou vha kubevha kuṱukuṱuku."

"U khou amba zwone," ḽidau ḽa vhomba." "U nga si fushe thumbu yanga."

"Ndo livhuha, Vho Ndau," kubevha kwa hevhedza. "Ḽiṅwe ḓuvha ndi ḓo vha thusa."

"Ha ha ha!" ḽidau ḽa tou fa nga zwiseo. "Kubevha kuṱukuṱuku ku no nga iwe ku nga thusa hani ḽidau ḽa maanḓa sa ṋe? Ndi ṋe khosi ya phukha dzoṱhe. Ndi tou ḓithusa nṋe muṋe."

Ḽiṅwe ḓuvha ndau ya fashwa nga mambule a vhazwimi. Ya balelwa u ponyoka ya thoma u vhidzelela, "Nthuseni, wee. A thi koni u ponyoka."

Kubevha kwa pfa mukosi wa ḽidau kwa gidima kwa ri, "Ndi ḓo vha thusa Vho Ndau!"

"Shikitili! U tou vha kubevha kuṱukuṱuku u nga si kone u nthusa," ndi ḽidau ḽi tshi kuma.

Kubevha kwa si zwi londe kwa thoma u shengekanya ala mambule.

Hu si kale ḽidau ḽa ponyoka. Ḽa mwemwela ḽa ri, "U nga vha u kubevha kuṱukuṱuku fhedzi mishumo yau ndi mihulu. Wo nthusa".

Kha ri ṅwale

Vhalani lungano ni nange phindulo yo teaho.

Tshiṱori itshi tshi sumbedza mini?	
A	A zwi kondi u fhura ndau.
B	Thuso a i bvi kha muthu muhulwane fhedzi.

Ndi nga mini ḽidau ḽo luvhelela?	
A	Ḽo vha ḽi tshi khou ṱoḓa thuso.
B	Ḽo vha ḽi tshi khou pandela kubevha.

Ḽidau ḽo humbula zwifhio musi kubevha ku tshi bvelela?	
A	Ḽo humbula uri kubevha ku nga si kone u ḽi thusa.
B	Ḽo humbula uri kubevha ndi kuṱukusa lune ku nga si kone u thusa.

Zwino ṅwalani phindulo yaṋu ya heyi mbudziso:
Ri guda mini kha lungono ulu?

Maipfimaḓivhiwa

ḓuvha
kuṱukuṱuku
vhomba

Kha ri diphine

Gerani zwipopai izwi zwa minwe, ni zwi nambatedze kha minwe yaṋu ni zwi shumise kha u ṱalutshedza lungano lwa ndau na mbevha.

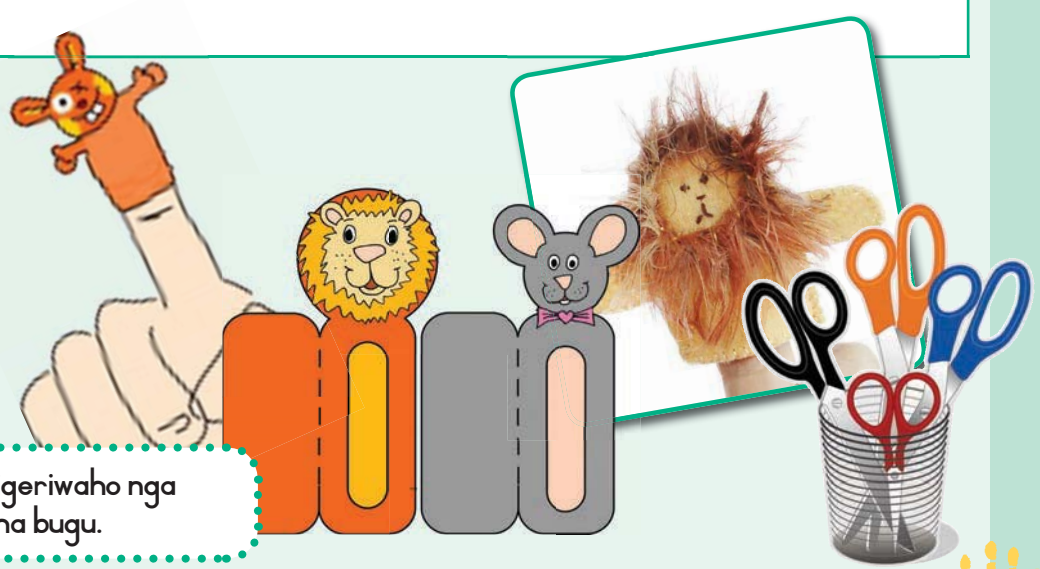

Ni ḓo wana zwigeriwaho nga murahu ha bugu.

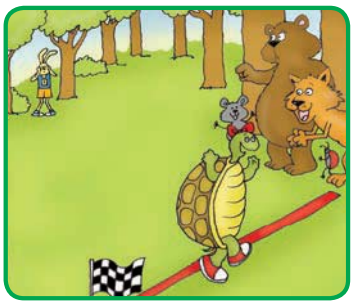

Sankambe tshe vukuluku! Tsha gidima nga luvhilo fhedzi tsha kundwa u fhirela tshibode. Tshibode tsha wina mbambe.

Vhalani lulngano ri fhindule mbudziso. Ipfi ḽa u thoma ḽa phindulo yaṋu ḽi tea u thoma nga ḽeḓeredanzi. Ni elelwe u fhedza fhungo nga tshiga tsha u awela.

Kha ri ṅwale

Ndi nnyi we a wina mbambe? Ngani?

Ndi vhonnyi vhe vha ḓa u ṱalela mbambe?

Sankambe tsho awela ngafhi?

Neani lungano ulu ṱhoho yavhuḓi.

Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.
Ni kone u shumisa maipfi a 5 kha u ṅwala mafhungo aṋu inwi muṋe buguni yaṋu ya ndowedzo.

mbambe	phinyela	fhululedza	shuvhama
sankambe	elekanya	khofhe	shavha

Maipfi maḓivhiwa

zwino
sea
vukuluku
tshibode

Mbambe ya phukha

Kha ri ite nyito

Inwi na khonani yaṋu ambani nga thai idzi ni livhanye thai na tshipuka tsho teaho kha tsha u ḽa, nga u tala mutalo wa u zwi ṱanganya.

Ndi ṋambi. Ndi tshi ya hayani ndi tou f'huf'ha. Ndi nṋe nnyi?

Ndi na luvhilo na nzambo ndi a f'huf'ha. Ni tshi funa ni nga nnamela. Ndi nṋe nnyi?

Ndi tshi tshimbila ndi tou dedengela. Vhulalo hanga ndi tshimbila ndo hwala. Ndi nṋe nnyi?

Ndi a luma, ndi a ṅoṅa. Fhedzi ndi a ḓif'hisa. Ndi nṋe nnyi?

Kha ri ṅwale

Kha tshipiḓa tshiṅwe na tshiṅwe tsha lungano lwa "Sankambe na Tshibode", ṅwalani f'hungo ḽihulwane ḽithihi kha mathomo, mutumbu na magumo.

Mathomoni
Kha mutumbu
Magumoni

Kha ri ṅwale

Ṅwalani maipf'i aya nga vhuḓalo.

dzulaf'hi	dzula ngaf'hi
thi muḓi	
ndinwi	
hu nani	
ndiwe	

vha rini	
muni	
nditsho	
beaf'hi	

Datumu: _____

Ḓuvha na Muya

Kha ri ambe

Hetshi ndi tshiṱori tshine makhulu wa Vhonani vha tshi funesa. Lavhelesani zwifanyiso izwi ni ambe uri ni vhona u nga tshiṱori tshi khou amba nga mini.

Kha ri vhale

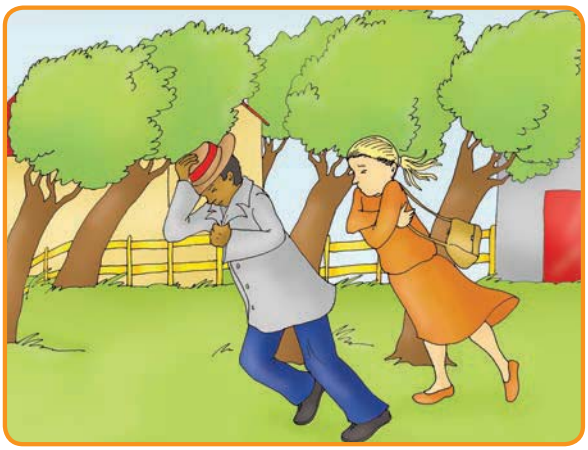

Ḓuvha na Muya

Kalekale muya wo vha u tshi vhudzula. Miri i tshi sombana, nnḓu dzi tshi fuḓululwa. Muya wa ḓikhoḓa vhukuma. Wa ri, "Nṋe ndi na maanḓa u fhira miri. Ndi fhira na Ḓuvha!"

Ḓuvha ḽa bonyolowa ḽa ri, "A si zwone hezwo, iwe Muya. Nṋe ndi na maanḓa u fhira iwe."

"Izwo kha ri ite muṱaṱisano ri vhone uri ndi nnyi a re na maanḓa u fhira muṅwe," ndi Muya u no ralo. "Hu ḓo thoma nṋe," wa ralo. "U ḓo vhona iwe uri nṋe ndi na maanḓa mangafhani. Ndi nga bvula jasi ḽa houḽa munna nṋe."

Muya wa vhudzula wo vhudzula lwe na miri ya nga i sa phaḓuwa. Uḽa munna a sokou omelela jasi ḽawe a ri, "Yowee, ndi khou pfa phepho."

Ḓuvha ḽa dovha ḽa bonyolowa. Ḽa ṅwethuwa ha mbo thoma u dudela. "Ahaa," hu amba uḽa munna. "Hu vho dudela zwino."

Ḓuvha ḽa vaṱamedza nga zwiṱuku nga zwiṱuku. "Maḽoo!" ndi uḽa munna. "Ndi khou swa, imani ndi bvule jasi."

Ḓuvha ḽa ṅwethuwa ḽa ri "Ndo wina! Khwese ndi nnyi?"

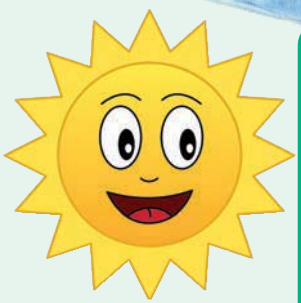

Maipfi maḓivhiwa

vhudzula
munna
muya
nṋe

Kha ri ṅwale

Fhindulani mbudziso idzi. Ipfi ḽa u thoma ḽa phindulo yaṋu ḽi tea u thoma nga ḽeḓeredanzi. Ni elelwe u fhedza fhungo nga tshiga tsha u awela.

Vhabvumbedzwa vhahulwane kha itshi tshiṱori ndi vhonnyi?

Ho bvelela mini musi Muya wo no vhudzula?

Ho bvelela mini musi Ḓuvha ḽi tshi vho fhisa?

Ndi nnyi ane a nga wina arali mvula na yone ya nga jena kha muṱaṱisano? Ngani?

Ḓivhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.
Ni kone u shumisa maipfi a 5 kha u ṅwala maḓungo aṋu inwi muṋe buguni yaṋu ya ndowedzo.

lwisa	vhudzula	zhaḓuwa	ṅwethuwa	khwese
lwala	vaṱamedza	zhamba	ṅwala	khwali
lwendo	dzungu	zhendedzi	huṅwe	thukhwi

Muṱaṱisano muhulu

Kha ri ite nyito

Itani ḽitambwa ni na khonani dzaṋu ni tshi sumbedza uri ndi nnyi a re na maaṋda. Kha hu vhe ḓuvha, ṅwedzi, muya na mvula. Ni elelwe uri muṅwe a ambare jasi.

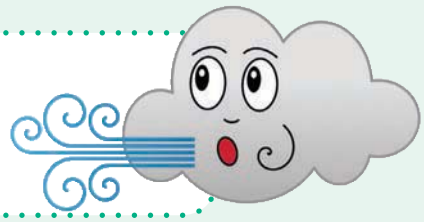

Kha ri ṅwale

Tangedzelani maiiti. Ndi masumbanyito.

gidima	bambela	humbula	atsamula	watshi
ḽiṋo	reila	ṅwala	vhala	jia
raha	sokha	tamba	eḓela	hatsi
mutambo	penya	mvula	ṱuwa	tshimbila

Kha ri ṅwale

Lavhelesani maf hungo a re af ho f hasi. Nyito i re af ho i khou itea zwino kana yo itea kale? Musi no no wana phindulo, jenisani maipf i a re na mivhala af ho zwikhalani.

1.

2.

3.

4.

Kha ri ḓiphiṋe Vhalani nga ṅwedzi na ḓuvha, ni vhudze khonani yaṋu zwine na khou vhona.

Ḓuvha na ṅwedzi

Ṅwedzi u vhonala u sa fani musi u tshi mona na ḽifhasi. Hezwi zwi itiswa ngauri musi u tshi khou mona ḓuvha ḽi vhonetshela zwipiḓa zwo fhambanaho zwa ṅwedzi. Maipfi a re afho fhasi ri a shumisa kha u ṱalutshedza mbonalo ya ṅwedzi kha zwifhinga zwo fhambanaho.

ṅwedzi wa gumba	hafu ya ṅwedzi	luvhejegu	ṅwedzi wo dzulwaho
			

Kha ri ṅwale Fhindulani mbudziso iṅwe na iṅwe, ipfi ḽa u thoma ḽa phindulo yaṋu ḽi tea u thoma nga ḽeḓeredanzi. Ni elelwe u fhedza fhungo nga tshiga tsha u awela.

Ndi ṅwedzi ufhio une na khou vhona ṋamusi?

Lavhelesani ṅwedzi kha Misumbuluwo miṋa ya uno ṅwedzi. Ni ole zwivhumbeo zwawo tshifhinga tshoṱhe.

Teacher:
Sign:
Date:

Datumu: _____

Vhonani u monamona nga baisigira

Kha ri ambe

Kha ri sedze tshifanyiso ri ambe nga zwine ra khou vhona.

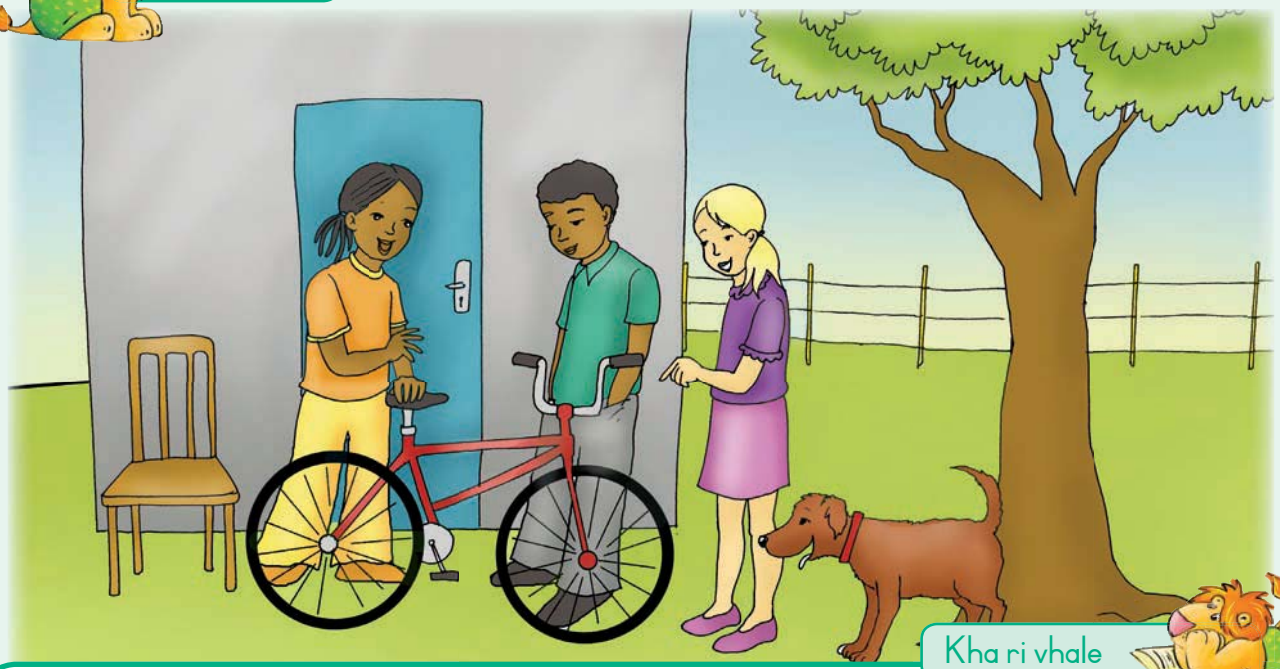

Kha ri vhale

Baisigira ntswa.

Khaladzi a Vhonani, Anza o rengelwa basigira ntswa nga ḓuvha ḽawe ḽa mabebo a ṅwaha wa vhufumi. Ndi baisigira ntswa i no penya. Nga Mugivhela Vhonani o hadzima basisigiri kha Anza. O vha a tshi khou ri a vhe a tshi khou monamona ngayo. Anza a vhudza Vhonani uri a i fare zwavhuḓi.

Vhonani na Ann vha tshimbila fhethu hu re na zwiṱaka, miri milapfu, mulamboni na kha buroho ya mabulannga. Shango ḽo vha ḽo naka ḽi ḽidaladala.

Musi vho no wela buroho vha vhona fhethu ho ḓalaho mashika na maboḓelo o pwasheaho. Hu si kale Vhonani a pfa baisigira i si tsha kokodza.

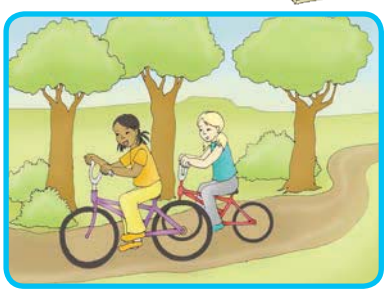

A tshi lavhelesa a wana thaela ḽa murahu ḽo phontsha. Vhonani o humela hayani o tou hwala baisigira. A ri Anza a mu thuse u phetsha thaela.

Kha ri ṅwale

Fhindulani mbudziso iṅwe na iṅwe. Ipfi ḽa u thoma ḽa phindulo yaṉu ḽi tea u thoma nga ḽeḓeredanzi. Ni elelwe u fhedza fhungo nga tshiga tsha u awela.

Vhonani o vha o namela basigira ya nnyi?
Ndi mini tshe tsha phontshisa thaela?
O humisela hani baisigira hayani?
Vhathu vha no lakatedza mashika ni vha jia sa vhathuḓe?

Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.
Ni kone u shumisa maipfi a 5 kha u ṅwala mafhungo aṉu inwi muṉe buguni yaṉu ya ndowedzo.

ntswa	pwasheaho	phontsha	hwala
ntswela	tshipwa	ntshea	tshihwi
ntswikisa	mapwa-pwalala	thuntsha	hwahwamala

Maipfi maḓivhiwa

baisigira
hayani
mashika
thaela

U monamona ha Vhonani nga baisigira

Kha ri ite nyito

Itani ḽitambwa ḽa musi Vhonani a tshi humbela baisigira kha Anza. Ni sumbedze Vhonani na Ann vho namela baisigira dzavho. Ni kone u sumbedza uri Vhonani o hwalisa hani baisigira na musi a tshi ṱalutshedza Anza uri yo phontsha. Sumbedzani ur i Anza uri mini musi a tshi vhona baisigira yawe.

Kha ri ṅwale

Ro swifhadza dzina (thinwa) kha fhungo ḽiṅwe na ḽiṅwe afho fhasi. Inwi tangedzelani ḽiṱaluli ḽi no ṱalutshedza dzina.

Masala masumbavhuṋe a ri vhudza uri muṋe wa tshithu kana zwithu ndi nnyi.

Yo vha i baisigira ntswa i no penya.
Vhonani o fhira zwiṱaka zwidaladala.
U fhira miri milapfu.
A pfuka boroho ya mabulannga.
A vhona thaela ḽo phontshaho.
A kanda maboḓelo o pwasheaho.

Kha ri ṅwale

Ṅwalululani mafhungo aya ni tshi thoma nga Mulovha. Shumisani maipfi aya uri a ni thuse.

o namela | o lavhelesa | ro wela | ndo vhona | o jia

U namela baisigira yawe.
Mulovha
Ndi vhona maboḓelo o pwasheaho.
Mulovha
U jia baisigira.
Mulovha
U lavhelesa thaela ḽo photshaho.
Mulovha

Kha ri ṅwale

Jenisani masala masumbavhuṇe afho zwikhalani u sumbedza uri vhaṇe vha izwi zwithu ndi vhonnyi.

Baisigira ya Anza	Bugu ya Zwivhuya	Mme a Kanakana
Mmbwa ya Vhonani	Apula ḽa mugudisi	Peni ya Mashudu
Mutshila wa ndau	Tshienda tsha Tshililo	Goloi ya Baba

Kha ri ḓiphiṇe

Vhalani zwe Vhonani na Kanakana vha vha vha tshi khou amba musi vha tshi fhira fhethu ho fhambanaho hu re kha mepe. Ṅwalani nomboro ya afha fhethu kha mepe. Ro dzula ro ni itela ya u thoma.

1	Kha ri ime ri renge khoḽoḓirinki.
2	Iḓanu vhona uri shango ḽo naka hani na u vha ḽidala.
3	Hei bada ndi ya masongesonge.
4	Ee! Iḓanu vhona iḽa tshika na maboḓelo o pwashekanaho.
5	Ngavhe boroho i sa wi.
6	Ndi ḓo tea u tshimbila zwavhuḓi hu re na ṱhirafiki.

Lwendo lwa Vhonani

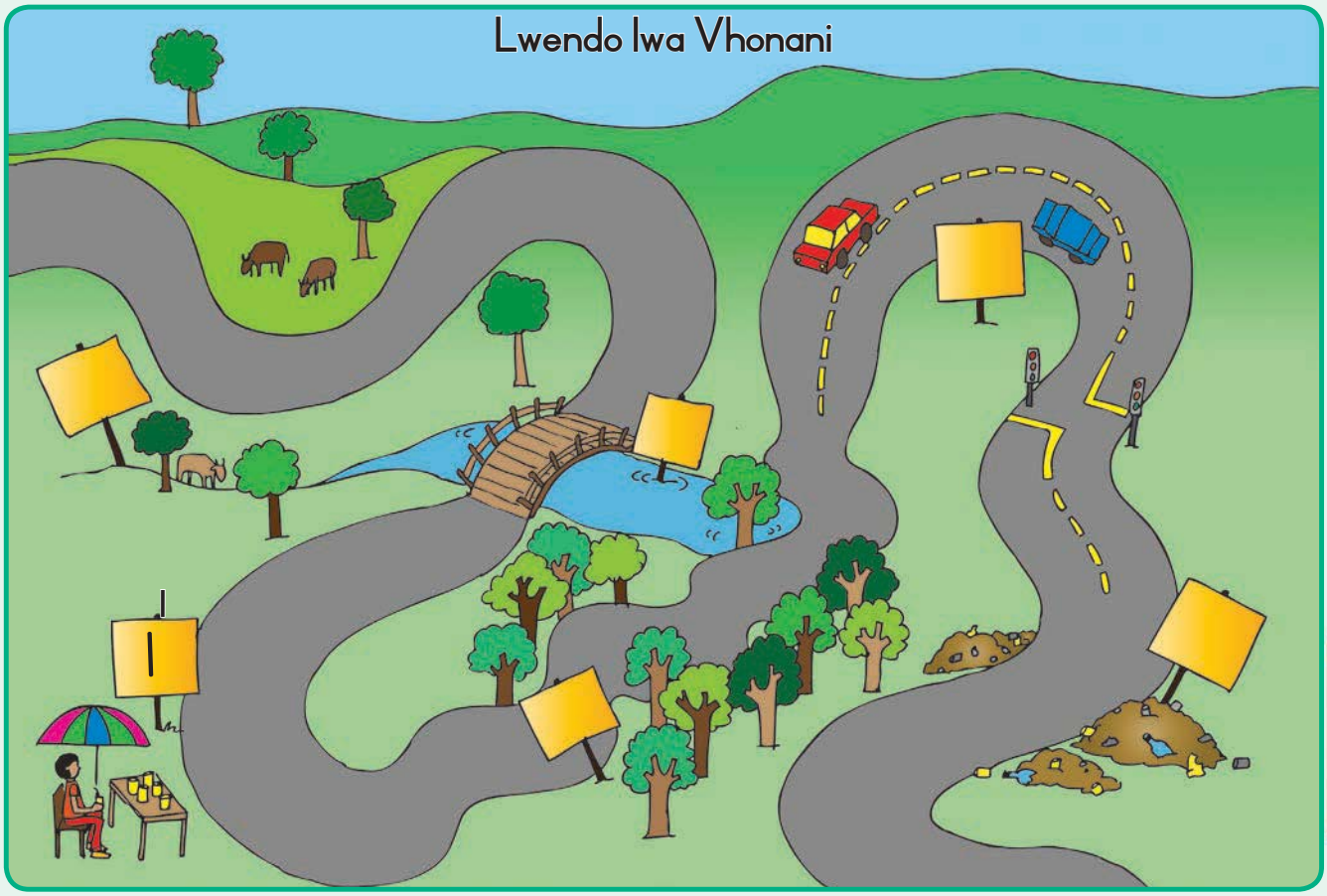

Teacher:
Sign:
Date:

Datumu: _____

Vhonani u kumba mashika

Kha ri ambe

Kha ri sedze tshifanyiso ri ambe nga zwine ra khou vhona.

Kha ri ambe

Vhonani phosiṱara ye Vhonani na Kanakana vha ita.

Kha ri vhale

Hu kumbiwa mashika

Vhonani na Kanakana vho vhudza mugudisi wavho nga ha tshika ye vha i vhona mulamboni. Mugudisi a vha vhudza uri vha humbele vhaṅwe vhana uri vha ni vha thuse u kunakisa phakhani. Vha vhea phosiṱara tshikoloni. Ho ḓa vhana vha no swika 24, vho ḓa u thusa u kumba tshika. Vha dobela maboḓelo oṱhe o pwasheaho, zwikoṱikoṱi na mabammbiri.

Vhana vha takalela u tshila na u tamba fhethu ho kunaho.
Iḓani ni thuse u kunakisa u tsa na mulambo.
A ri ṱoḓi phakha dzi re na tshika.
Phakha yashu kha i dzule yo kuna.

Iḓani ri kumbe mashika.

Muṅwe na muṅwe u ḓo wana jusi na sangweji zwa mahala.

Lini? Nga Mugivhela wa 21 Ṱhafamuhwe nga awara ya 10:00.

Ngafhi? Zwashu Park

Bisi i ḓo ni vhuyedzedza mahayani nga awara ya 2:00

Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo. Ni kone u shumisa maipfi a 5 kha u ṅwala mafhungo aṇu inwi muṇe buguni yaṇu ya ṇdowedzo.

vhudza	phosiṭara	mabammbiri	sangweji
dzudza	phaiphi	mmbidza	nngwe
dzula	phanḓa	mmbi	nngwana

Kha ri ṅwale

Fhindulani mbudziso iṅwe na ṅwe. Ipfi ḽa u thoma ḽa phindulo yaṇu ḽi tea u thoma nga ḽeḓeredanzi. Ni elelwe u fhedza fhungo nga tshiga tsha u awela.

Ndi nnyi o thusaho Vhonani u ita phosiṭara?

Vhasidzana avha vhavhili vho humbula u ita mini?

Ni vhona u nga wo vha muhumbulo wavhuḓi uri vha kumbe mashika? Ngani?

Vho thoma u kumba mashika nga tshifhinga ḓe?

Kha ri ṅwale

Tangedzelani ipfi ḽi ṭalutshedzaho vhana.

Musidzana muṭuku o dobela zwikoṭikoṭi.

Mutukana muhulwane o thusa nga u kunakisa phakha.

Musidzana o nakaho o ṭoḓa u thusa.

Mutukana wa miswaswo o ri ṭalutshedza muswaswo.

Mutukana a sa pfi o ṭoḓa u dzumba bini ḽa mashika.

Kha ri ṅwale

Sumbedzani vhuṉe nga u shumisa wa, ya, a kana dza nga murahu ha dzina u sumbedza uri zwithu izwi ndi zwa vhathu vha no fhira muthihi.

bugu _____ vhasidzana	bugu _____ khaladzi dzanga	muṱangano _____ vhagudisi
mmbwa _____ vhatukana	goloi _____ vhagudisi	yunifomo _____ vhaongi
mitshila _____ mmbwa	thoyi _____ vharathu wanga	maḓami _____ vhana

Kha ri ḓiphine

Zwino itani phosiṱara ni rambe vhana uri vha ḓe vha thuse u kunakisa tshikolo.

Teacher:
Sign:
Date:

Datumu:

U dia tshinwi lwanzhe

Kha ri ambe

Makhulu wa Ndumeliso vha pfana na u mu anetshela tshiṱori tsha musi vhutshilo havho vhu tshi ponyiswa nga dolofini. Lavhelesani zwifanyiso ni ambe uri ni vhona tshiṱori itshi tshi khou amba mini.

Kha ri vhale

Vho tshidzwa nga dolofini

Musi vha tshee vhaṱuku mukalaha Vho Sam vhe na khonani yavho John vho vha vha tshi anzela u dia zwinwi fhasifhasi maḓini a lwanzhe. Ho vha hu na tshikepe tsha kalekale tshe tsha ṋupela kalekale. Nga ngomu ho vha hu na musuku, vhulungu, zwiṅina na maseṱha a thengo khulu. Musi mukalaha Vho Sam vha tshi dia tshinwi vho vha vha tshi ambara zwiambaro zwa suthu i no tsireledza muvhili wavho. Vho vha vha tshi shumisa gumbu ḽa muya uri vha kone u fema vhe ngomu maḓini.

Liṅwe ḓuvha mukalaha Vho Sam vho vha na lutamo lwa u rwa tshinwi vha tsela tshikepeni, John a hana a ri, "Hai, ṋamusi ri songo ya. Hu na maḓumbu ane a khou ḓa."

"Fhedzi nṋe, ndo vhona tshaini ndenya ya musuku. Ndi khou ṱoḓa u i tevhelela. Ri ḓo wana tshelede nnzhi nga maanḓa," hu amba mukalaha Vho Sam.

"Maḓumbu a ḓo swika hu sa athu fhela minete ya fumiṱhanu. Hu na khombo hafha fhethu.," ndi John a no ralo.

Fhedziha, mukalaha Vho Sam vha rwa tshinwi ngeno John o sala o vha lindela.

Mukalaha Vho Sam vha i wana tshaini fhedzi zwa konḓa u i kwatula. Vha kokodza vho kokodza u swikela i tshi ṱomowa. Nga itsho tshifhinga ndi musi gumbu ḽa muya ḽi tsini na u fhela, vha mbo ḓi bvelela nṱha ha maḓi vho fara tshaini ya musuku.Vha wana John o no ṱuwa nahone hu na maḓumbu mahulu.

Mukalaha Vho Sam vha puta tshaini ịla vha lingedza u bambela fhedzi magabelo a vha o hulesa. Vha ri ndi hone vho nwela khothe. Tshaini iyi ya musuku yo vha i tshi lemela vhukuma lwe zwanḓa zwavho zwa vho thoma u neta. Vha litshedza tshaini.

"Mawee! Thusani wee, vhathu.!" vha vhidzelela, fhedzi ho vha hu si na ane a nga zwi pfa.

Vha mbo pfa u lila ha tshiṅwe tshithu. Zwa vha rudza mbilu ngauri ho vha hu dolofini. Dolofini ya veka i tshi ḓa khavho vha kona u gavha mutshila wayo. Ndi dolofini ye ya kokodzela mukalaha Vho Sam khunzikhunzini ya lwanzhe, bitshini.

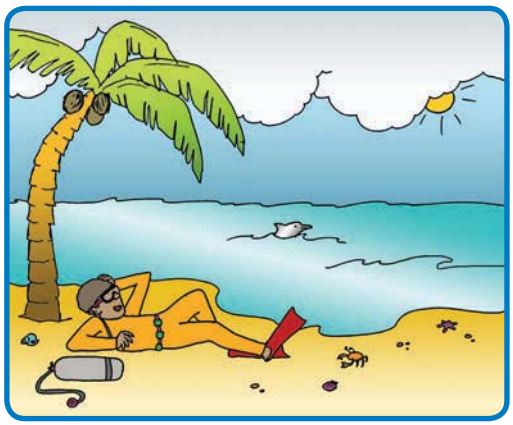

Musi mukalaha Vho Sam vho no phuluswa, dolofini ya vhuyelela maḓini ya ṱuwa, asiiḽaa!

"A ni ntshileli. Ndo livhuha no mphulusa," ndi mukalaha Vho Sam vha tshi vhidzelela vho takala.

Kha ri ṅwale

Fhindulani mbudziso iṅwe na iṅwe. Ipfi ḽa u thoma ḽa phindulo yaṋu ḽi tea u thoma nga ḽeḓeredanzi. Ni elelwe u fhedza fhungo nga tshiga tsha u awela.

Maipfimaḓivhiwa

mukalaha
thusani
tshaini
tshinwi

Ndi nga mini mukalaha Vho Sam vho rwa tshinwi lwanzheni?

Ndi nga mini John a songo lindela mukalaha Vho Sam?

Mukalaha Vho Sam vho swikisa hani khunzikhunzini?

Ni vhona u nga mukalaha Vho Sam vho vha vha tshi ḓo vha vho lovha ịlo ḓuvha? Ngani?

Fhasi lwanzheni

Kha ri ite nyito

Tambani ḽitambwa ḽa tshiṱori tsha mukalaha Vho Sam na dolofini. Ndi nnyi ane a ḓo vha mukalaha Vho Sam. Ndi nnyi ane a ḓo vha John? Ndi nnyi ane a ḓo vha dolofini ine ya ḓo phulusa mukalaha Vho Sam?

Ḓivhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.
Ni kone u shumisa maipfi a 5 kha u ṅwala maḓungo aṋu inwi muṋe buguni yaṋu ya ndowedzo.

anzela	zwinwi	nnzhi	phuluswa
nzie	tshinwiwa	nnzhiela	luswielo
nzenene	vhunwa	nnzhiya	swenda

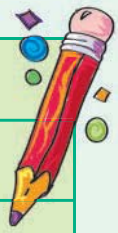

Kha ri ṅwale

Ḓivheeni kha tshiimo tsha mukalaha Vho Sam. Ṅwalani nga zwe zwa bvelela kha inwi. Ro ni thomela tshiṱori.

John o mmbudza uri ndi songo jena maḓini iḽo ḓuvha fhedzi ndo vha ndi tshi khou tevhelela tshaini ya musuku. Ndo vha ndi tshi zwi ḓivha uri hu khou ḓa maḓumbu fhedzi nda jena. Ndi tshi thunyuwa ndo fara tshaini ...

Ḓivheeni kha tshiimo tsha dolofini. Ṅwalani nga zwe dolofini ya vhona na zwe ya ita. Ro ni thomela tshiṱori tsha dolofini.

Ndo vha ndi tshi khou bambela matomboni ngauri ndo vha ndo zwi vhona uri hu khou ḓa maḓumbu mahulu. Khathihi fhedzi nda vhona munna o fara ḽitshaini ḽihulu. O vha a tshi khou vhidzelela a tshi ṱoḓa thuso.

Kha ri ḓiphina

Ambani na khonani yaṋu nga zwithu zwo fhambanaho zwine zwa shumiswa nga vhadiatshinwi musi vhe fhasi lwanzheni. Bulani uri ndi nga mini vha tshi tea u vha na izwi zwithu.

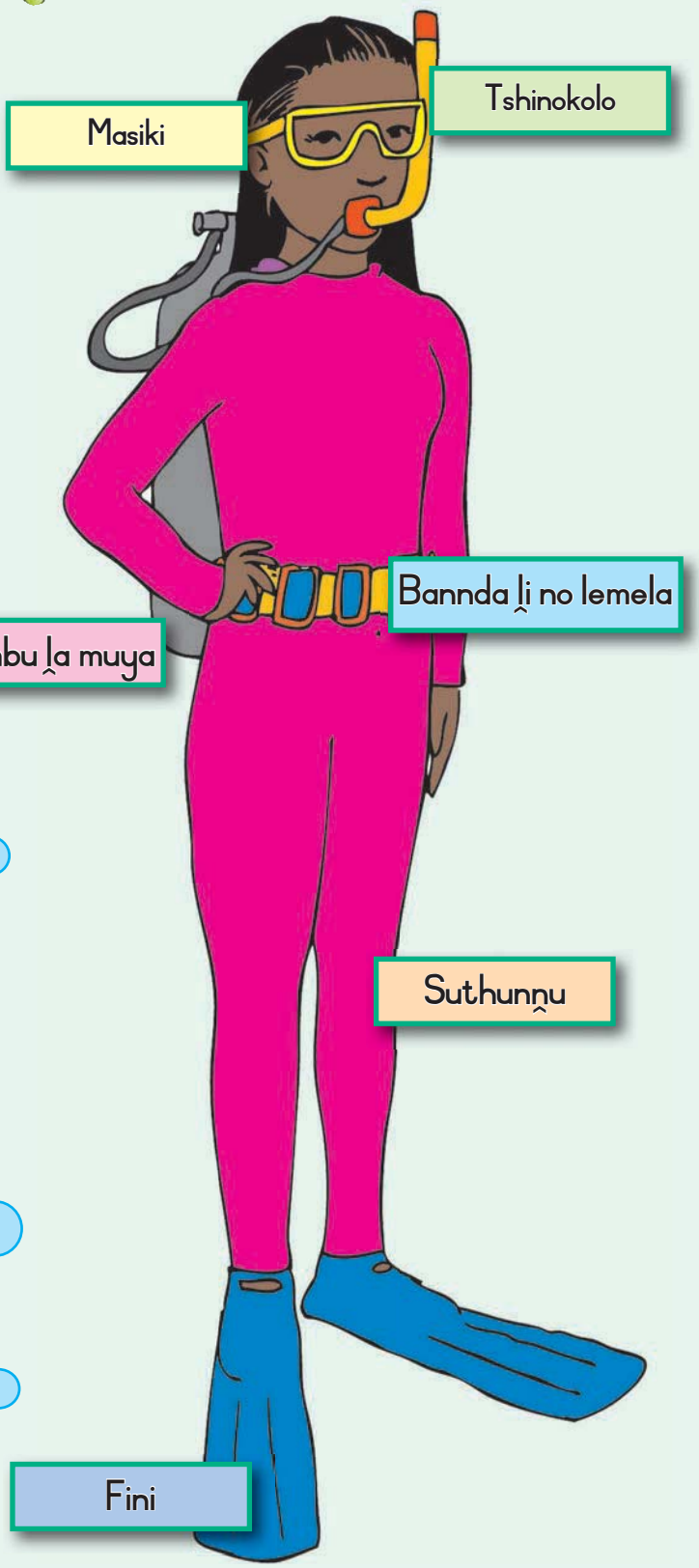

Tshinokolo tsha u fema ngatsho.

Masiki
U thusa uri muthu a vhone zwavhuḓi e maḓini

Gumbu ḽa muya la u itela u wana muya maḓini.

Bannda ḽi no lemela uri muthu a lemele a si papamale.

Suthunṋu ya u dudedza muvhili

Fini dzi thusa kha u bambela nga luvhilo

Teacher:
Sign:
Date:

Datumu: _____

Shangoḽa vhusunzi

Kha ri ambe

Kha ri sedze tshifanyiso ri ambe nga zwine ra khou vhona.

Kha ri vhale

Vhusunzi vhu mushumoni

No no vhuya na pwaṱula lusunzi? No vha ni tshi zwi ḓivha uri vhusunzi vhu dzula vhu vhunzhi tshiṱahani? No vha ni tshi zwi ḓivha uri vhusunzi vhu a ṋekana zwiḽiwa?

Arali na tevhela ndila ya vhusunzi ni ḓo wana hu na zwiḽiwa hune ya fhelela hone. Nga ngei magumoni maṅwe ni ḓo wana hu na tshiṱaha.

Tevhelani ndila ya vhusunzi

Musi lusunzi lwo wana zwiḽiwa lu phulela vhuṅwe vhusunzi ndila uri vhu tevhela. Vhu&we vhu tevhela ndila yeneyo nthihi vhu tshi ya zwiḽiwani. Vhusunzi vhu pfana na zwithu zwi no ṋambiṱela sa jamu na swigiri. Vhu dovha ha ḽa na zwiḽiwa zwine zwa sala zwi khagala miḓini. Ni ḓo vhu vhona ho momela zwiḽiwa.

Itani ḽiedza

Vheani tshipida tsha bammbiri tshi re na zwiḽiwa tsini na tshiṱaha tsha vhusunzi. Lindelani vhusunzi vhu tshi wana izwo zwiḽiwa. Ni ḓo vhona vhuṅwe vhusunzi vhu tshi tevhela ndila nga vhunzhi. Zwino pfulusani izwo zwiḽiwa. Vhusunzi vhu a zwi tevhela?

Hu itea mini musi no pfulusa zwiḽiwa?

Musi zwiḽiwa zwo pfuluswa vhusunzi vhu sala vhu kha ḓi tevhela yeneila ndila. Zwi a jia tshifhinga vhu sa athu dovha ha phula iṅwe ndila ntswa.

Ndi ngani?

Musi lusunzi lwo ṱangana na zwiḽiwa lu sia feḓa u itela u sumbedza ndila. Vhuṅwe vhusunzi vhu tshi bva tshiṱahani vhu nukhedza feḓa ḽeneḽo ha ḽi tevhela.

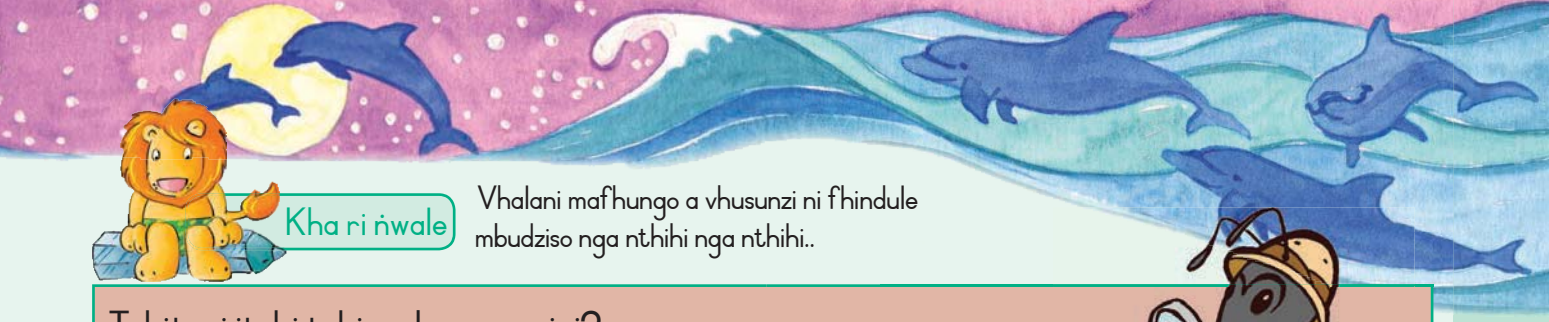

Kha ri ṅwale Vhalani mafhungo a vhusunzi ni fhindule mbudziso nga nthihi nga nthihi..

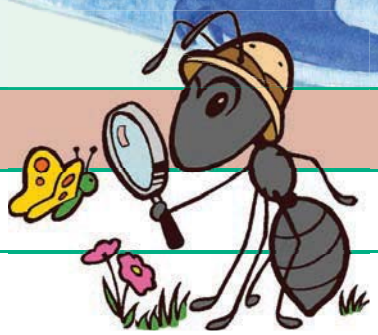

Tshiṱori itshi tshi amba nga mini?	
A	Tshi ṋea tsivhudzo ya ndila dza vhuṱala.
B	Tshi ri vhudza uri vhusunzi vhu pandelwa nga ndilaḓe.
C	Tshi ri vhudza uri vhusunzi hu wanala ngafhi.

Ndi nga mini ni tshi tea u vhea zwiḽiwa tsini na tshiṱaha tsha vhusunzi?			
A	U itela u ḓaḓisa vhusunzi.	C	U itela uri vhusunzi vhu phule ndila.
B	U thivha ndila ya vhusunzi.	D	U vhulaha vhusunzi.

Musi lusunzi lwo ṱangana na zwiḽiwa lu vhudza hani vhuṅwe uri zwiḽiwa zwi ngafhi?			
A	Vhu tou sedzesesa ha lu tevhela.	C	Vhu tou nukhedza zwiḽiwa zwi re kha bammbiri.
B	Vhu sokou monamona u swikela vhu tshi ṱangana na zwiḽiwa.	D	Vhu nukhedza feḓa ḽe ḽa siwa nga lusunzi lwa u thoma.

Ni vhona u nga vhusunzi vhu a vhavhalelana? Ndi nga mini ni tshi ralo?

Kha ri ṅwale Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo.

Paḓukanyani maipfi a ya a bve zwipiḓa.

Mubvumo wa f		
funa	fola	fula

vhusunzi	zwiḽiwani	kuṱoho
vhu/su/nzi		
magumoni	yeneiḽa	tshiṱahani
vhavhalela	tshiṱaha	mushumoni

Maipfi maḓivhiwa

mushumoni

ngomu vhusunzi

thusana

zwiḽiwa

Manwe hafhu a vhusunzi

Kha ri ite nyito

Lavhelesani tshifanyiso itshi tsha ndila ya vhusunzi.
Ni kone u vhudza khonani yaṋu zwine na khou vhona tshifanyisoni.

Kha ri ṅwale

Ṅwalululani mafhungo aya ni tshi thoma nga Mulovha.

ho tevhela

ho momelaho

ho ḽa

Vhusunzi vhu tevhela ndila.
Mulovha vhusunzi
U vhona vhusunzi hu momelaho zwiḽiwa.
Mulovha o
Vhusunzi vhu ḽa zwiḽiwa zwi no ṋambiṱela.
Mulovha

Kha ri ṅwale

Tangedzelani ipfi ḽo teaho.

Vhusunzi vha/vhu kuvhanganya zwiḽiwa.	Riṋe ri/a khou vhona vhusunzi.
Bere i/tshi nwa maḓi.	Inwi no/ro lenga.
Bongi u/ḽi namela baisigira.	Vhone vha/tshi khou ḽa.
Ḓuvha ḽi/a khou fhisa.	Vhusunzi vhu/tshi khou ṱoḓa zwiḽiwa.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm

Kha ri ṅwale

Tangedzelani madzina vhukuma.

Ri jenisa -ni mugumoni wa ipfi ri tshi sumbedza fhethu.

iḓa__	shango__	amba__	tshikolo__	ḓorobo__ crayon
muḓi__	lila__	maswiri__	muri__	lima__
haya__	fhasi__	makhulu__	siga__	mbudzi__

Kha ri ḓiphiṋe

Vhusunzi vhu shumisa feḓa kha u vhudzana uri zwiḽiwa zwi wanala ngafhi.
Vhu ita ngaurali ngauri a vhu koni u amba.
Ri nga kona u vhudza khonani dzashu mafhungo ri sa shumisi u amba. Ri shumisa zwifhaṱuwo zwashu na maṱo.

Zwi amba mini?	Ndo sinyuwa.	Ndo takala.	Ndo ṱungufhala.	Ndo mangala.
Maṱo				
Milomo				
Tsie dza nṱha				
Tshifhaṱuwo				
Olani zwifhaṱuwo zwaṋu inwi muṋe.				

Teacher:
Sign:
Date:

Datumu:

U vhala

Kha ri ite nyito

Lavhelesani zwifanyiso zwa ngano na zwiṱori zwe ra vhala.

Ḽidau na kubevha

Ḓuvha na Muya

Vho tshidzwa nga doḽofini

Vhusunzi vhu mushumoni

Sankambe na tshibode

Vhonani u kumba mashika

Kha ri vhale

Humbulani nga zwiṱori zwe ra zwi vhala buguni iyi.
Ndi zwiṱori zwifhio zwine na zwi funesa?

Ndi nga mini ni tshi funa zwiṅwe zwiṱori u fhira zwiṅwe? Zwi ṅwaleni nomboro, ni thome nga I kha tshiṱori tshe tsha ni takadzesa u swika kha 4 kha tshiṱori tshe tsha si ni takadze.

No takadzwa nga Ḽidau na Kubevha kana Ḓuvha na Muya kana Sankambe na Tshibode? Ni nga vha ni tshi ḓimvumvusa nga u vhala.

No nanga Vho tshidzwa nga doḽofini kana Bongi u kumba mashika", kana "Vhusunzi vhu mushumoni?" Ni nga vha ni tshi vhalela u wana mafhungo a u ni tsivhudza.

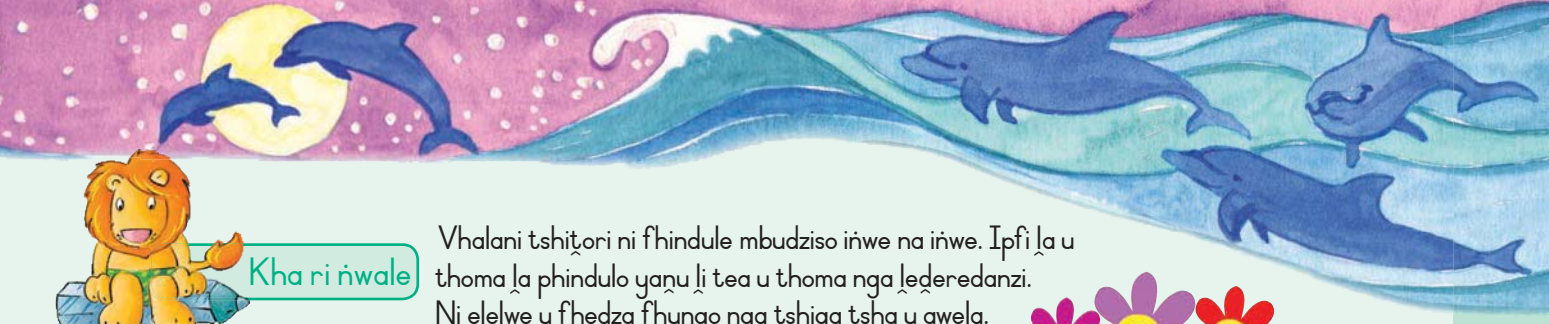

Kha ri ṅwale

Vhalani tshiṱori ni fhindule mbudziso iṅwe na iṅwe. Ipfi ḽa u thoma ḽa phindulo yaṋu ḽi tea u thoma nga ḽeḓeredanzi. Ni elelwe u fhedza fhungo nga tshiga tsha u awela.

Ndi tshiṱori tshifhio tshe na tshi takalelesa?
No takadzwa nga mini khatsho?
Ndi tshifhio tshiṱori tshe ni si tshi takalele?
Ndi nga mini ni songo tshi takalela?
Ni vhalela u ḓimvumvusa kana u wana mafhungo?

Ḓivhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo ni kone u paḓukanya maipfi ayo a bve mibvumo yo fhambananaho. Ni kone u shumisa maipfi a 5 kha u ṅwala mafhungo aṋu inwi muṋe buguni yaṋu ya ndowedzo.

tshitanda	kubevha	kubugu
tshi/ta/nda		
vhalani	ḽidau	tshiṱahani
lwanzheni	tshiṱaha	mushumoni

Maipfi maḓivhiwa

fhira
gidima
ratha
thoma

Kha ri ṅwale tshitori

Kha ri ite nyito

Ambani na khonani yaṋu nga tshiṱori tshe na tshi takalela nga maanḓa. Ambani nga vhabvumbedzwa vhatsho. Bulani uri ni funesa mini tshiṱorini itshi. No wana mafhungo kha itshi tshiṱori?

U pulanela u ṅwala tshiṱori tshaṋu. **Kha ri ṅwale**

Tshi amba nga mini?

Vhaanewa vhahulwane vha ḓo vha vhonnyi?

Ndi mafhungo afhio a u tsivhudza ane na ḓo a jenisa?

Kha ri ḓiphiṋe

Gerani siaṱari ḽi tevhelaho. Itani bugu. Kha khavara, ṅwalani dzina ḽa bugu. Ṅwalani dzina ḽaṋu fhasi ha dzina ḽa bugu, ngauri ndi inwi muṅwali. Olani tshifanyiso kha khavara. Ṅwalani tshiṱori tshaṋu tshi na mathomo, mutumbu na magumo.

IKHAVA

Olani tshifanyiso hafha.

Ṅwalani dzina ḽa bugu hafha.

Jenisani dzina (ndi inwi muṅwali).

1

Ḽiga ḽa 1: Petani kha mutalo wa zwithoma.

Ḽiga ḽa 1: Petani kha mutalo wa zwithoma.

Ḽiga ḽa 2: Ṱiṱepulani kha sia ḽi ḽiga ḽa 2: Petani kha mutalo wa zwithoma.

KHAVARA YA MURAHU

NGA HA MUṄWALI

Ṅwalani dzina ḽaṋu

Miṅwaha yaṋu

Hune na dzula hone

8

Ḽiga ḽa 4: Gerani kha mutalo nga murahu ha musi no siṱepula bugu yaṋu.

4

Olani tshifanyiso hafha.

Nwalani mutumbu wa tshiḓoni tshaṋu hafha vhukati ha
siaḓani ḽa 5.

5

Isani phanḓa tshiḓoni tshaṋu hafha.

Olani tshifanyiso hafha.

Olani tshifanyiso.

Thomani u ṅwala tshiṱori tshaṋu hafha kha siaṱari ḽa 3.

2

Olani tshifanyiso.

Fhedzisani tshiṱori tshaṋu.

7

Olani tshifanyiso hafha.

Isani phanḓa tshiḽori tshaṋu hafha.

3

Ńwalani uri hu bvelela mini maguvhoni a tshiḽori tshaṋu hafha.

6

Dikishinari yanga

A a

G g

B b

H h

C c

I i

D d

J j

E e

K k

F f

L l

Dikishinari yanga

M m

S s

N n

T t

O o

U u

P p

V v

Q q

W w

R r

X-Z

x-z

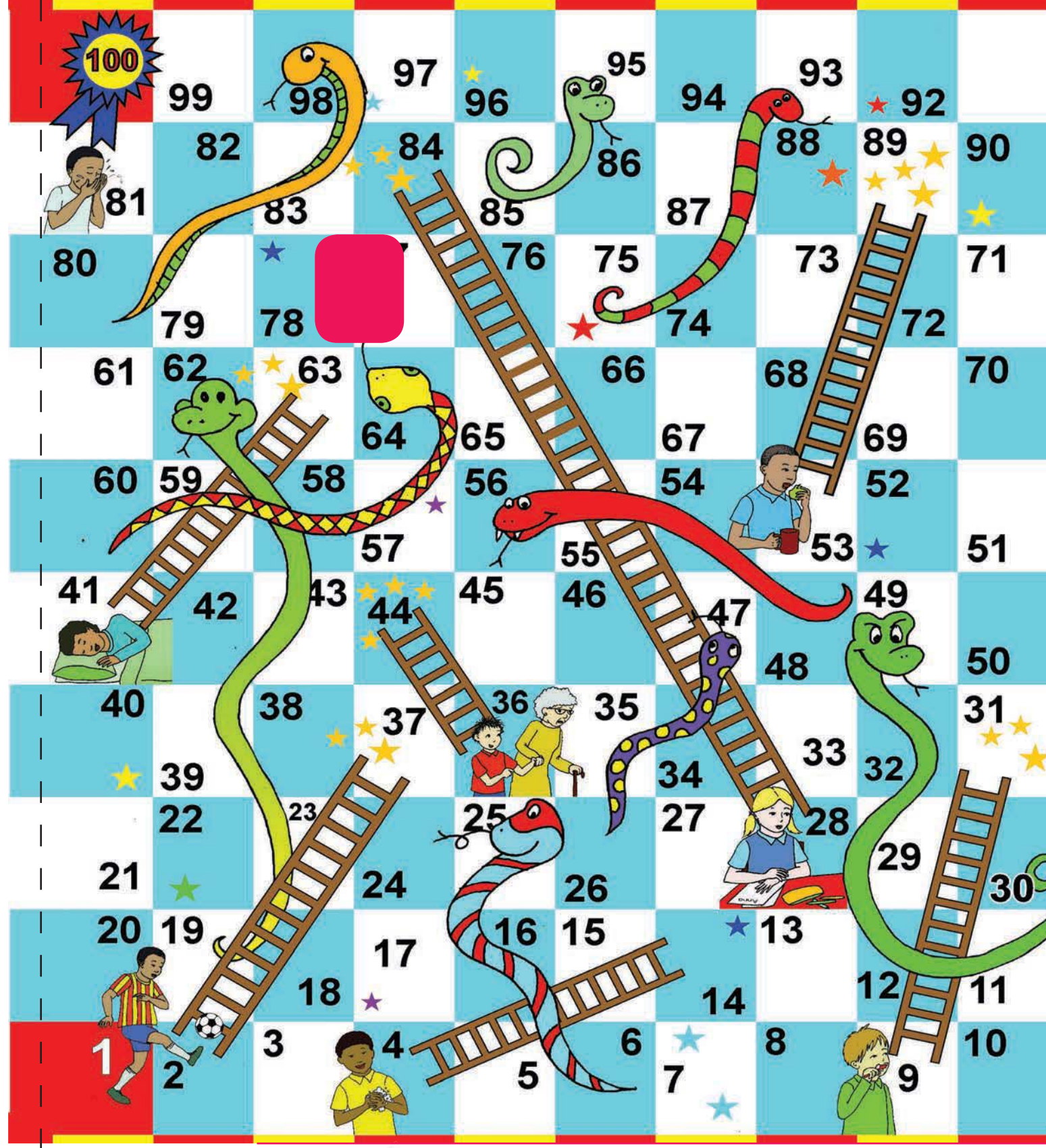

Nowa na Ileri

Gerani zwivhaleli izwi kha Nowa na Leri

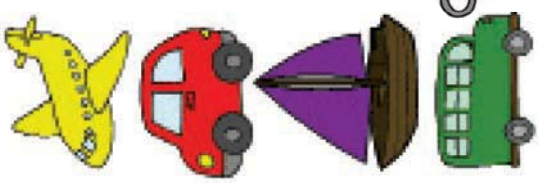

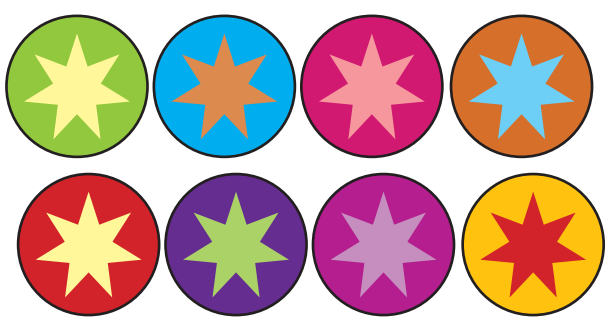

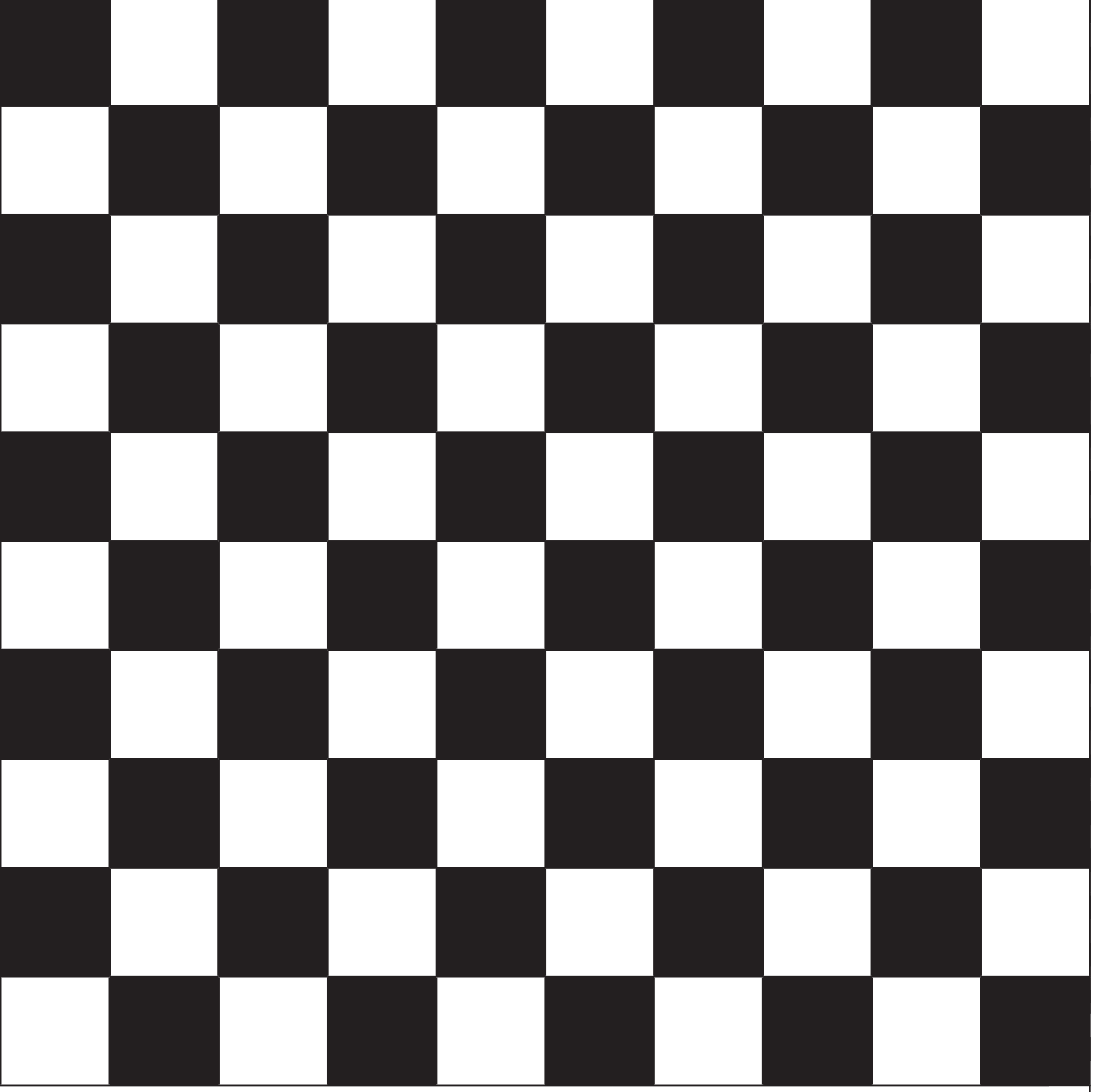

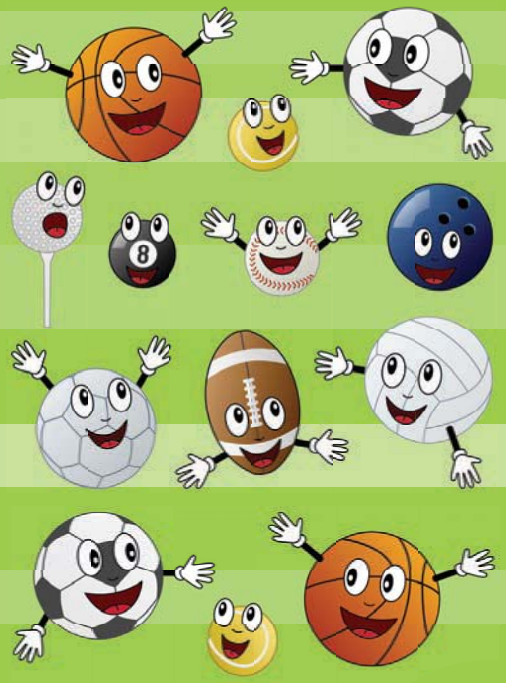

I Love You

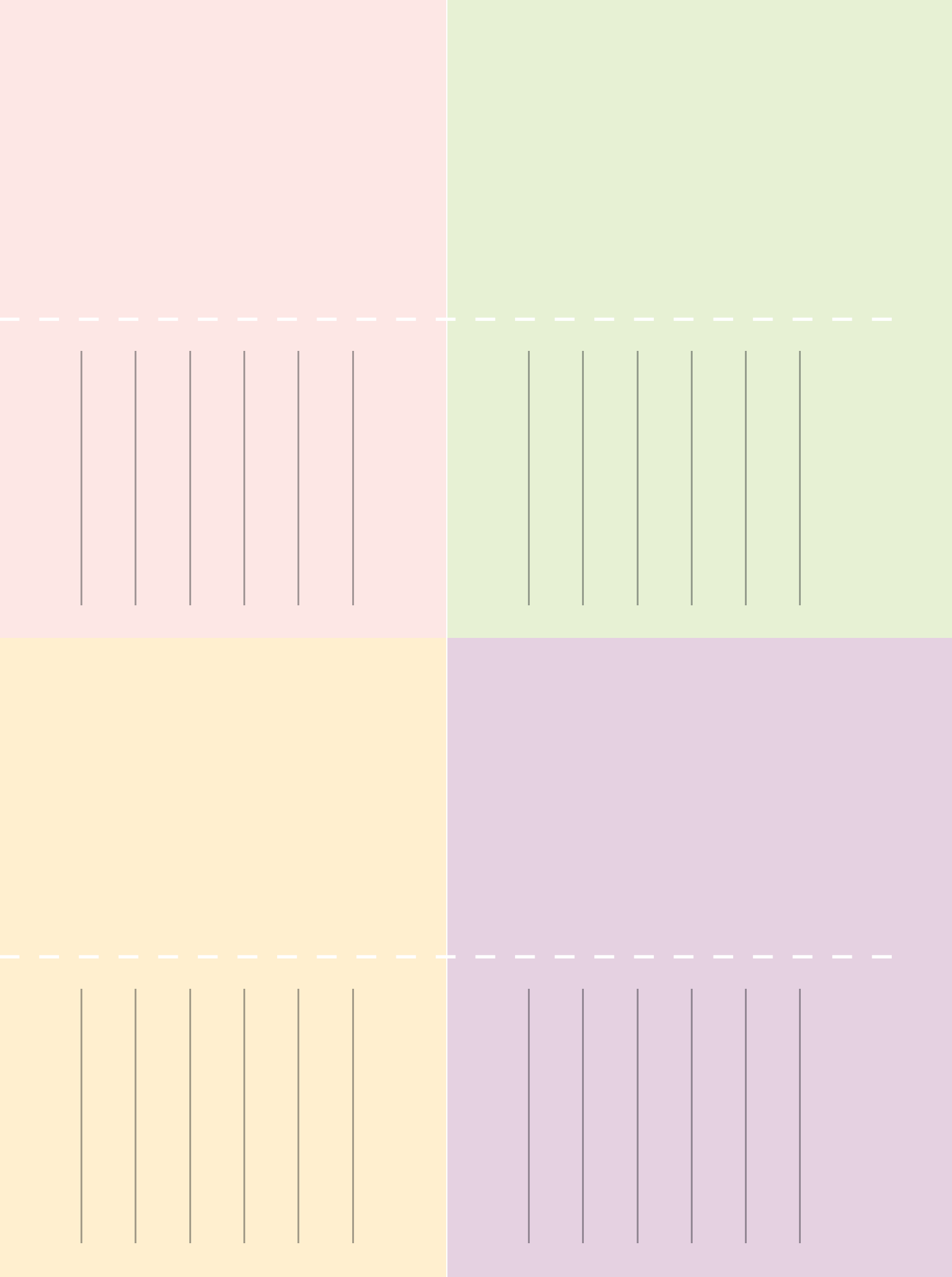

Gireidi ya 3

Rainbow WORKBOOKS

Luambo

nga TSHIVENḐA

1 U humela tshikoloni 2

2 Mashaka na dzikhonani .. 35

3 U dalela kule na tsini 69

4 Mupo washu 103

Bugu iyi ndi ya:

_____

TSHIVENḐA

Bugu ya 1

Lutamo lu re tshiphirini

Kha ri ite nyito

Itelani muṅwe muthu ane na mu takalela garaṱa ya ḓuvha ḽa mabebo. Ṅwalani mulaedza wa tshipentshela nga phanḓa ha garaṱa. Ni kone u ṅwala mulaedza wa tshipentshela wa ḓuvha ḽa mabebo nga ngomu.

Kha ri ṅwale

Vhalani dayari ya Ndumeliso ni vhudze khonani yaṋu nga lutamo lwa Sam lu re tshiphirini nga ḓuvha ḽawe ḽa mabebo.

Dayari Yanga 21 Ṱhafamuhwe 2013

Musi ndi tshi vha na miṅwaha ya malo ṅwedzi u daho, ndi tama arali ndi tshi nga wana tshifhiwa tsha ḓuvha ḽa mabebo tsha tshipentshela. A thi ṱoḓi thoyi. A thi ṱoḓi tshithu na tshithihi. Ndi tou tama fhedzi arali khotsi anga vha tshi nga ḓa uri ri kone u ya roṱhe metsheni wa bola.

Datumu: _____

Muzwala ane nda mu funesa

Kha ri ambe Kha ri sedze tshifanyiso ri ambe nga zwine ra khou vhona.

I Section BB
Oliver Tambo RoadVleifontein
5 Ṱhafamuhwe 2013

Ha Vhonani
No vuwa hani muzwala?
A thi koni u hangwa zwe ra ḓiphina ngazwo zwiḽa tshikolo tsho vala.
Ndi a mwemwela ndi ndoṱhe ndi tshi humbula ḓuvha ḽe ra ya u bambela.
Tshi no ntakadza ndi musi inwi ni tshi wela tivhani na ṱoḓa u nwela khothe.
Nda ni ṋula maḓini no ṋukala.
Tshikolo tsho vula zwino ri vhukati na u lugisela zwipotso na muṱaṱisano wa nyimbo ngei Makhado. Vhege i ḓaho hu na khontsati ya tshikolo zwino na nne ndi muṅwe wa vhatambi.
Ndi ḓo ḓa nda ni dalelavho tshi tshi vala.
Muzwala waṋu,

Tshamaano

Datumu: _____

Phikiniki ya ḓuvha ḽa mabebo ḽa makhulu vha mukalaha

Kha ri ambe

Kha ri sedze tshifanyiso ri ambe nga zwine ra khou vhona.

Kha ri vhale

Hu na mini: Phikiniki ya makhulu vha mukalaha ya Ḓuvha ḽa Mabebo

Lini: 30 Lambamai 2013

Ngafhi: Blue Gum River Park

Tshifhinga: Bisi i ḓo takuwa Holoni ya Tshitshavha nga awara ya 10 ya ri vhuisa nga awara ya 5.

Ni tea u ḓa na mini?

- ☐ Ni ḓe na khositshumu ya u bambela. .
- ☐ Ndi ḓe na bola ine ra ḓo tamba ngayo.
- ☐ Ndi ḓe na kholoḓirinki.
- ☐ Ndi ḓe na ṋama ya u gotsha.

Kha ri ṅwale

Ṅwalani zwithu zwe na ita n̰amusi.

Dayari yanga	Datumu
Nga Musumbuluwo ndi d̰o	

Dayari yanga	Datumu

Dayari yanga	Datumu

Dayari yanga	Datumu

Dayari yanga	Datumu

Kha ri d̰iphin̰e

Tambani N̰owa na L̰eri

MILAYO

- Tambani mutambo wa n̰owa na l̰eri.
- Ni sielisane u posa daisi. Sedzesani daisi musi i si tsha kunguluwa.
- Tshimbidzani thoga yan̰u kha zwikhala zwi no lingana nomboro dza zwithoma zwi re kha daisi.
- Arali daisi ya wela fhasi ha l̰eri ni nga gonya zwan̰u l̰eri.
- Arali daisi ya wela nt̰ha ha n̰owa, ni tea u tsela fhasi mathomoni a n̰owa.
- Ane a d̰o vha ene wa u thoma u wana 100 ndi ene o winaho.

Sedzani bodo ya mutambo murahu ha bugu.

Teacher:
Sign:
Date:

Ri nga dala ngafhi?

Kha ri ambe

Ambani na khonani yaṋu malugana na hune na tama u dala hone na zwine na tama u vhona.

Kha ri ite nyito

Ni ole tshifanyiso kha tshikhipha u itela u sumbedza zwine na ḓo vhona. Kha mepe, swayani vunḓu ḽine na tama u ḽi dalela.

Kha ri ṅwale

Jenisani khoma mafhungoni aya ni vhudze khonani yaṋu uri hu na zwithu zwingana kha fhungo.

Ni nga vhona ndau ☐ nḓou ☐ ṋari na ṱhuḓwa.

Ni nga ḽa ṋama ☐ miroho ☐ vhurotho na aisikhirimu.

Ni nga vhona doḽifini ☐ phingwini ☐ shaka na khovhevhimbi.

Ndi khou ṱoḓa u gonya thavha.

Shumisani zwiḓevhe ni tshi sumbedza zwine avha vhana vha khou amba.

Kha ri ṅwale

Ntakadzeni uri "_____
_____."

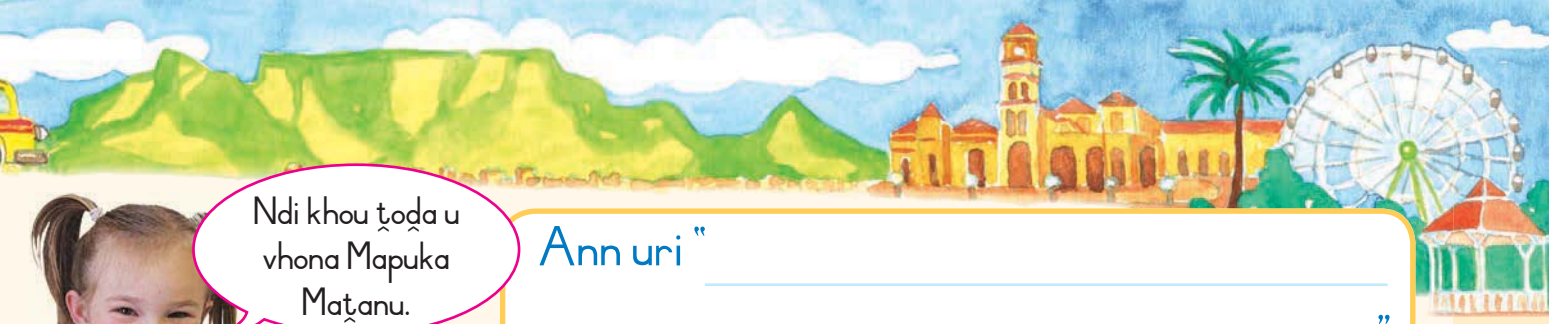

Ndi khou ṱoḓa u vhona Mapuka Maṱanu.

Ann uri "_____."

Sam uri "_____."

A thi ṱoḓi u vhona Dindifulu.

Ndi nga gonya thavha nga garikitshidulo yanga?

Lufuno u vhudzisa uri "_____."

Kha ri ḓiphine

Vhudzisani khonani dza fumi uri vha tama u dala ngafhi. Vhudzisani uri "Ni ḓo takalela u ya Table Mountain? Ni ḓo takalela u ya Addo Elephant Park?" Khaḽarani kha tshibuḽoko tshifhinga tshoṱhe musi vha tshi fhindula uri ee. Thomani ngei fhasi kha thebuḽu. Thebuḽu yaṋu i ḓo vha i tshi fana na hei.

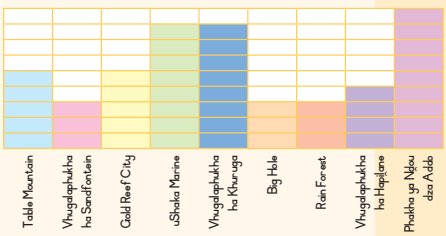

Teacher:
Sign:
Date:

Datumu:

Table Mountain

Kha ri ambe — Kha ri sedze gurannḓa ri ambe nga zwine ra khou vhona.

Sedzani zwe vhana vha ṅwala kha gurannḓa ya kiḽasi yavho. — Kha ri vhale

Mafhungomaitei a tshikolo mahulwane

Mafhungomaitei a tshikolo mahulwane

16 Fulwi 2013

Muṅwe na muṅwe o ḓiphiṋa ngei nṱha ha Table Mountain. Ho vha hu tshi khou rothola lwe ra tea u ambara baji ndenya na miṅadzi ya vhududo. Ro thuswa nga vhaṅwe munna vha u luga ra gonyisa garikitshidulo ya Lufuno ngomu ha goloidembe. Nḓilani ro vhona mbila. Dzi fana na mivhuḓa yo nonesaho. Goloidembe yo jia minete miṱanu u swika nṱha ha thavha. Ho vha hu tshi khou rothola. Ri tshi swika ra foda zwinepe. Thavha yo ita bande ngei nṱha. U fana na ṱafula.

Musi ri ngei nṱha ha thavha Ndumeliso o mbo ḓi gekha tombo nga gona. Fhedzi ho ngo huvhala. Ro no tsa ro ya Akhwariamu ya Maḓanzhe Mavhili. Ra vhona khovhe na shaka.

Datumu:

Ri humela hayani.

Kha ri ambe

Kha ri sedze tshifanyiso ri ambe nga zwine ra khou vhona.

Kha ri vhale

Ri tea u humela hayani zwino.

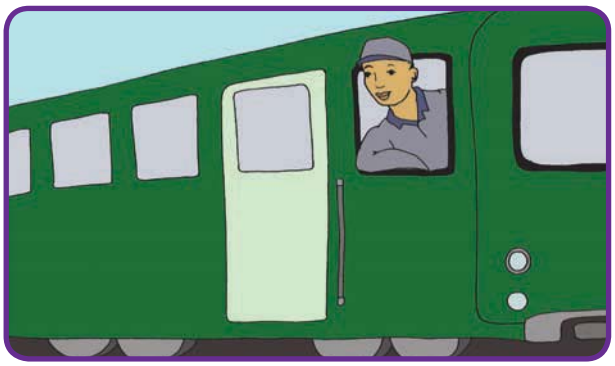

Tshigwada tsha Ntakadzeni tsho huma nga tshidimela. Tsho vha tshi tshilapfulapfu. Tshidimela tsho tshimbila nga u ongolowa tshi tshi songolowa. Tsha tsa thavha na mabama. Ro kumedza ra ẹdela.

Tshigwada tsha Vhonani tsho tshimbila nga Gauṱireni. Yo vha i tshi khou tshimbidzwa nga Mufumakadzi Vho Zita. Yo vha i na muvhala museṱha, i pfufhi. Yo vha i tshi khou gidima nga luvhilo luhulu u fhira zwidimela zwoṱhe. Vhonani uri o vha o takalesa lwe a pfa mbilu tshi vhaa!

Tshigwada tsha Ndamulelo tsho vhuya nga bisi. Bada ya hone yo vha i ya masongesonge i tshi lenga. Ro enda ri tshi onyolowa na u alamula.

Vhaṅwe vhashu ro humela tshikoloni nga gariki ṱhukhu ya mabulannga ya donngi. Yo vha yo penndwa nga muvhala mutsuku. Yo vha i tshi enda i tshi lila na u kunguluwa. Ro enda ri tshi vhona miri midala na hatsi vhudala.

Ḽidau na kubevha

Kha ri ṅwale

Ṅwalani zwe zwa ambiwa nga ndau na mbevha.
Ni shumise zwiḓevhe.

Vha songo nndya nandi Vho Ndau. Ndi ḓo vha thusa ḽiṅwe ḓuvha.

Kubevha kwa ri, "_____
_____
_____".

Ḽidau ḽa ri, "_____
_____
_____".

U kubevha kuṱukuṱuku. U nga si nthuse.

Ḓivhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshelese mibvumo. .
Ni kone u shumisa maipfi a 5 kha u ṅwala maf hungo aṋu inwi muṋe buguni yaṋu ya ndowedzo.

zhota	wakwo	nndya	fashwa	ṅwando
zhana	ḽakwo	nndyoni	fushwa	ṅwenda

Kha ri ṅwale

Tangedzelani maipfi ane a amba zwi no fana.

sea	vhidzelela	tshimbila	dzula	huwelela
enda	sika	unda	thoma	lila
imba	vhovhola	sedza	lavhelesa	thethenyea

Kha ri ṅwale

Ṅwalani mafhambanyi a fhungo ḽiṅwe na ḽiṅwe.

Ho vha hu tshi khou fhisa, ndau ṱhukhu ya vhona mbevha khulwane.

Ndau ṱhukhu yo vha yo onda ngeno mbevha khulwane yo vha yo nona.

Ndau yo vha i tshi leluwa ngeno mbevha yo vha i tshi lemela.

Muzwimi muvhuya a rea tshikwekwe tsha u fasha ndau mmbi.

Kha ri ḓiphiṋe

Ṅwalelani garaṱa muṅwe muthu we a vhuya a ni thusa.
Ṅwalani mulaedza mupfufhi nga phanḓa, nga ngomu ha garaṱa ni ṅwale uri uyu muthu o ni thusa nga mini.

Teacher:
Sign:
Date:

Datumu:

Sankambe na tshibode

Kha ri ambe

Makhulu waṋu vha a ni anetshela ngano? Ni khou ya u vhala lungano lune makhulu wa Ntakadzeni vha pfana na u lu anetshela. Lavhelesani zwifanyiso izwi ni ambe uri ni vhona u nga lungano lu khou amba nga mini.

Kha ri vhale

Sankambe na tshibode

Kalekale Sankambe na tshibode zwo vha zwi tshi dzula ḓakani ḽidaladala. Tshibode tsho vha tshi tshi tshimbila nga u ongolowa. Sankambe tshi tshi dzulela u tshi sea.

Ḽiṅwe ḓuvha Sankambe tsha amba na tshibode tsha ri, "Kha ri ite mbambe." Tshibode tsha tenda, Sankambe tsha tou fa nga zwiseo. Phukha dzoṱhe dza ḓa u ṱalela mbambe iyi.

Sankambe tsha ṱuwa nga luvhilo tsha phinyela. Tshi tshi sedza murahu tsha vhona tshibode tshi sa vhonali ngauri tsho vha tsho tshi sia kulekule.

"Tshibode tshi a ongolowa nga maanḓa," ndi Sankambe tshi tshi elekanya. "Tshi ḓo lenga u swika fhano. Ndi ḓo tou vha ndo awela nahone ndi ḓo tshi vhona tshibode tshi tshi swika nda takutshedza nda wina mbambe."

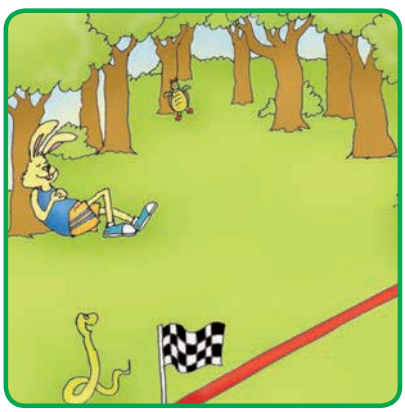

Sankambe tsha gogoḓela muri tsho tou dzula henefho ndilani, tsha mbo ḓi farwa nga khofhe.

Musi tsho eḓela tsha pfa dziṅwe phukha dzi tshi khou ita phosho yau wina ha vhagidimi. Tsha humbula uri ndi muloro. Tshi tshi phaphama tsha wina ha vhagidimi wana tshibode tshi tshi khou swika thamboni.

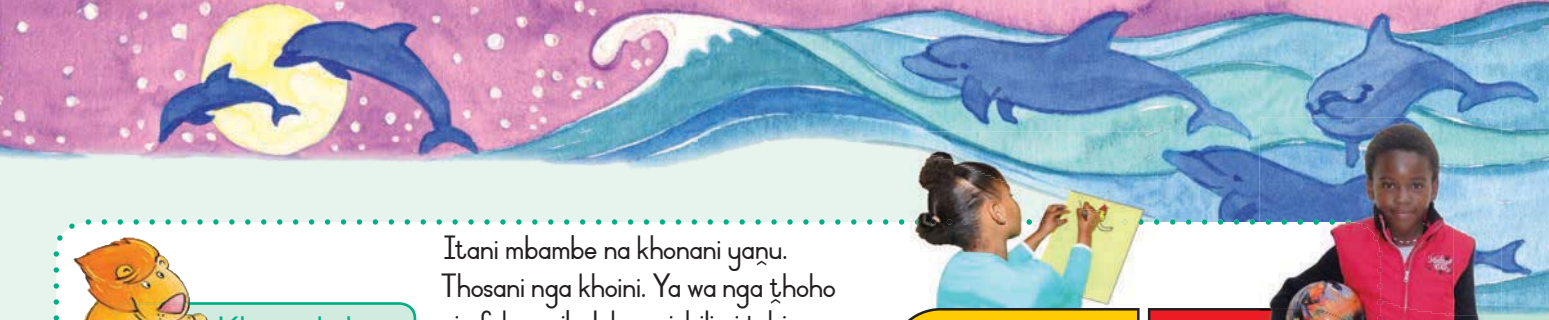

Kha ri ḓiphiṋe

Itani mbambe na khonani yaṋu. Thosani nga khoini. Ya wa nga ṱhoho ni pfuka zwibuḽoko zwivhili ni tshi ya phanḓa, ya wa nga mutshila humelani murahu nga tshibuḽoko tshithihi. Maipfi ane na swika khao ni a a vhala. Itani zwine maipfi ayo a amba.

k A h
j n m c l d b f i e

THOMANI

Imbani luimbo.

Vhandani zwanḓa.

Bulani ipfi ḽi no thoma nga E.

Tengenedzani bugu kha ṱhoho.

Bulani ipfi ḽi no fhela nga o.

Tengenedzani penisela kha munwe.

Bulani ipfi ḽi no fhela nga. E

Vhofhololani thambo dza tshienda.

FHEDZANI

Bulani ipfi ḽi re na mibvumo miraru.

Bulani ipfi ḽi re na mibvumo miṋa.

Bulani ipfi ḽi re na mibvumo mivhili.

Bvisani lulimi.

Vhalani iḽi ipfi: takutshedza

Ḽifhambanyi ḽa nona ndi ḽifhio?

Bulani uri ni ṱoḓa u vha mini ni tshi aluwa.

Bulani ipfi ḽi re na mutevhetsindo na nne.

Bonyani maṱo ni ṅwethuwe.

Bulani ḓuvha ḽa ṋamusi.

Bulani uri ndi ḓuvha ḽifhio ḽi no tevhela Musumbuluwo.

Bulani ipfi ḽi re na mute vhetsindo na roṱhe

Bulani ipfi ḽi re na b.

Sumbani murahu ha kiḽasi.

Peleṱani dzina ḽaṋu nga tshamurahu.

Teacher:
Sign:
Date:

Hu kumbiwa mashika

Kha ri ambe

Kiḽasi ya vhoiwe i nga ita mini kha u kunakisa tshikolo? Ambani ngauri ndi ngafhi afha tshikoloni hu re na tshika. Bulani uri ni ḓo dzudzanya u kunakisa tshikolo nga ndila ifhio.

Kha ri ṅwale

Jenisani maṱaluli a u ṱalutshedza madzina.

Kha ri ṅwale

Jenisani maṱaluli ane a khou ṱahela. Shumisani maipfi aya uri a ni thuse.

kelengende

khulu

hudaladala

Vhonani u tshimbila nga baisigiri fhethu _____.

Ḽo vha ḽo tsha ḽo tou _____.

A rwa bammbasi _____.

Masks

Cut out on the outside black line. Tie a string into the holes to make a face mask.

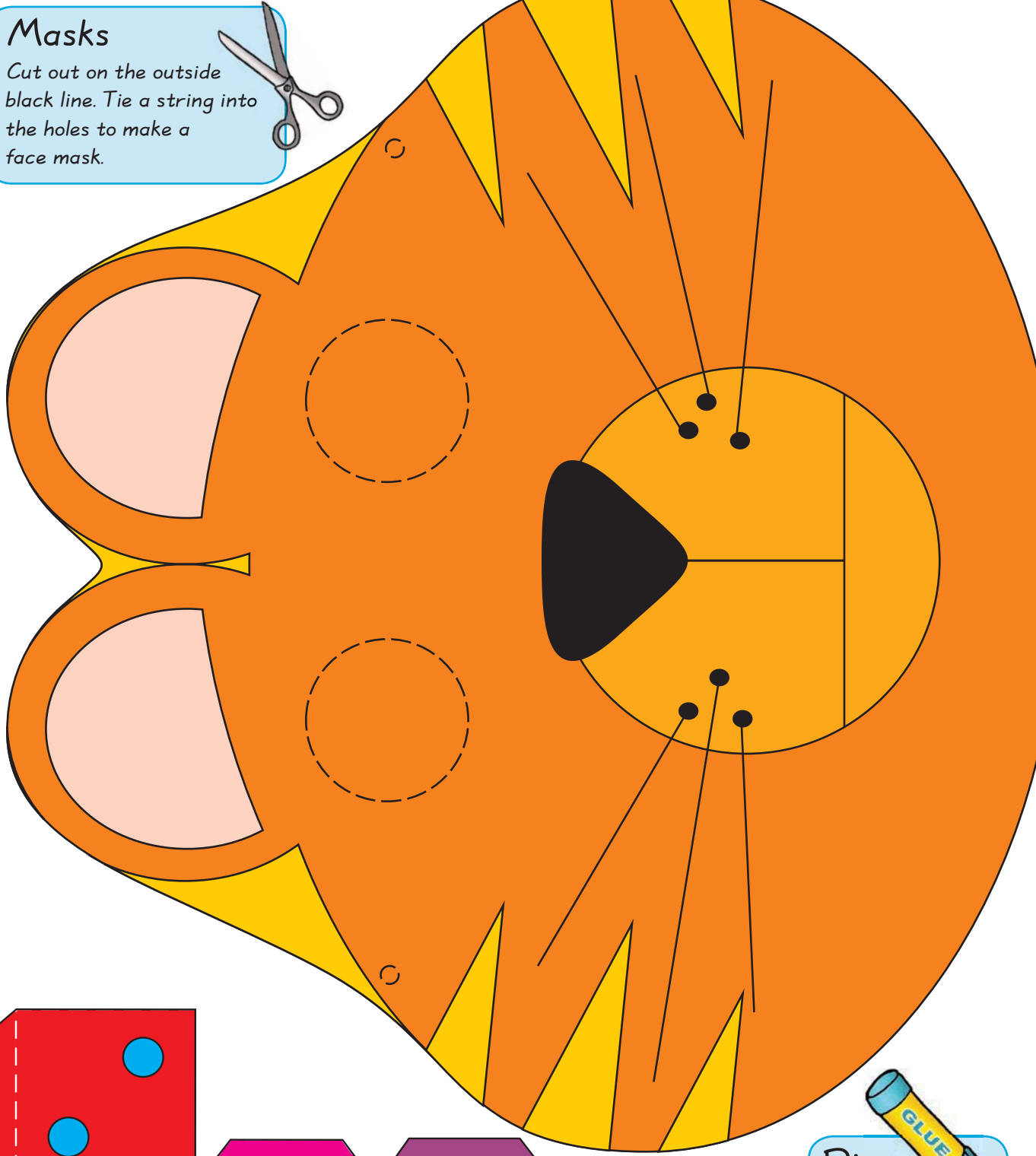

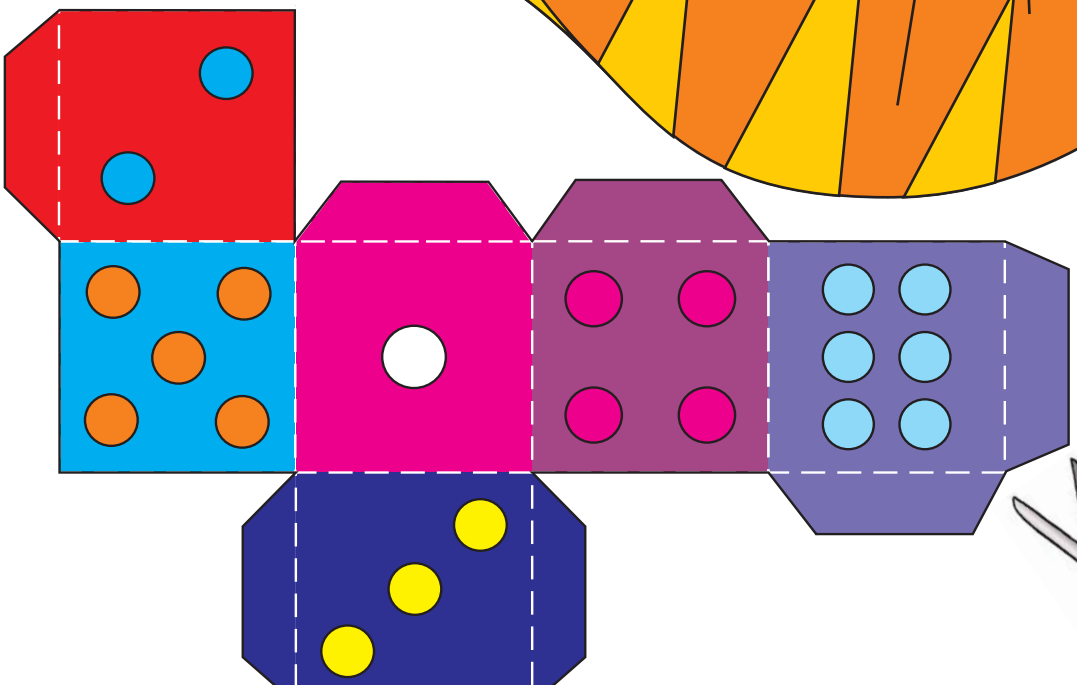

Dice

Cut out the dice on the outside black lines and fold on the white dotted lines. Glue the flaps on the inside of the dice.

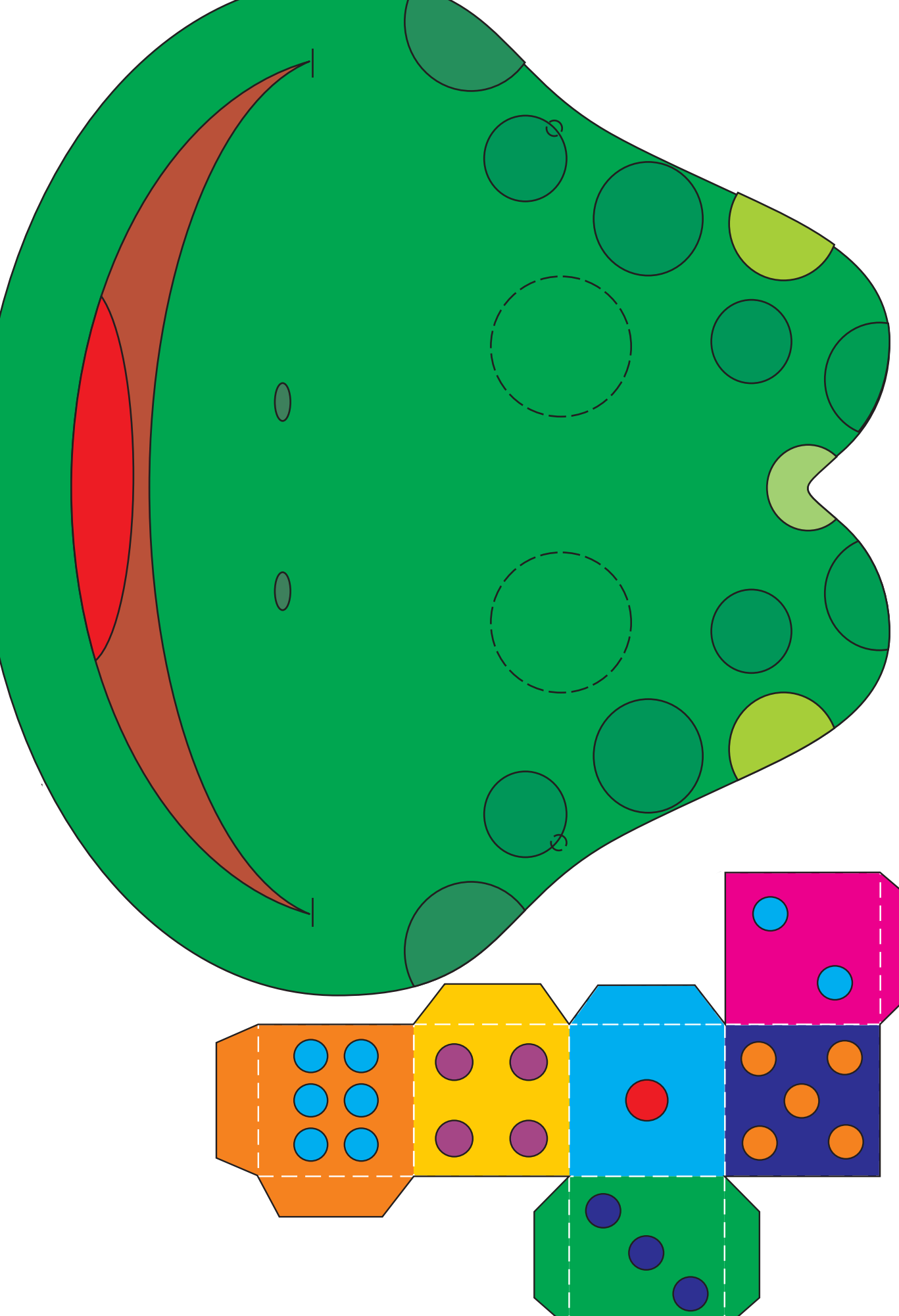

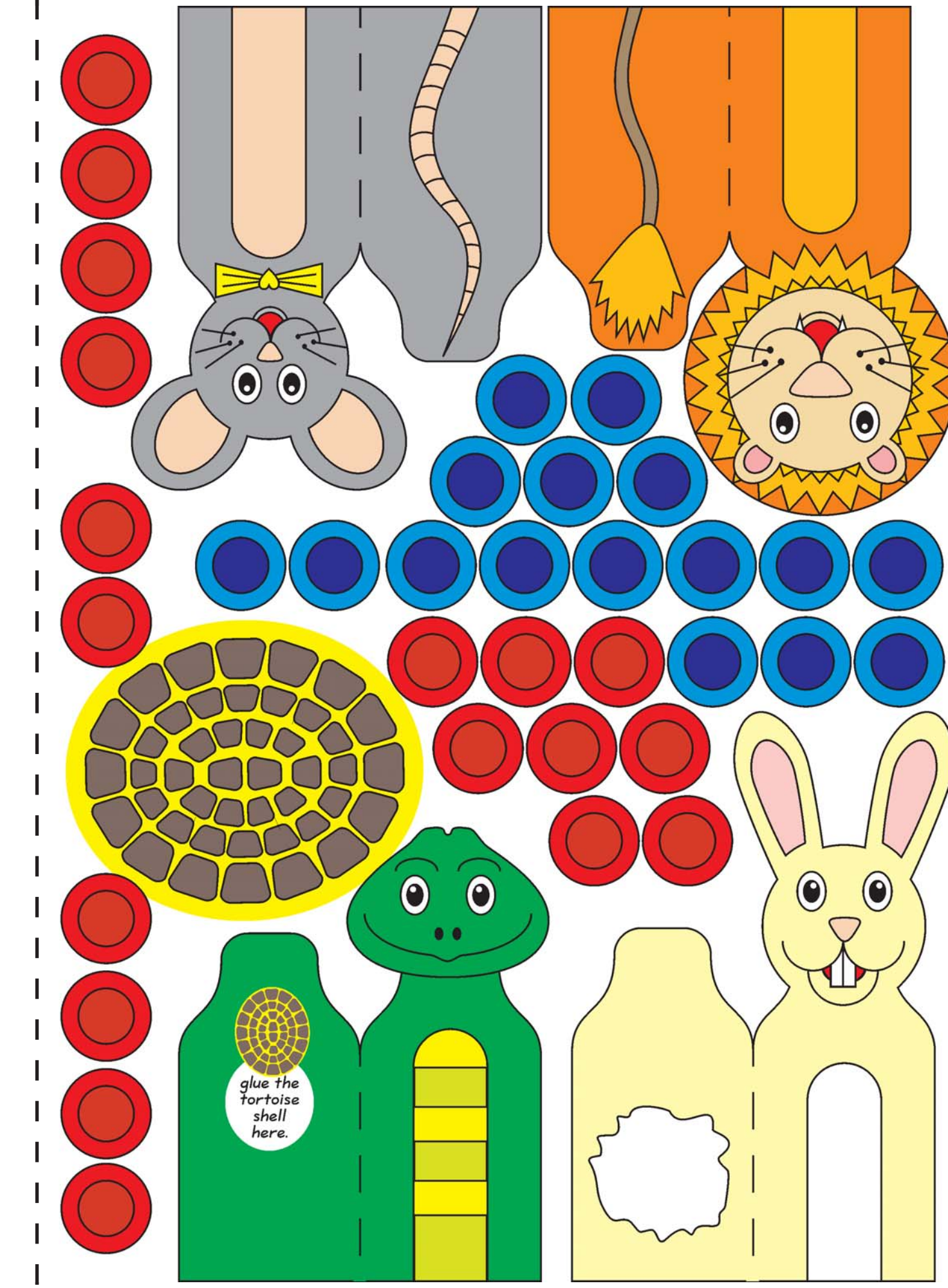
glue the tortoise shell here.

glue here
glue here
glue here
glue here
glue here
glue here
glue this tortoise shell to the tortoise
glue here
glue here
glue here
glue here
glue here